

BØRNS
VILKÅR

TrygFonden

Status 2022

Svigt af børn i Danmark

STOP
SVIGT

STOP SVIGT

Rapporten er en del af et partnerskab
mellem Børns Vilkår og TrygFonden.

Forord

I Danmark er der stort fokus på børn og unges trivsel, og det er velkendt, at god trivsel er forudsætningen for at komme godt i gang med livet. Heldigvis har de fleste børn i Danmark det også godt og oplever et solidt fundament af nærvær, kærlighed og omsorg. Det billede bliver bekræftet af de undersøgelser, som løbende giver indblik i, hvordan det står til med vores børn og unge. Men undersøgelserne viser desværre også, at der fortsat er en betydelig skyggeside. Der er fortsat for mange børn og unge, som udsættes for alvorlige svigt. Svigt fra deres nærmeste voksne. Svigt fra myndigheder og institutioner. Svigt, når ingen griber ind, selvom det er åbenlyst, at et barn er i mistrivsel. Det er disse svigt, denne rapport belyser.

Formålet med rapporten er at tilvejebringe viden om svigt af børn og unge. Samtidig peger rapporten på konkrete anbefalinger til, at alle børn og unge kan trives og få hjælp i rette tid. Rapporten er målrettet centrale beslutningstagere, fagpersoner i myndigheder og organisationer samt andre med interesse for børn og unges trivsel.

Den 28. maj 1997 vedtog Folketinget at afskaffe revselsesretten og dermed forældres ret til at slå deres børn. At vi netop har kunnet fejre 25-året for revselsesrettens afskaffelse, betyder desværre ikke, at vi samtidig kan fejre, at vold mod børn er afskaffet. En ny undersøgelse, som Børns Vilkår har foretaget, viser, at vold i hjemmet stadig er en del af mange unges liv. Hver femte elev i 8. klasse har oplevet fysisk vold fra deres forældre én eller flere gange det seneste år.

Den 1. april 2019 blev det også ulovligt at udøve psykisk vold mod nære relationer. Alligevel har 23 pct. af eleverne i 8. klasse oplevet psykisk vold fra deres forældre.

Mange børn og unge i Danmark står alene med oplevelsen af svigt i hverdagen. Sammen giver vi de børn og unge nogen at tale med. På BørneTelefonen sidder der hver dag frivillige rådgivere og taler med børn og unge, som har svigt helt tæt inde på livet. Året 2021 blev endnu et travlt år for BørneTelefonen, hvor de frivillige rådgivere havde flere end 55.000 samtaler med børn og unge – det er det største antal nogensinde. En betydelig del handler om børn og unge, som oplever alvorlige svigt. Heldigvis var det fra den 1. november 2021 muligt at holde BørneTelefonen åbent hele døgnet. Tak til de tusindvis af danskere som gennem deres støtte har gjort dette muligt.

Midt i glæden over, at BørneTelefonen nu altid er åben, må vi ikke glemme, at der fortsat er stort behov for at stoppe svigt af børn i Danmark. Det er en opgave vi skal løse sammen, og som skal lykkes.

Venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør, Børns Vilkår

Rie Odsbjerg Werner
Direktør, TrykFonden

Tak

Vi vil gerne takke de mange eksperter og sparrings- og samarbejdspartnere, som har bidraget til denne rapport. En særlig tak skal lyde til de eksperter, der har bidraget ved at læse med og give konstruktive kommentarer til udvalgte afsnit af rapporten samt de institutioner, som ekstraordinært har leveret data til rapporten.

Louise Glerup Aner, Videnscenterchef i Lev Uden Vold, for at kvalificere afsnittet om vold

Tescha Alexandrovitsch, udviklingsmedarbejder i Joannahuset, for at kvalificere afsnittet om vold og afsnittet om hjemløshed

Socialstyrelsens videnscenter SISO for at kvalificere afsnittet om seksuelle krænkelser

Helle Lindgaard, ph.d. i psykologi og faglig konsulent hos TUBA, for at kvalificere afsnittet om børn, der vokser op i familier med alkohol- eller stofproblemer

Familieretshuset for at levere data om skilsmissegange og for at kvalificere afsnittet om konfliktfyldte skilsmisser

Mette Lausten, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om skolegang og afsnittet om sagsbehandling af børnesager

Stine Kapland Jørgensen, Ph.d. og lektor på Læreruddannelsen, Københavns Professionshøjskole, for at kvalificere afsnittet om mobning og ensomhed

Anne Thorup, professor MSO, Region Hovedstadens Psykiatri og Københavns Universitet, for at kvalificere afsnittet om børn i psykiatrien og afsnittet om børn i familier med sygdom

Anne Ranning, Cand.psyk.aut., Ph.d. og forskningsadjunkt ved Region Hovedstadens Psykiatri og Institut for Psykologi, Københavns Universitet, for at kvalificere afsnittet om børn i psykiatrien og afsnittet om børn i familier med sygdom

Sundhedsdatastyrelsen for at levere data om antallet af stofmisbrugere i behandling samt om patienter i børne- og ungdomspsykiatrien

Ankestyrelsen for at kvalificere afsnittet om sagsbehandling af børnesager

Rune Vammen Lesner, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, for at kvalificere afsnittet om børn i fattigdom

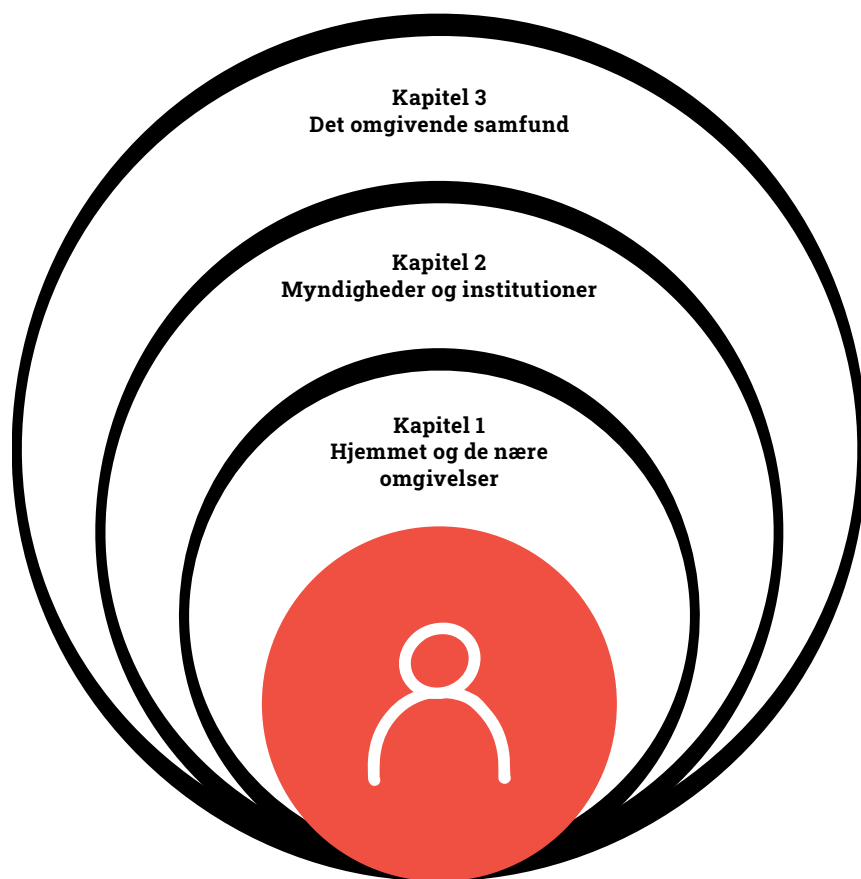
Niels Rohleder, mangeårig rådgiver inden for asylpolitik og asylsystemet, for at kvalificere afsnittet om børn i asylsystemet

Red Barnet for at levere tal fra Rådgivningslinjen AnmeldDet

Danmarks Statistik for at levere tal på anmeldelser efter straffelovens § 235, som ikke fremgår af statistikbanken.dk

Foruden data fra de mange eksterne datakilder og vidensinstitutioner er nogle af de data, som rapporten præsenterer, baseret på undersøgelser foretaget gennem Børns Vilkår Børnepanel. En stor tak til alle de mange skoler i panelet og til de mange skoleelever, der har deltaget i vores undersøgelser.

I rapporten findes citater fra børn, som har henvendt sig til BørneTelefonen eller i anden sammenhæng har været i kontakt med Børns Vilkår. Størstedelen af disse citater er uredigerede og står, som børnene selv har fortalt eller skrevet dem. Enkelte steder er citaterne justeret, hvis den oprindelige version kunne afsløre et barns identitet, eller hvis citatet var svært at forstå uden af kontekst.

Rapportens indhold og opbygning

Børns Vilkår og TrygFonden belyser i denne rapport omfanget af 15 forskellige svigt. De svigt, som belyses i rapporten, er defineret ved, at de krænker et barns ret til beskyttelse, trivsel og udvikling. De er også defineret ved, at svigtet kunne have været forhindret, hvis de voksne omkring barnet havde handlet anderledes.

Rapporten er bygget op omkring tre arenaer, hvor børn kan opleve svigt: hjemmet og de nære omgivelser, myndigheder og skolen samt det omgivende samfund.¹ Forholdene i hver enkelt arena og samspillet mellem dem er afgørende for at beskytte børn og sikre deres ret til et trygt og godt børneliv.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	8
Kapitel 1: Svigt i hjemmet og de nære omgivelser	10
Vold: Hver femte elev i 8. Klasse er blevet udsat for fysisk vold fra en forælder.....	13
Seksuelle krænkelse: Flere anmeldelser af seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser mod børn og unge.....	25
Alkohol- og stofproblemer i familien: Børn og unge i familier med rusmiddelproblemer oplever oftere vold i hjemmet.....	32
Drab: Ni børn og unge dræbt i 2021.....	36
Kapitel 2: Svigt fra myndigheder og institutioner	38
Skilsmisse: Ventetiden i Familieretshuset er nedbragt – men familier venter stadig i 2021 ni uger på første møde.....	41
Børn i psykiatrien: Flere børn og unge er i kontakt med psykiatrien.....	48
Sygdomsramte familier: Sygdom i familien kan skabe mistrivsel – og der mangler hjælp til børn og unge	55
Skolegang: Mere end hver ottende samtale på BørneTelefonen handler om problemer i skolen.....	63
Mobning og ensomhed: Flere børn føler sig ensomme.....	68
Sagsbehandling af børnesager: Børneinddragelse skal være en grundsten i sagsbehandling af børnesager.....	77
Børn i fattigdom: Hvert 20. barn i Danmark lever i relativ fattigdom	84
Hjemløshed: Danmarks eneste børne-ungekrisecenter har huset 73 børn og unge under 18 år, der lever i hjemløshed.....	89
Børn i asylsystemet: Opholdslængden for børn på asylcentre er nu 570 dage – 100 børn har været der i over fire år	92
Kapitel 3: Svigt fra det omgivende samfund	96
Børns digitale liv: Fire ud af ti børn har oplevet digitale krænkelse inden for det seneste år	99
Stop svigt: Der er stadig alt for mange, der ikke vil underrette om vold mod børn.....	105
Appendix	110
Status på vidensgrundlaget.....	112
Metodisk tilgang til at belyse svigt af børn i Danmark	117
Noter	120
Litteraturliste.....	133

SAMMENFATNING

For mange børn og unge bliver stadig svigtet

De fleste børn i Danmark har et godt børneliv præget af omsorg, tryghed og sikkerhed. Fra forskning, undersøgelser og opgørelser ved vi meget om, hvordan børn og unge i Danmark har det. Og selvom mange børn og unge har gode forhold, er der fortsat alt for mange børn, som svigtes. Af de nærmeste. Af myndighederne. Af alle dem, der ikke griber ind. Årsagerne er mange og løsningerne komplekse. Men hvis vi ikke hjælper, svigter vi som samfund vores børn og unge.

Danmark har et sikkerhedsnet, der skal beskytte børn og unge. Alle skal reagere, når de oplever, at et barn er i mistrivsel. Kommunerne skal handle på de underretninger, som kommer, og der skal gives hjælp og støtte. Det står i loven. Men der er, trods lovens ord, mange børn, der svigtes. Børn, som ikke samles op af sikkerhedsnettet. Det står lysende klart, når en undersøgelse viser, at kun 45 pct., som i deres voksne liv har haft kendskab til, at et barn var udsat for fysisk vold i hjemmet, angiver, at de selv har prøvet at foretage en underretning til kommunen, når de bliver spurgt til deres kendskab til underretningspligten. Det bliver yderligere understreget af, at kun 53 pct. svarer,

at de i dag ville underrette kommunen, hvis de fik kendskab til, at et barn blev udsat for fysisk vold i hjemmet. Og kun 38 pct. svarer, at de i dag ville underrette kommunen om psykisk vold i hjemmet, selvom det også er blevet strafbart.

Hver femte har været udsat for vold i hjemmet

Børn har behov for et godt sikkerhedsnet, når de nære voksne svigter. Det viser Børns Vilkårs nye undersøgelse om vold i hjemmet med stor tydelighed. Her angiver 22 pct. af elever i 8. klasse, at de er blevet udsat for fysisk vold af deres forældre én eller flere gange det seneste år. Fire ud af ti har ikke fortalt det til nogen.

Når vi ser på hyppigheden af voldshændelserne, viser undersøgelsen, at 7 pct. har oplevet en enkelt voldsepisode fra en forælder, og 15 pct. har været udsat for fysisk vold flere gange af én eller flere forældre. Hver syvende har oplevet at blive nevet, skubbet, rusket og revet. Hver 11. har også været udsat for grovere vold som slag, spark og at blive slået med ting.² Endnu flere, nemlig 23 pct., har været udsat for psykisk vold derhjemme. Selvom vi i år kan fejre 25-året for revselsesrettens afskaffelse, er vold i hjemmet endnu ikke fortid.

Når mange børn og unge ikke fortæller om det, de udsættes for, skal vi være bedre til at opspore volden. Og her er der plads til forbedring. Det viser en ny statistik fra De Danske Børnehuse. Her fremgår det, at langt flere tilfælde af vold kunne opspores, hvis der blev foretaget en systematisk screening.

Flere børn og unge føler sig ensomme

Der er sket en stigning i andelen af børn og unge, som føler sig ensomme. Det viser den nationale trivselsmåling fra skoleåret 2020/2021, hvor næsten hver fjerde elev i 4.-9. klasse svarede, at de føler sig ensomme. Ensomhed var også et af de hyppigste emner på BørneTelefonen i 2021 – særligt blandt unge over 15 år. Et andet hyppigt emne på BørneTelefonen var problemer i skolen. Her fortæller børn om at trives dårligt i deres klasse, om at have dårlige relationer til lærerne, om faglige problemer og for meget fravær.

Børn med en diagnose har en dårligere skolegang

Børn med psykiatriske diagnoser er en særlig udsat gruppe, når det kommer til skolegang. Det understreger en analyse fra Børns Vilkår. Analysen viser, at hver tredje elev, der har angivet at have én eller flere af diagnoserne ADHD/ADD, angst, autisme, depression og OCD, sjældent eller aldrig har lyst til at komme i skole. Til sammenligning gælder det samme for 12 pct. af eleverne i undersøgelsen, som ikke har angivet at have en diagnose. Gruppen af børn, som har angivet at have en diagnose, er dobbelt så hyppigt bange for at blive til grin i klassen end deres jævnaldrende. Det gælder for 43 pct. af børnene, der har angivet at have en diagnose, mod 20 pct. af de børn, der ikke har angivet en diagnose. Hver femte af de børn, som har angivet at have én eller flere diagnoser, oplever tilmed, at de sjældent eller aldrig lykkes med at lære det, de gerne vil i skolen. Det er dobbelt så stor en andel sammenlignet med øvrige børn, hvor det er under hvert tiende.³

Evalueringen af inkluderende læringsmiljøer og socialpædagogisk bistand, som VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd offentliggjorde i marts 2022, viser også, at en del børn med særlige støttebehov, der går i almenklasser, ikke får en god nok skolegang. Evalueringen viser, at 7,5 pct. af alle børn ifølge lærerne har et uindfriet støttebehov. Spørger man skolelederne, er det 77 pct., som

vurderer, at skolen det seneste år har fået tildelt færre midler, end der er behov for til specialundervisning. Kun to ud af ti lærere i undersøgelsen vurderer, at samarbejdet med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) i høj eller meget høj grad er velfungerende.

15 pct. af lærerne vurderer, at de i mindre grad eller slet ikke lykkes med at inddrage perspektiver fra elever med særlige støttebehov og deres forældre til at tilrettelægge en inkluderende praksis. Det på trods af, at inddragelse af børneperspektivet i inklusionseftersynet i 2016 blev identificeret som en væsentlig udfordring i opgaveløsningen. Det blev vurderet, at elevernes perspektiv på deres egen situation mange gange var fraværende. Dertil blev det påpeget, at der var for lidt opmærksomhed på, at elever ofte selv er de bedste til at se både problemer og løsninger.⁴

Børn skal opleve beskyttelse i alle arenaer

Børn skal opleve beskyttelse og trivsel i alle de arenaer, hvor de færdes. Det gælder i hjemmet, i skolen – og i den digitale verden. Svigt, som foregår digitalt, belyses i år i et selvstændigt kapitel i rapporten. Digitale svigt forekommer ofte, og de kan være usynlige for både de nærmeste voksne og for fagpersoner. I en undersøgelse fra 2021 af Red Barnet er børn blevet spurgt til, om de er blevet udsat for én eller flere digitale krænkelser inden for det seneste år – det vil sige alt fra at blive talt grimt om til at få delt intime billeder eller videoer uden samtykke. Det bekræfter 42 pct. af de 9-17-årige, at de har oplevet. Det er i høj grad piger, de ældre aldersgrupper samt børn og unge med lav trivsel, der har oplevet digitale krænkelser. Kun 1 pct. af de adspurgte børn og unge rækker ud efter hjælp. 44 pct. tænker, at det er bedst at ignorere deres oplevelser. Det viser, at den digitale arena kræver særlig opmærksomhed fra os voksne, hvis vi skal hjælpe børn og unge til at trykt digitalt liv.

Der er meget at gøre, før vi har stoppet svigt. Vi skal passe på vores børn og unge i alle hjørner af deres liv.

STOP
SVIGT

"DET VÆRSTE MIN FAR
NOK HAR GJORT VED MIG, ER AT
HAN EN AFTEN LUKKEDE MIG INDE
I BADEVÆRELSET, LÅSTE DØREN,
OG SLUKKEDE LYSET. JEG KAN
BARE HUSKE HVORDAN TÅRERNE
TRILLEDE NED AD MINE KINDER I
EN HAVSTRØM, OG JEG RÅBTE OG
SKREG FOR HJÆLP MENS
JEG BANKEDE PÅ DØREN."

PIGE, 12 ÅR

Kapitel 1

Svigt i hjemmet og de nære omgivelser

VOLD

Hver femte elev i 8. klasse er blevet udsat for fysisk vold fra en forælder

Selvom vi i år kan fejre 25-året for revselsesrettens afskaffelse, er der stadig børn og unge, som bliver udsat for vold i hjemmet. Det viser en ny undersøgelse, som Børns Vilkår har foretaget blandt 1.156 elever i 8. klasse. Her angiver 22 pct. at have været udsat for fysisk vold fra én eller flere forældre, én eller flere gange i løbet af det seneste år. 23 pct. har været udsat for psykisk vold fra én eller flere forældre. 12 pct. har været udsat for både fysisk og psykisk vold.

Hver femte elev i 8. klasse har været udsat for fysisk vold i hjemmet i løbet af det seneste år. Det viser en helt ny undersøgelse fra Børns Vilkår. Undersøgelsen viser, at 7 pct. var udsat for fysisk vold en enkelt gang. Dertil kommer de 15 pct. af eleverne, der har været udsat for fysisk vold flere gange af én eller flere forældre. Hver syvende har oplevet at blive nevet, skubbet, rusket og revet. Hver 11. har været udsat for grovere fysisk vold som slag, spark og at blive slået med ting.⁵

Det er ikke kun unge i teenagealderen, der udsættes for vold fra forældre. Det viser en stor undersøgelse fra 2021 blandt flere end 50.000 forældre til børn i alderen ni måneder, to år og tre år. Her er det samlet set 12,4 pct. af børnene, som ifølge forældrene selv har oplevet dask, rusk, smæk eller at blive slået i løbet af de seneste to måneder. Andelen er stigende med barnets alder.⁶

Fra forskning ved vi, at det at blive udsat for vold – eller at være vidne til vold i barndommen kan have alvorlige konsekvenser. Det kan påvirke barnets mentale udvikling og give psykiske lidelser.⁷ Det billede genfindes i Børns Vilkår undersøgelse. Her ses det, at elever, som er udsat for vold, oftere er i mistrivsel, oftere er ensomme og oftere har lavt selvværd. Undersøgelsen, som også indeholder en gennemgang af ca. 1.500 samtaler på BørneTelefonen fra 2021, der handlede om vold, viser, at det at blive udsat for vold kan give en følelse af skyld og skam, som kan være med til at hæmme børn og unges sociale liv og faglige udvikling.⁸

Børn er ikke altid beskyttet af underretningspligten

Børn, der udsættes for vold, bliver ikke konsekvent beskyttet af underretningspligten. Det viser en repræsentativ undersøgelse blandt 1.016 voksne over 18 år, som Userne-eds har foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden i 2022. 9 pct. af de adspurgte danskere over 18 år angiver, at de i deres voksne liv har haft kendskab til, at et barn er blevet udsat for vold i hjemmet – mindre end halvdelen af dem angiver, at de selv har prøvet at foretage en underretning til kommunen, når de bliver spurgt til deres kendskab til underretningspligten.⁹ I samme undersøgelse angiver 11 pct., at de har haft kendskab til et barn, der er blevet udsat for psykisk vold i hjemmet. Af dem har seks ud af ti aldrig foretaget en underretning til kommunen. Disse tal tyder på, at der er flere voksne, der ikke underretter på trods af at have kendskab til forhold, der bringer et barns sundhed eller udvikling i fare.

Frygt er en barriere for at fortælle om vold

På BørneTelefonen fortæller børn og unge ofte om volden for første gang. Der er mange barrierer for at åbne op. Det kan være frygt for, at volden eskalerer, hvis forældrene

opdager, at barnet har fortalt nogen om det, der foregår eller frygt for, hvad der vil ske med forældrene – om de kommer i fængsel, eller om barnet aldrig vil få dem at se igen. Desuden fortæller mange børn og unge, at skam og skyld er en årsag til, at de ikke vil fortælle nogen om volden. De påtager sig skylden og forklarer, at de blot skulle have ladet være med at gøre det, de opfatter som det, der udløste volden. Det er forbundet med stor skam, at dem, der skulle passe allerbedst på én, i stedet gør én fortræd.¹⁰

Systematisk undersøgelse ved mistanke om vold kan opspore flere

En ny undersøgelse fra Børnehus Hovedstaden viser, at man ved en screening af alle sager, hvor der er mistanke om fysisk vold, fandt, at 28 pct. rent faktisk havde været udsat for vold. Statistik fra De Danske Børnehuse viser, at der kun foretages en retsmedicinsk undersøgelse i 2,3 pct. af de sager, hvor der er mistanke om vold. Systematiske undersøgelser af børn ved mistanke om vold vil kunne opspore flere tilfælde af vold og medvirke til, at vold mod børn systematisk dokumenteres.¹¹

Vold fra de nærmeste har alvorlige konsekvenser

Vold sætter dybe spor i børn. Både den direkte vold mod børnene selv, men i lige så høj grad den indirekte vold, børn kan være udsat for, hvis de er vidner til vold i

hjemmet. Jo flere voldsomme barndomsoplevelser, et barn har været udsat for, desto større er risikoen for negative konsekvenser senere i livet i form af fx depression, angst, stofmisbrug, selvmordsforsøg og tidlig død. Læg dertil, at børn, der vokser op med vold, har større risiko for at tage volden med sig ind i voksenlivet, end andre børn har. På den måde kan volden fortsætte igennem generationer med både store menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser til følge.¹²

VI ANBEFALER

- Politikere i Folketinget, regionerne og kommunerne bør prioritere en langsigtet og massiv samfundsøkonomisk investering i at stoppe vold mod børn via forebyggelse, opsporing og tidlig hjælp.
- I 2020 åbnede Danmarks første børne-ungekrisecenter. Erfaringerne fra Joannahuset skal følges tæt, og det bør være en ambition at udbrede tilbuddet på tværs af landet, hvis tilbuddet har den rette effekt. Opholdet skal kunne være anonymt i op til 48 timer, men hvis krisecentret kontaktes af politiet, skal det være forpligtet til at oplyse, hvis et eftersøgt barn opholder sig der.

Hvad er psykisk vold?

Psykisk vold i nære relationer er gentagne handlinger, som nedgør, ydmyger, krænker, manipulerer, truer eller isolerer. Handlingerne kan ske i affekt eller være planlagte og have til formål at kontrollere eller begrænse den voldsudsattes livsudfoldelse.¹³ Ifølge Straffelovens § 243 kan "den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

- Børn skal inddrages i deres egen sag og sikres, at de bliver tilbudt en bisidder. Desværre bliver ikke alle børn og unge oplyst om muligheden for en bisidder. I retten har børn og unge ikke ret til at have bisidderen med, da denne skal beskikkes af dommeren. Dette kan give utryghed. Derfor bør børn og unge have ret til at have en bisidder med i retten.
- Der er sager om vold, der opfylder kriterier for samarbejde med de regionale børnehuse, men hvor dette ikke sker. Vi anbefaler, at kommunerne forpligtes til altid at anvende børnehuse i disse sager, så børn og unge får de relevante og nødvendige undersøgelser og hjælp. I dag er det ikke alle børn, som undersøges for vold, selvom der er mistanke om vold. Derfor skal det gøres obligatorisk, at børnehuse ved mistanke om fysisk vold rettidigt sikrer dokumentation med retsmedicinske undersøgelser.
- Alle børn, der har oplevet fysisk eller psykisk vold i hjemmet skal have mulighed for at få hjælp til at bearbejde eventuelle traumer via individuel, gruppe- eller familierapi. Tilbuddet skal omfatte børn, der selv har været udsat for vold eller har været vidne til vold.
- Alle fagpersoner, som er i direkte kontakt med børn, skal have kompetencer til at opspore vold og mistrivsel og til at handle kvalificeret ved mistanke om vold mod børn. For at styrke opsporingen og chancen for, at fagpersoner sender flere kvalificerede og nødvendige underretninger, skal der indføres et obligatorisk modul om opsporing af psykisk og fysisk vold i hjemmet på relevante uddannelser.
- Kommunerne bør have pligt til at tilbyde voldsudøvere hjælp til at stoppe volden, når der er børn i familien. Alle voksne, som har udøvet vold i familien, fx mod børn eller partner, skal tilbydes et passende behandlingsforløb for at bryde cirklen med vold. Tilbuddet til voldsudøvere kan være anonymt, ambulante eller online og bør tilrettelægges ud fra en konkret vurdering af behovet.

"MIN FAR ER NOGLE GANGE VOLDELIG, OG KAN FINDE PÅ AT SLÅ, NIVE, ELLER HIVE I MIG, MEN EFTER NÆGTER HAN NOGENSINDE AT HAVE RØRT MIG. HAN RÅBER OGSÅ MEGET, OG KAN BLIVE RIGTIG SUR, OG JEG BLIVER NOGLE GANGE BANGE FOR AT HAN SERIØST VIL SKADE MIG. HAN SIGER AT DET ER MIN EGEN SKYLD FORDI JEG ER SÅDAN EN MØGUNGE, OG AT JEG ALDRIG HØRER EFTER."

PIGE, 15 ÅR

Det viser tidligere sammenlignelige undersøgelser om vold mod børn og unge

Resultaterne i Børns Vilkår's nye undersøgelse ligger i høj grad i tråd med tidligere opgørelser af omfanget af vold i hjemmet.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd undersøgte i 2016 fysisk og psykisk vold blandt elever i 8. klasse og fandt, at 17 pct. havde været udsat for fysisk vold i hjemmet som rusk, skub, slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med genstande eller spark. I Børns Vilkår's nye undersøgelse har vi spurgt til de samme seks former for vold og suppleret med et spørgsmål om at blive nevet, fordi det er en form for vold, vi hyppigt hører om på BørneTelefonen. I Børns Vilkår's undersøgelse oplyser 18 pct. af eleverne at have været udsat for de seks former for vold, som er omfattet af VIVE's undersøgelse. Inkluderes den syvende form for vold – at blive nevet – er omfanget af vold i Børns Vilkår's undersøgelse 22 pct. En forskel på de to undersøgelses design er, at Børns Vilkår undersøger vold fra flere omsorgspersoner udover mor og far. Det tæller bl.a. stedforældre og plejeforældre. VIVE spørger kun til forældre, hhv. mor/evt. stedmor og far/evt. stedfar

VIVE's undersøgelse belyser også psykisk vold, som her er defineret ved, at den unge har oplevet mindst to af følgende negative reaktioner gentagne gange fra mindst én forælder: kaldt ting, som gjorde mig ked af det; vist, at forælderen ikke regnede mig for noget; blevet udelukket med tavshed; blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra eller blevet truet med noget voldsomt. Med denne opgørelsesmetode er der 8 pct., som har oplevet psykisk vold. Ved anvendelse af denne definition i Børns Vilkår's undersøgelse er tallet 11 pct.

En stor undersøgelse fra Børnerådet om vold mod elever i 7. klasse viste i 2016, at 29 pct. som følge af en uenighed med en af de voksne derhjemme havde oplevet rusk, skub, at blive nevet, revet i håret, slag med flad hånd, slag med knyttet hånd, slag med ting, fx sko eller bøjle, eller spark. Undersøgelsen viste også, at 17 pct. var udsat for psykisk vold defineret ved flere gange at have oplevet én eller flere af følgende fire former for psykisk vold: ikke at blive talt til i flere dage; at blive vist, at man ikke er noget værd; truet med at blive smidt ud hjemmefra eller truet med noget andet voldsomt. Ved anvendelse af denne definition i Børns Vilkår's undersøgelse er 14 pct. blevet udsat for psykisk vold inden for det seneste år.

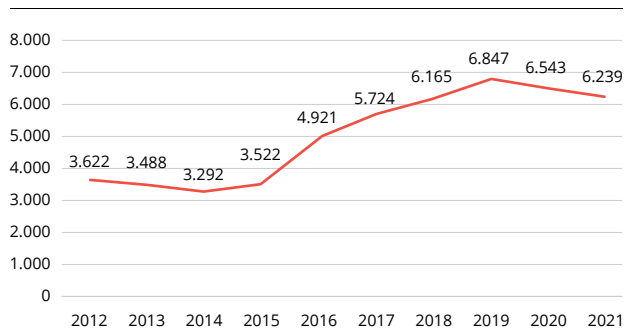
Børns Vilkår anvender en anden definition af psykisk vold, fordi vi mener, at børn godt kan være udsat for psykisk vold, når det oplever en enkelt form for negativ reaktion fra en forælder, så længe det drejer sig om en gentagen handling. Her defineres det som psykisk vold, hvis eleven har været udsat for mindst én af fem hændelser flere eller mange gange det seneste år i forbindelse med en uenighed med de voksne i hjemmet: er blevet kaldt noget, der gjorde mig ked af det; er blevet vist, at jeg ikke er noget værd; er ikke blevet talt til i flere dage; er blevet truet med at blive smidt ud hjemmefra eller er blevet truet med noget voldsomt. Ved denne definition har 23 pct. været udsat for psykisk vold i hjemmet inden for det seneste år.

Kilder: Oldrup, H. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børnerådet (2016): Børneindblik 7/16: Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag. Analysenotat fra Børnerådet, Nr. 7/2016, 3. Årgang, November 2016.

Fald i antal anmeldelser om både fysisk og psykisk vold

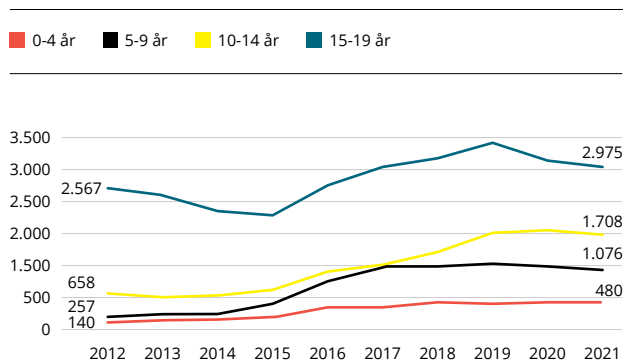
Der er de seneste to år sket et fald i antallet af børn og unge, som har været ofre i anmeldelser om fysisk vold. I 2021 er 6.239 børn og unge ofre i anmeldelser om fysisk vold. Antallet er faldet for andet år i træk. Faldet ses blandt alle aldersgrupper, men særligt blandt 15-19-årige. Det kan muligvis forklares med nedlukninger af nattelivet på grund af COVID-19. Forud ligger en markant stigning fra 2014 til 2019 for alle aldersgrupper – fra 3.292 i 2014 til 6.847 i 2019, hvilket var en stigning på over 100 pct.¹⁴ Samtidig er gruppen af børn og unge blevet mindre. I perioden 2012-2021 faldt børnebefolkningen med 3,8 pct., mens den voksede en anelse fra 2020 til 2021.¹⁵ Det er ikke nødvendigvis udtryk for en stigning i omfanget af vold, når flere voldsforbrydelser bliver anmeldt. Det kan også være udtryk for en ændring i tendensen til at anmelde. I 2021 faldt antallet af børn og unge, som var ofre i anmeldelser om psykisk vold fra 143 i 2020 til 121 i 2021. Psykisk vold mod nære relationer blev strafbart i 2019.¹⁶

Figur 1. Samlet antal ofre for anmeldte voldsforbrydelser mod børn og unge, 2012-2021

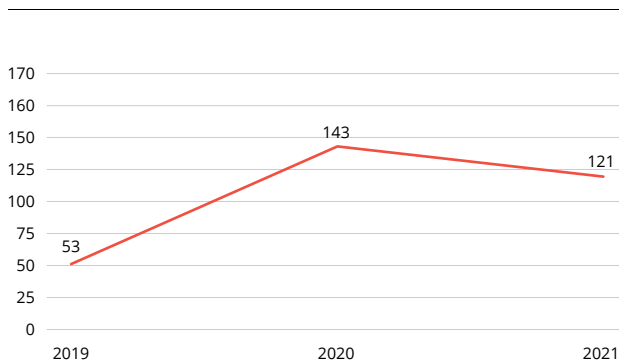
Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5, 0-19-årige.¹⁷
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge. Alle voldsformer er inkluderet. Der kan foretages flere anmeldelser om samme sag, så det samme barn kan godt optræde flere gange i statistikken.

Figur 2. Antal ofre for anmeldte voldsforbrydelser mod børn og unge fordelt på alder, 2012-2021

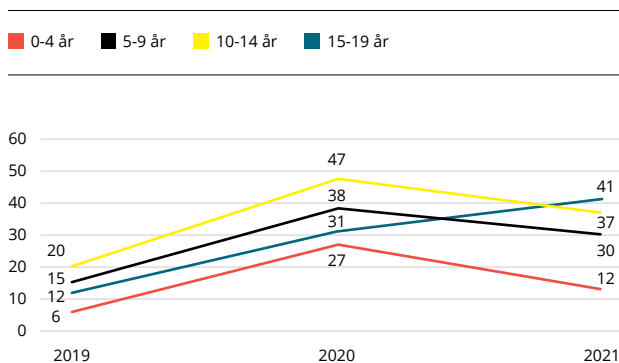
Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5, 0-19-årige.¹⁸
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge. Alle voldsformer er inkluderet.

Figur 3. Antal ofre for anmeldte forbrydelser om psykisk vold mod børn og unge, 2019-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5¹⁹
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge er inkluderet. Denne graf dækker udelukkende over anmeldelser om psykisk vold.

Figur 4. Antal ofre for anmeldte forbrydelser om psykisk vold mod børn og unge fordelt på alder, 2019-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5²⁰
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge er inkluderet. Denne graf dækker udelukkende over anmeldelser om psykisk vold.

Nu findes der viden om omfanget af sager om psykisk vold fra børnehusene

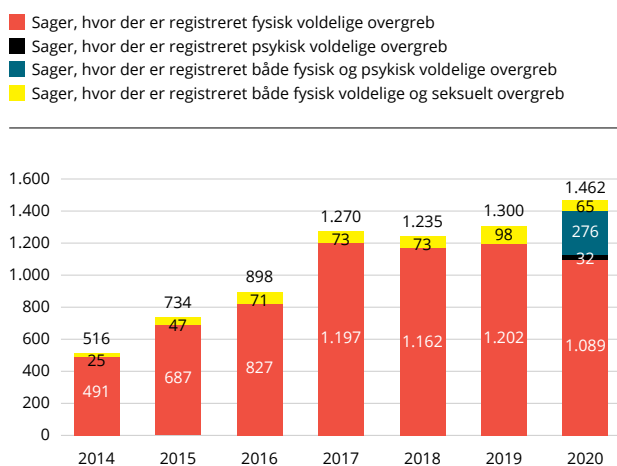
I den nyeste årsstatistik fra børnehusene er sager om psykisk vold for første gang opgjort. Der var 32 sager om psykisk vold i børnehusene i 2020 og 276 sager, hvor der er registreret både fysisk og psykisk vold. Antallet af sager om vold er faldet en anelse fra 1.202 i 2019 til 1.089 i 2020. Fra 2014 til 2016 skete der en gradvis stigning – med et stort ryk opad på ca. 40 pct. fra 2016 til 2017.²¹ Ifølge Socialstyrelsen er det ikke muligt på baggrund af data at afdække, hvorvidt stigningerne skyldes, at kommunerne er blevet bedre til at opspore børn, der er udsat for overgreb, om det skyldes, at kommunerne har fået større kendskab til børnehusene, eller om stigningerne skyldes andre forhold.²²

SIG DET

STOP
SVIGT

Figur 5. Afsluttede sager i børnehuse om vold, 2014-2020

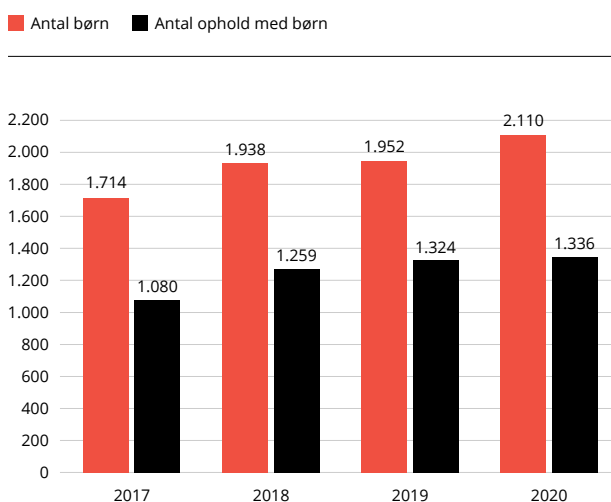
Kilde: Socialstyrelsen (2016-2021): Årsstatistik om de danske børnehuse; Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget for Socialstyrelsen.
 Note: Der har i 2019 samlet set været 1.816 afsluttede sager om fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb. For 86 sager er årsagen ikke registreret.²³

Børn på krisecentre har vold inde på livet

I 2020 tog 2.110 børn ophold på et kvindekrisecenter sammen med deres mor. Det er en stigning på 158 børn fra 2019. Der var også en lille stigning i antallet af mødre med et eller flere børn fra 1.324 i 2019 til 1.336 i 2020. Børn tager også ophold på mandekrisecentre med deres far. I den seneste opgørelse fra 2014 var der tre mænd, som tog ophold på et mandekrisecenter sammen med deres barn/børn.²⁴ Der er ikke nye tal at finde på dette, men organisationen Lev Uden Vold er i 2022 udkommet med en undersøgelse om mænd, der udsættes for vold i nære relationer. Undersøgelsen estimerer, at omkring 400 mænd årligt tager ophold på herberger og mandekrisecentre som følge af at have været udsat for vold i nære

relationer. Undersøgelsen belyser ikke, om mændene har børn med på opholdet, men det estimeres, at lidt under halvdelen af de mænd, der årligt tager ophold på herberger og mandekrisecentre har børn. Mænd har ikke de samme rettigheder som kvinder til at modtage hjælp, hvis de er udsat for vold i nære relationer. Børn, der tager ophold på et krisecenter sammen med deres far, har heller ikke samme rettigheder, som hvis de tager ophold med deres mor. De har fx ikke ret til gratis psykologhjælp, hvis de tager ophold sammen med deres far, som de har, hvis de tager ophold sammen med deres mor.²⁵

Figur 6. Antal børn og antal ophold med børn på kvindekrisecentre, 2017-2020

Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel KRISE1²⁶

Langt de fleste børn på kvindekrisecentre har været udsat for traumatiserende oplevelser. 93 pct. af børnene

Vold er den hyppigste årsag til kontakt med Joannahuset

På Danmarks eneste børne-ungekrisecenter, Joannahuset, er fysisk og psykisk vold den hyppigste årsag til, at børn og unge ringer på døren. Joannahuset åbnede den 15. august 2020, og det første halvandet år kom 276 børn og unge fysisk i huset. Det var børn og unge i alderen 8-21 år, men flest (67 pct.) i alderen 15-17 år. 65 pct. af de børn og unge, der kommer fysisk i Joannahuset, er piger. Børnene og de unge, der fysisk kom til Joannahuset i det første halvandet år, kom fra 40 af landets 98 kommuner.

Kilde: Tescha Alexandrovitsch, Carsten Støttrup og Amalie Smistrup (2021): "Vi er børn, og vi har hver vores egen stemme." Tilbageblik på det første år i Joannahuset.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Vold mod børn er et emne med bevågenhed, og der eksisterer en del viden om omfanget af børn, som udsættes for vold. Børns Vilkår har netop foretaget en undersøgelse blandt elever i 8. klasse, så her er der ny viden. Der mangler viden om vold mod børn i indskolingen og på mellemtrinnet og om børn, som ikke er en del af den almindelige grundskole. Der er behov for systematiske og ensartede undersøgelser på området, så udviklingen over tid kan følges.

har været udsat for direkte vold eller har været udsat for indirekte vold ved at være vidne til, at deres mor eller deres søskende er blevet udsat for psykisk eller fysisk/sexuel vold. Det viser årsstatistikken for 2019 fra LOKK – Landsorganisation af Kvindekrisecentre. Statistikken viser også, at:

- 25 pct. af børnene har været udsat for fysisk vold.
- 62 pct. har været udsat for psykisk vold.
- 88 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre psykisk vold mod deres mor.
- 61 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre fysisk og/eller seksuel vold mod deres mor.
- 23 pct. har oplevet indirekte vold ved at overvære eller overhøre fysisk vold mod deres søskende.
- 88 pct. flytter ikke tilbage til voldsudøveren efter ophold på kvindekrisecentret.

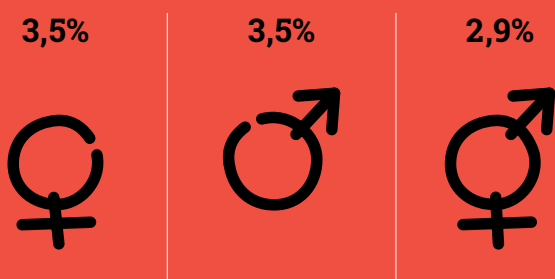
Vold

1.800

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om fysisk eller psykisk vold

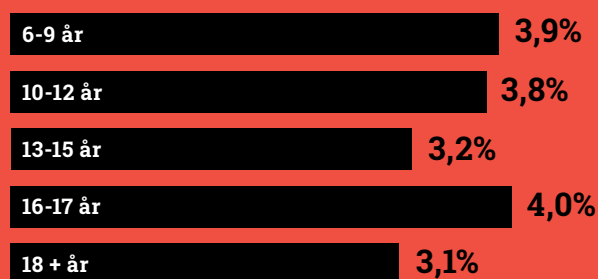
1.346 af samtalerne handlede om fysisk vold og 891 handlede om psykisk vold. Flere af samtalerne handlede både om fysisk og psykisk vold.

Piger og drenge henvender sig lige meget om oplevelser med vold

Så meget udgør samtaler om fysisk og psykisk vold af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

En større andel af de yngre end ældre børn henvender sig om vold

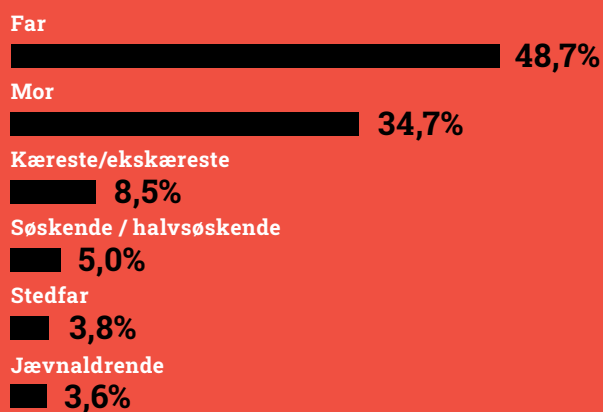
Så meget udgør samtaler om fysisk og psykisk vold af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

BØRNENE FORTÆLLER

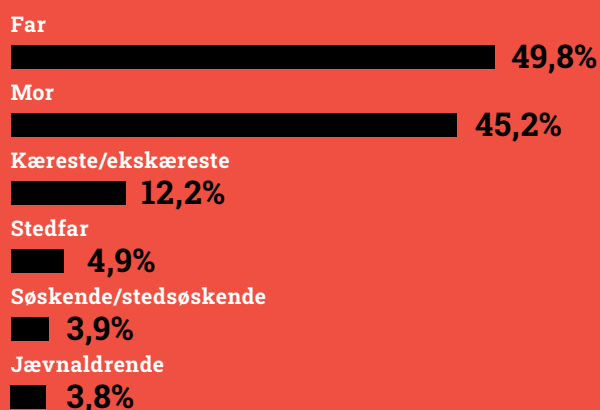
- "Jeg får lussinger"
- "De slår med et bælte"
- "De tager kvælertag"
- "De river mig i håret"
- "De trækker mig hen over gulvet"
- "De skubber"
- "De kaster med tallerkener efter mig"
- "Mine forældre fortæller mig, at jeg ikke er noget værd"
- "Mine forældre er helt ude af kontrol"
- "Mine forældre er ekstremt vrede på mig"
- "Jeg bliver truet med vold"
- "Mine forældre truer med, at de vil begå selvmord, hvis jeg ikke ændrer mig"
- "De overvåger mig, de tager min telefon og computer, så jeg ikke kan søge hjælp"

Fysisk vold udøves oftest af far

Psykisk vold udøves næsten lige så ofte af mor, som af far

Oversigt over, hvem der ifølge samtaler på BørneTelefonen hyppigst udøver fysisk eller psykisk vold. Andelene summerer ikke til 100 pct., da der kan angives flere svar for hver samtale. Der er her kun medtaget de hyppigste angivelser.

SEKSUELLE KRÆNKELSER

Flere anmeldelser af seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser mod børn og unge

I 2021 er antallet af børn og unge, der har været ofre for en anmeldt seksualforbrydelse eller blufærdighedskrænkelse steget markant. Det gælder også antallet af anmeldte voldtægter af børn og unge. Tal fra politiet viser, at der generelt er sket en stigning i antallet af anmeldelser og sigtelser for voldtægt efter indførelsen af samtykkeloven den 1. januar 2021.

Ifølge Justitsministeriet var der i 2021 en stigning i voldtægtsanmeldelser- og sigtelser. Det kan bl.a. skyldes den nye samtykkelovgivning, der blev indført ved årsskiftet til 2021.²⁷ Også det generelle øgede fokus på seksuelle krænkelser, kan have betydet, at flere står frem og anmelder det, hvis de er blevet udsat for en krænkelse. Stigningen ses også blandt børn og unge. Ifølge tal fra Danmarks Statistik, er antallet af ofre for anmeldte voldtægter steget blandt 0-19-årige de seneste ti år. Fra 2020 til 2021 steg antallet mere end nogensinde blandt de 15-19-årige.²⁸ Også antallet af andre seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser steg i 2021 – særligt blandt de ældre børn og unge.

På BørneTelefonen skete det 1.823 gange i 2021, at et barn eller en ung ville tale med en rådgiver om seksuelle krænkelser. Af disse drejede 361 samtaler sig om digitale seksuelle krænkelser. Samtalerne dækker over meget forskellige

former for seksuelle krænkelser. Men et fællestræk er, at børnene giver udtryk for tabu og skam, hvilket betyder, at børnene sjældent beder personer i deres nærmiljø om hjælp til at løse problemet.

Piger og unge kvinder er mest udsat for seksuelle krænkelser. Dobbelt så mange piger som drenge udsættes for seksuelle krænkelser i form af blottelse eller berøring. Det viser en undersøgelse fra 2016 foretaget af VIVE blandt elever i 8. klasse. Undersøgelsen viser, at forskellen på omfanget af seksuelle overgreb mod piger og drenge er mindre, når det drejer sig om uønsket forsøg på eller gennemført samleje. Det har 7 pct. af pigerne og 5 pct. af drengene i 8. klasse været udsat for. De fleste af overgrebene er begået af jævnaldrende.²⁹ Desuden viser en befolkningsundersøgelse fra 2019, at 11 pct. af de adspurgte 15-24-årige kvinder har været udsat for et seksuelt overgreb, sammenlignet med 2 pct. af de unge mænd. For hver tredje af dem, der havde været udsat for et seksuelt overgreb, fandt det sted, før de fyldte 15 år. I 83 pct. af tilfældene blev overgrebet begået af en uden for familien.³⁰

Seksuelle overgreb har vidtrækkende konsekvenser

Forskning viser, at seksuelle overgreb i barndommen kan have vidtrækkende konsekvenser på både kort og langt sigt. Blandt de hyppigst forekommende senfølger er angst, depression, posttraumatisk stress, alkohol- og stofmisbrug og seksuelle vanskeligheder.³¹ Voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, har ifølge forskning også større risiko for selv at have seksuelt krænkende adfærd over for andre.³²

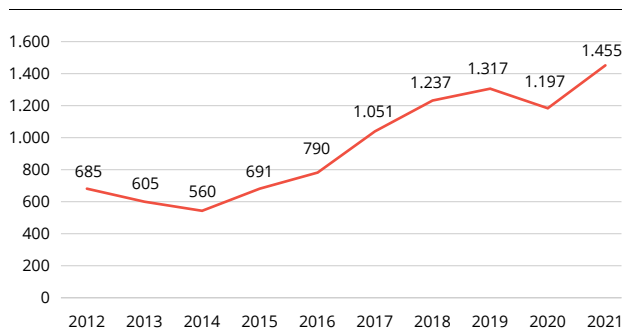
VI ANBEFALER

- Når seksuelle krænkelser mod et barn bliver anmeldt til politiet, skal politiet afhøre barnet hurtigst muligt og senest syv dage efter anmeldelsen.
- Der er sager om seksuelle krænkelser, der opfylder kriterier for samarbejde med de regionale børnehuse, men hvor dette ikke sker. Vi anbefaler, at kommunerne forpligtes til altid at anvende børnehuse i disse tilfælde, så børnene og de unge sikres en koordineret tværfaglig indsats af høj kvalitet.

Stigende antal anmeldte seksualforbrydelser

I 2021 blev der anmeldt 1.455 seksualforbrydelser, hvor offeret var mellem 0 og 19 år. Det er det højeste antal siden 2001, hvor man begyndte at registrere på denne måde. Ifølge Danmarks Statistik skal den store stigning bl.a. ses i lyset af samtykkeloven, der trådte i kraft den 1. januar 2021 og gjorde det strafbart at have samleje uden samtykke. Det ændrede også på Danmarks Statistiks klassifikation af voldtægt, hvilket medførte en stigning i statistikken over antallet af anmeldte voldtægter.³³

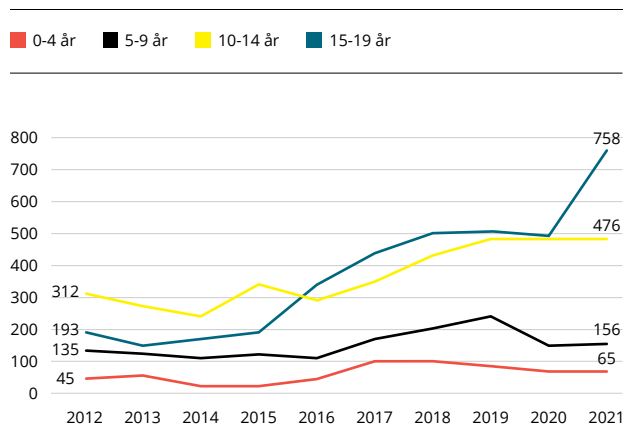
Figur 7. Samlet antal ofre for anmeldte seksualforbrydelser mod børn og unge, 2012-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.³⁴
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge er inkluderet.

Den største stigning i antal ofre for anmeldte seksualforbrydelser er sket blandt de 15-19-årige – fra 494 seksualforbrydelser i 2020 til 758 i 2021. Det svarer til en stigning på 53 pct. Også denne stigning skal ses i lyset af samtykkeloven, da det særligt er antallet af anmeldte voldtægter, der er steget. 722 af de 758 anmeldte seksualforbrydelser mod 15-19-årige var relateret til en voldtægts sag.

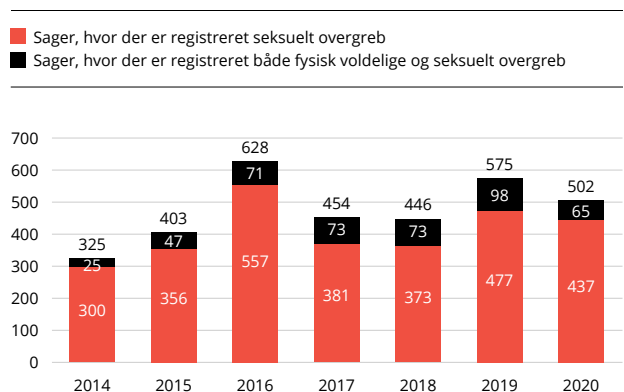
Figur 8. Antal ofre for anmeldte seksualforbrydelser mod børn og unge fordelt på alder, 2012-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.

I 2020 var der i børnehuse 502 afsluttede sager om seksuelle overgreb. Det er et fald fra året før, hvor antallet var 575 sager. Antallet af seksuelle overgreb og sager, som omhandler både fysisk voldelige og seksuelle overgreb, varierer i den samlede periode fra 2014 til 2020, hvor børnehuse har eksisteret. Socialstyrelsen peger på, at det ikke er muligt på baggrund af de foreliggende data at afdække, hvorvidt udviklingen i sager i børnehuse skyldes, at færre børn er blevet udsat for seksuelle overgreb. Udviklingen i antallet af sager påvirkes nemlig af, hvor gode kommunerne er til at opspore børn, der er udsat for overgreb, af kommunernes kendskab til børnehuse og andre forhold.³⁵

Figur 9. Afsluttede sager i børnehuse om seksuelle overgreb, 2014-2020

Kilde: Socialstyrelsen (2015-2021): Årsstatistik om de danske børnehuse

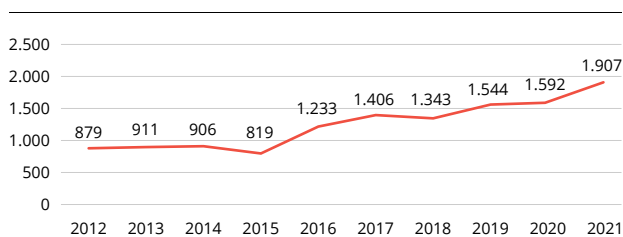
"JEG SOV I TELT MED
MIN ONKEL OG HAN BLEV VED
AT RØRE MIG STEDER JEG
BARE IKKE VIL RØRES. JEG VAR
BANGE OG HAN TROEDE VIST
JEG SOV. DET VAR VIRKELIG
UBEHAGELIGT OG PRØVEDE AT
SIGNALERE AT JEG IK HELT SOV
OG IK BRØD MIG OM DE"

PIGE, 12 ÅR

Stigende antal anmeldte blufærdighedskrænkelser

I 2021 blev der anmeldt 1.907 blufærdighedskrænkelser, hvor offeret var et barn – en stigning på 19,8 pct. fra 2020. Antallet af anmeldelser var stabilt i perioden 2012 til 2015, men de seneste år er der sket en markant stigning – fra 819 anmeldelser i 2015 til 1.907 i 2021.³⁶ Det svarer til en stigning på 117 pct. Blufærdighedskrænkelser kan både foregå online og offline.

Figur 10. Antal ofre for anmeldte blufærdighedskrænkelser mod børn og unge, 2012-2021

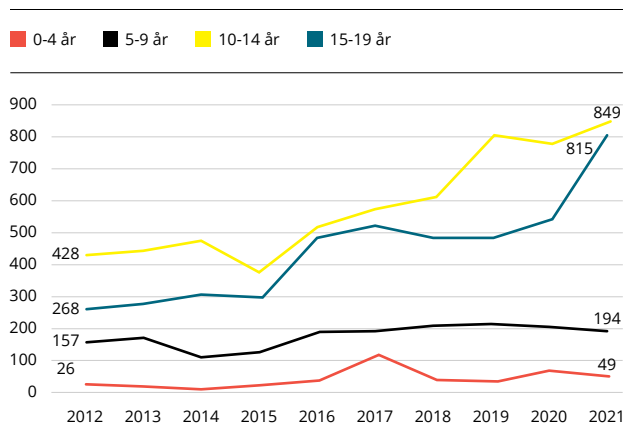

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.³⁷
 Note: Data for 0-19-årige børn og unge er inkluderet

Særligt blandt de 15-19-årige har antallet af ofre for anmeldte blufærdighedskrænkelser været stigende. I 2021 var der 815 ofre i den aldersgruppe, sammenlignet med

546 i 2020. For de 10-14-årige er tallet også steget fra 2020 til 2021 – fra 777 i 2020 til 849 i 2021. Blandt de 0-9-årige har tallet været nogenlunde stabilt siden 2012.

Figur 11. Antal ofre for anmeldte blufærdighedskrænkelser mod børn og unge fordelt på alder, 2012-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.³⁸

Større fokus på at gribe ind over for distribution af overgrebsmateriale med børn og unge

Digital billeddeling kan straffes som distribution af overgrebsmateriale med børn og unge. I 2021 var der 587 anmeldelser

Hvad er digitale seksuelle krænkelser?

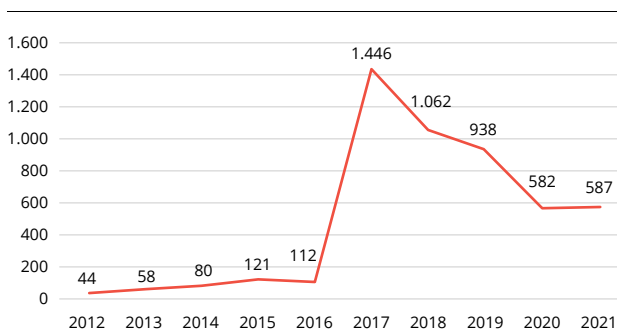
Digitale seksuelle krænkelser defineres som uønsket seksuel adfærd på nettet. Det kan fx være deling af billeder og videoer uden samtykke, grooming, trusler af seksuel karakter eller uønskede seksuelle beskeder. Ifølge en undersøgelse fra Red Barnet har mere end hver femte ung mellem 13-17 år oplevet at modtage uønskede seksuelle beskeder eller billeder.

Kilde: Projekt DeSHAME (2018): Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet

Læs mere om digitale seksuelle krænkelser i afsnittet om digitale svigt i kapitel 3.

efter straffelovens § 235 om udbredelse af utugtigt materiale med børn.³⁹ Den markante stigning på 1.446 sager i 2017 hænger bl.a. sammen med den såkaldte Umbrella-sag. I januar 2018 var i alt 1.004 børn og unge sigtet i forbindelse med sagen. Det skete, efter pornografisk video- og billedmateriale af personer under 18 år var blevet delt blandt børn og unge i Danmark, primært gennem Messenger. Fra 2017 og frem har antallet af § 235-sager været højt, hvis man sammenligner med tidligere år. Det tyder på, at der generelt er et større fokus på at gribe ind overfor distribution af overgrebsmateriale med børn og unge.

Figur 12. Antal anmeldelser om overgrebsmateriale med børn efter straffelovens § 235

Kilde: Danmarks Statistik⁴⁰

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Der findes nogen viden om omfanget af seksuelle krænkelser mod børn. Der findes en del data, som monitoreres årligt – fx anmeldelsesstatistikker og antallet af sager i børnehuse, som kan vise udviklingen over tid på disse områder. Ulempen ved denne type data er, at der er mange sager, der ikke bliver meldt til myndighederne. Der findes også flere danske spørgeskemaundersøgelser, hvor børn og unge er blevet spurgt ind til deres oplevelser med seksuelle krænkelser. For at kunne følge udviklingen over tid kræver det, at der jævnligt udgives sammenlignelige undersøgelser, og det er ikke tilfældet på nuværende tidspunkt. Omfanget af seksuelle krænkelser mod børn i skolealderen er ikke blevet dokumenteret i en repræsentativ undersøgelse siden 2016. Viden om yngre børns udsathed for overgreb er særligt underbelyst.

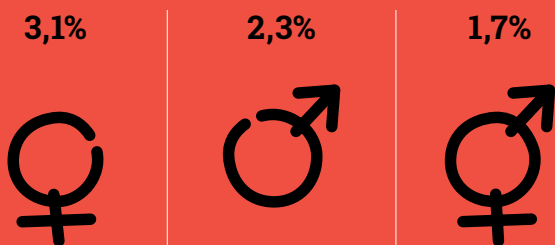
Seksuelle krænkelser

1.800

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om seksuelle krænkelser

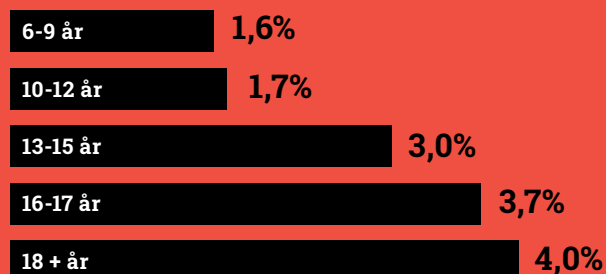
Helt præcist 1.823 samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om seksuelle krænkelser. Af dem handlede 1.483 af samtalerne om seksuelle krænkelser og 361 om digitale seksuelle krænkelser.

Pigernes samtaler handler oftere om seksuelle krænkelser

Så meget udgør samtaler om seksuelle krænkelser af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Flest blandt de ældre børn henvender sig om seksuelle krænkelser

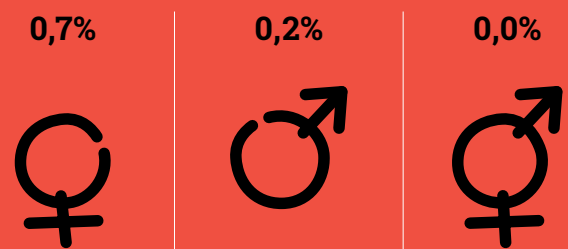
Så meget udgør samtaler om seksuelle krænkelser af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

DET ER OFTEST JÆVNALDRENDE

som begår den seksuelle krænkelser, når den ikke foregår digitalt

- Jævnaldrende – 22,6%
- Far – 15,2%
- Kæreste/ekskæreste – 11,1%
- Pædagog/lærer/træner – 7,9%
- En barnet ikke kender – 6,1%
- Stedfar – 4,9%
- Søskende – 4,5%
- Anden familie – 4,2%
- Mor – 3,0%

Pigernes samtaler handler oftere om digitale seksuelle krænkelser

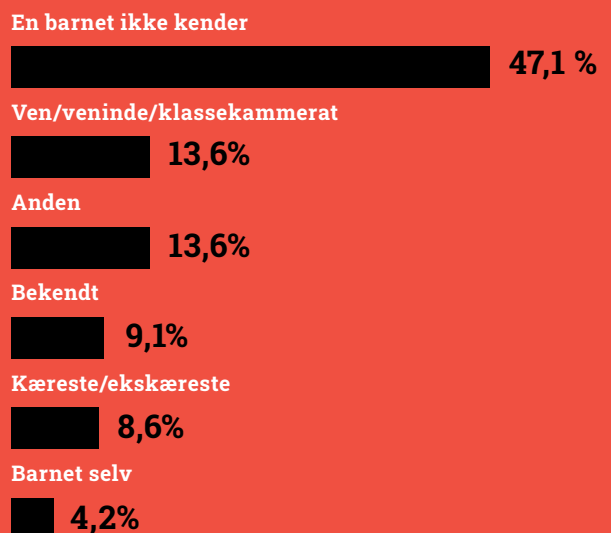
Så meget udgør samtaler om digitale seksuelle krænkelser af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

361

samtaler i 2021 handlede om digitale seksuelle krænkelser.

Digitale seksuelle krænkelser begås oftest af en, som barnet ikke kender

Oversigt over, hvem der ifølge samtaler på BørneTelefonen hyppigst begår den digitale seksuelle krænkelser. Andelen summerer ikke til 100 pct., da der kan angives flere svar for hver samtale. Der er her kun medtaget de hyppigste angivelser.

ALKOHOL- OG STOF- PROBLEMER I FAMILIEN

Børn og unge i familier med rusmiddelproblemer oplever oftere fysisk og psykisk vold i hjemmet

Et barn, som vokser op i et hjem med alkohol- eller stofproblemer, oplever ofte fysisk og psykisk vold i hjemmet. Det viser tal fra TUBA, der tilbyder hjælp til unge fra hjem med alkohol- og stofmisbrugsproblemer. Her fortæller 45 pct. af de unge, at de har oplevet fysisk vold i hjemmet, og 64 pct. oplyser, at de har oplevet psykisk vold.

Alkohol- og stofproblemer i hjemmet er et problem i Danmark. Hvor stort omfanget er, vides ikke med sikkerhed. Sundhedsstyrelsen vurderer, at 122.000 børn og unge fra 0-18 år vokser op i familier med alkoholproblemer.⁴¹ TUBA (Terapi og rådgivning for Unge, der er Børn af Alkohol- og stofmisbrugere) estimerer, at mindst 200.000 børn og unge under 18 år vokser op i en familie med alkoholproblemer.⁴² Det svarer til 17 pct. af børnebefolkningen i 2021. Ifølge forskning fra Center for Rusmiddelforskning estimeres det, at 122.500 unge mellem 15-25 år vokser op med en forælder, der enten har problemer med alkohol eller stoffer.⁴³ Det svarer til op mod hver syvende ung i Danmark.

Alkohol- og stofproblemer hos forældre fører til mistrivsel hos børn

Det har alvorlige konsekvenser for børn, hvis der er rusmiddelproblemer eller misbrug i hjemmet. Det bekræfter en undersøgelse fra Børns Vilkår og TrygFonden fra 2019 blandt 2.465 skoleelever. Omkring hvert tredje barn, der oplever alkoholproblemer i hjemmet, vurderer deres nuværende livstilfredshed som lav. Og 17 pct. af de børn, der lever med alkoholproblemer i hjemmet, angiver, at de ugentligt oplever en lang række symptomer på mistrivsel. Det gælder for 6 pct. af de øvrige børn. Samtidig har dobbelt så mange børn fra hjem med alkoholproblemer et lavt selvværd sammenlignet med andre børn, og væsentlig flere føler sig ensomme.⁴⁴ Forskning viser desuden, at mere end hvert tredje barn er i risiko for at have eller udvikle en psykiatrisk diagnose⁴⁵ – hvert femte barn er i høj-risiko. Samlet er børnene seks gange mere belastet end et gennemsnitligt dansk barn.⁴⁶

Forskning viser også, at børn har cirka dobbelt så stor risiko for at forsøge at begå selvmord, når de er vokset op i en familie med alkoholproblemer. Desuden har de større risiko end andre børn for at begå kriminalitet og for selv at få et alkoholmisbrug.⁴⁷ Børn har også en højere risiko for at blive anbragt uden for hjemmet og for at blive indlagt på en psykiatrisk afdeling, hvis de vokser op i en familie, hvor en eller

begge forældre har et alkoholproblem.⁴⁸ Samme konklusioner finder et nyere litteraturstudie foretaget af forskere fra Center for Rusmiddelforskning.⁴⁹

Oftere vold i familier med alkohol- eller stofproblemer

Flere undersøgelser viser, at børn i familier med alkohol- eller stofproblemer oftere er udsat for fysisk eller psykisk vold. TUBA oplyser, at 45 pct. af de mere end 13.000 unge, der i årene 2014-2021 har henvendt sig til hjælpeorganisationen, har oplevet fysisk vold i hjemmet. 64 pct. har oplevet psykisk vold i hjemmet. En undersøgelse blandt 4.039 børn i 7. klasse, som Børnerådet foretog i 2017, bekræfter tendensen. Den viser, at der er en signifikant sammenhæng mellem, hvorvidt børn udsættes for grov fysisk vold og psykisk vold i hjemmet og alkohol- eller stofproblemer i

familien. Af de børn, som lever i familier med rusmiddelproblemer, har 28 pct. oplevet, at deres forældre ikke har talt til dem i flere dage. Det samme svarede 9 pct. af de øvrige børn. Hvert femte barn i familier med alkohol- eller stofproblemer angiver, at de er blevet slået med flad hånd. Det har 6 pct. af de øvrige børn.⁵⁰

At der er risiko for vold i sammenhæng med rusmiddelproblemer i hjemmet understøttes af en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed fra 2016. Den viser, at 45 pct. af voksne, der voksede op med alkoholproblemer i familien, oplever, at de blev meget negativt påvirket af det.⁵¹ Samtidig viser samtaler på BørneTelefonen, at temaer som fysisk vold, selvmordstanker og selvskadende adfærd optræder markant oftere i samtaler om forældres rusmiddelproblemer end i andre samtaler.

DRENG, 11 ÅR

”JEG KAN IKKE LIDE AT VÆRE
HOS MIN FAR NÅR HAN DRIKKER ØL. DET
GØR MIG UTRYG. MIN FAR BLIVER NEMT SUR
OVER SMÅ TING OG RÅBER HØJT. HAN KAN
OGSÅ FINDE PÅ AT TAGE HÅRDT FAT I MIN
ARM SÅ JEG FÅR BLÅ MÆRKER. NÅR HAN
BLIVER SÅ VRED, BLIVER JEG BANGE OG
VIL GERNE HJEM TIL MIN MOR.”

Oftere problemer i skolen

Alkoholproblemer i hjemmet påvirker ofte børn og unges skolegang negativt. Det viser Børns Vilkår og TrygFondens undersøgelse fra 2019. 15 pct. af børn med alkoholproblemer i hjemmet giver udtryk for, at de ikke er glade for deres klasse. Andelen blandt de øvrige børn er 5 pct. Der er også langt flere børn med alkoholproblemer i hjemmet, som fortæller om at føle sig utrygge i klassen og om at være bange for at blive til grin.⁵² Ifølge en undersøgelse fra 2012, har hvert fjerde barn med forældre med alkoholproblemer desuden fået hjælp til faglige eller sociale udfordringer i skolen.⁵³ Blandt de mere end 13.000 unge i TUBAs database, er det 16 pct., der angiver, at de tidligere har fået hjælp til udfordringer i skolen. En undersøgelse fra 2021 fra Center for Rusmiddelforskning viser, at unge, der er vokset op i familier med rusmiddelproblemer, generelt har haft en sværere skoletid – fx med flere bortvisninger og mere pjækkeri end deres jævnaldrende. Ca. 20 pct. har oplevet problemer i skolen, hvilket gælder for halvt så mange blandt øvrige unge.

VI ANBEFALER

- Fagpersoner, som fx sundhedsplejersker, pædagoger og lærere, skal kunne genkende tegn på alkohol- og stofmisbrug i en familie og have viden om, hvordan der kan gribes ind på den mest hensigtsmæssige måde og ydes den rette hjælp og støtte tidligt.
- Børn og unge, der i barndommen har haft misbrugsproblemer inde på livet, skal have ret til hjælp uden lange ventelister.
- Alle kommuner bør samarbejde med det regionale familieambulatorium, når der er tale om en gravid med et forbrug af alkohol eller andre rusmidler. Familieambulatorierne er specialiserede regionale enheder med en indsats målrettet gravide, der har eller har haft et forbrug af rusmidler under graviditeten samt børn, der har været udsat for det i fosterlivet. Børnene følges indtil skolealderen..

Omfanget af misbrugsproblemer i Danmark

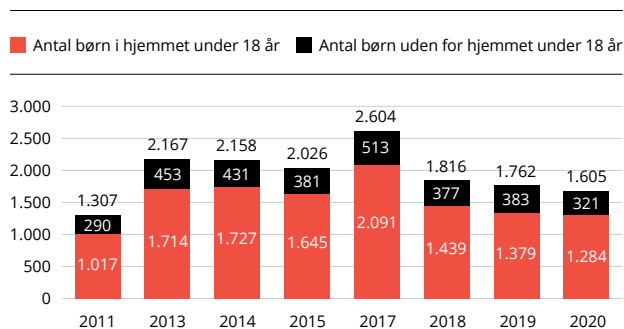
Sundhedsstyrelsen estimerer, at cirka 585.000 danskere har et skadeligt alkoholforbrug, mens cirka 140.000 danskere er afhængige af alkohol. I 2019 skønnede Sundhedsstyrelsen, at cirka 52.000 danskere har et højrisikoforbrug af illegale stoffer. Derudover har ca. 32.600 danskere et højrisikoforbrug af hash.

Kilde: Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA; Sundhedsstyrelsen (2019): Nøgletal om alkohol; Sundhedsstyrelsen (2019): Narkotikasituationen i Danmark.

Hvert femte barn med en forælder i stofmisbrugsbehandling er anbragt

I 2020 var antallet af børn med mindst en forælder i stofmisbrugsbehandling 1.605.⁵⁴ 321 af disse – svarende til 20 pct. – var anbragt udenfor hjemmet. I 2019 var antallet af børn med en forælder i stofmisbrugsbehandling 1.792. Det fald, der er sket fra 2019 til 2020, kan bl.a. skyldes, at der mangler data fra flere større kommuner i 2020. Der findes ikke viden om antallet af børn, der har forældre med stofmisbrugsproblemer, som ikke er i behandling.

Figur 13. Antal børn, hvor mindst én forælder er i stofmisbrugsbehandling, 2011-2020

Kilder: Sundhedsstyrelsen (2011-2021): Narkotikasituationen i Danmark. Note: Data er fra Statens Serum Instituts register over stofmisbrugere i behandling (SIB). Der er ikke tilgængelige data fra 2012 eller 2016. Behandlingsstederne opdaterer deres data løbende, hvorfor der mangler data for flere større kommuner i 2020. Dette kan være årsagen til, at tallet er lavere i 2020 end i 2019.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Børn i familier med alkoholproblemer

Antallet af børn, der lever i familier med alkoholproblemer, monitoreres ikke systematisk og løbende. Der er behov for mere systematisk dokumentation for at kunne følge udviklingen over tid og sætte ind over for problemet. Der mangler desuden viden om forebyggelse, virksomme indsatser og om, hvordan man effektivt opsporer børn i familier med alkoholproblemer.

Børn i familier med stofmisbrug

Der findes registre, som opgør antallet af børn, der har forældre i stofmisbrugsbehandling, men der mangler mere viden om, hvor mange forældre der har et stofmisbrug, som ikke behandles. Der er foretaget en ny opgørelse fra Center for Rusmiddelforskning, som har forbedret vidensgrundlaget.

Alkohol- og stofmisbrug i familien

640

Samtaler på Børne-
Telefonen i 2021 handlede
om alkohol- eller
stofmisbrug i familien

Det er oftere far end mor,
der har et misbrug

61,9%

44,0%

Far

Mor

En større andel af piger
end af drenge henvender
sig om misbrug i familie

1,4%

0,8%

0,8%

Så meget udgør samtaler om om misbrug i familien af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre
henvender sig om
misbrug i familien

6-9 år

1,3%

10-12 år

1,3%

13-15 år

1,0%

16-17 år

1,6%

18 + år

1,5%

Så meget udgør samtaler om om misbrug i familien af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

DRAB

Ni børn og unge dræbt i 2021

I 2021 blev ni børn og unge dræbt i Danmark. De fleste drab på yngre børn bliver begået af én af barnets forældre.

Drab er den alvorligste forbrydelse og rammer desværre hvert år børn i Danmark. Langt de fleste drab på yngre børn begås af barnets allernærmeste, typisk af én af barnets forældre.⁵⁵ I 2021 blev ni børn og unge dræbt i Danmark. Syv af dem var i aldersgruppen 15-19 år. To var under ti år.

Siden 1990'erne er antallet af drab i Danmark cirka halveret. Det viser en kortlægning fra 2018 af 1.338 drab i perioden 1992-2016.⁵⁶ Men tal fra Danmarks Statistik viser, at faldet ikke gælder for drab på børn. I perioden 2001-2010 blev fem børn og unge dræbt om året i gennemsnit. Fra 2011-2021 er otte børn og unge blevet dræbt om året i gennemsnit. Hvis man kun inkluderer børn under 15 år, er der siden 2011 blevet dræbt fire børn om året i gennemsnit.

Baggrunden for drab på børn

Undersøgelser tyder på, at drab på børn ofte er knyttet til psykisk sygdom eller konflikter mellem forældre. De peger yderligere på, at når mødre slår deres børn ihjel, er det oftest relateret til psykisk sygdom. For fædre er det oftest skilsmisse eller en afvisning fra moren, som er motivet.⁵⁷ Det kan fx være en skilsmisse, der udløser så voldsom jalousi, at én af forældrene slår barnet ihjel for efterfølgende at tage sit eget liv. International forskning peger på, at motiverne bag forældres drab på deres børn kan være mange. Fra psykisk sygdom og fødselsdepression til økonomiske problemer, jalousi og hævn mod tidligere partner.⁵⁸

VI ANBEFALER

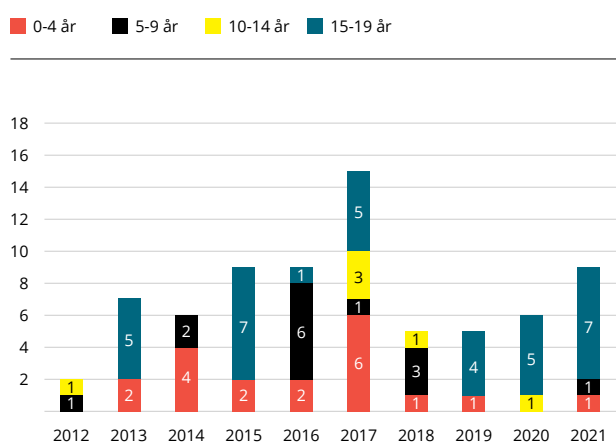
- Området bør afdækkes grundigere for at sikre tilstrækkelig viden om de bagvedliggende årsager.
- Der bør udvikles konkrete forebyggende initiativer, der skal reducere risikoen for drab mod børn.

15-19-årige er oftest ofre for drabsforbrydelser

I 2021 blev ni børn og unge dræbt i Danmark. Syv af dem var mellem 15-19 år. To børn var henholdsvis mellem 0-4 år og 5-9 år. Det er det højeste antal siden 2017. Drabene er ikke nødvendigvis begået af omsorgspersoner, men kan fx også være en ung, der dræber en anden ung.

Figur 14. Antal registrerede ofre for drabsforbrydelser mod børn og unge, 2012-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5.⁵⁹

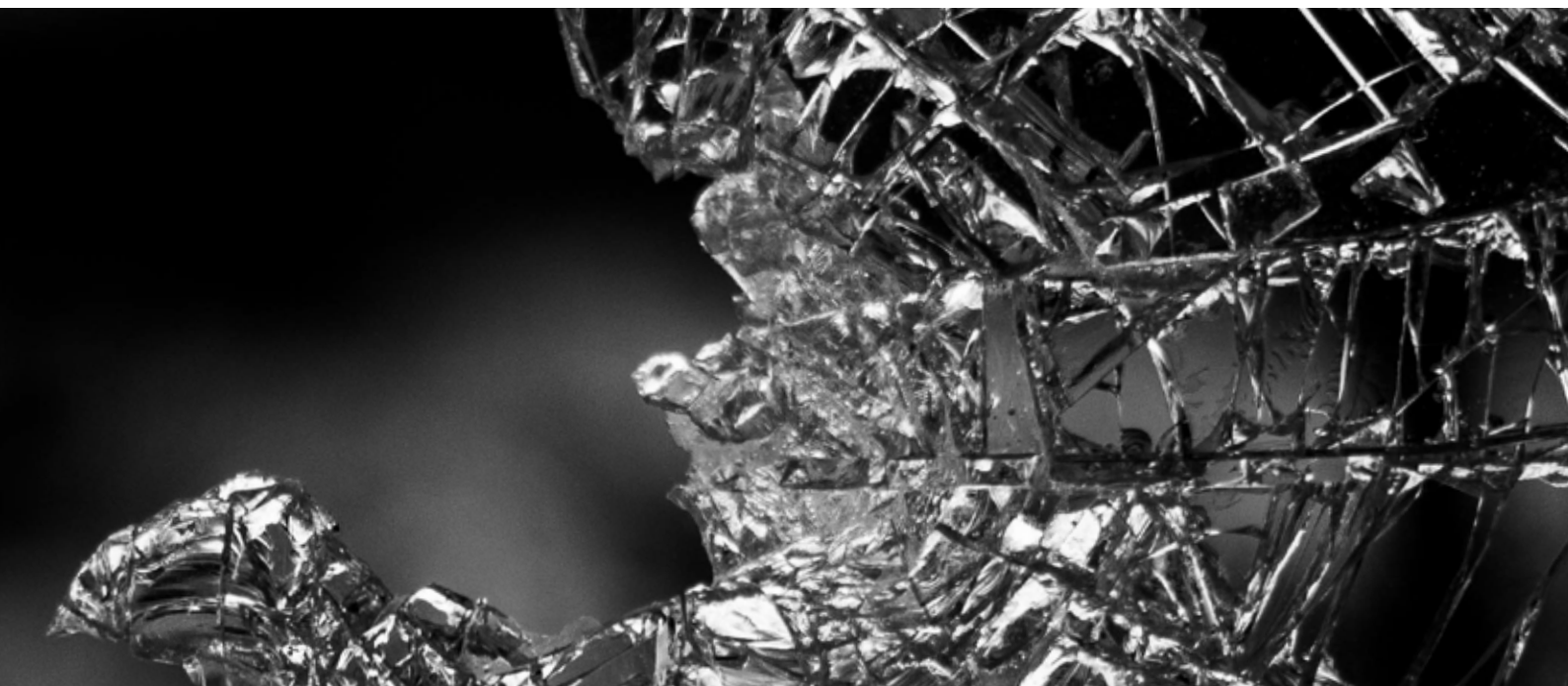
Ny forskning på vej

VIVE er i samarbejde med Børns Villkår i gang med at undersøge en række sager, hvor enten et barn eller en forælder er blevet dræbt ved et såkaldt familiedrab. Undersøgelsen skal skabe systematisk viden om drabssagerne og tilvejebringe en forståelse af de mekanismer og risikofaktorer, der er med til at udløse et familiedrab. Undersøgelsen udkommer i 2022 og vil bane vej for, at der kan udvikles forebyggende indsatser, som nedbringer antallet af familiedrab.⁶⁰

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Med Danmarks Statistiks årlige opgørelse over antallet af ofre for anmeldte drabsforbrydelser er der gode og dækkende data, som gør det muligt med stor sikkerhed at kunne følge udviklingen over tid. Der mangler viden om, hvordan drab på børn kan forebygges.

"JEG HAR FÅET SVÆRT VED AT
STOLE PÅ VOKSNE MENNESKER,
FORDI KOMMUNEN ALDRIG HAR
HJULPET MIG ORDENTLIGT."

PIGE, 14 ÅR

Kapitel 2

**Svigt fra myndigheder
og institutioner**

SKILSMISSE

Ventetiden i Familierets- huset er nedbragt – men familier venter stadig i 2021 ni uger på første møde

Siden Familieretshuset blev etableret, har der været lange vente- og sagsbehandlingstider. Baggrunden for de lange ventetider var en voldsom underfinansiering, som ved finansloven for 2021 udløste et permanent bevillingsløft af Familieretshuset over de næste fire år. Ifølge Familieretshuset var den gennemsnitlige ventetid fra ansøgning til første møde i 2021 på 52 dage for en sag om familiemægling (§ 6-sager) og 119 dage for en sag om familieretlig udredning (§ 7-sager). Tal fra fjerde kvartal 2021 viser, at det går i den rigtige retning. Ventetiden er nedbragt til 42 dage for § 6-sager og 65 dage for § 7-sager.

Børn, der er involveret i familieretlige konflikter, trives dårligere end andre børn, og kompleksiteten og varigheden af sagsbehandlingen har afgørende betydning for, hvor hårdt konflikterne rammer børnenes trivsel.⁶¹ Derfor er det bekymrende, at ventetiden i sager om samvær, forældremyndighed og bopæl er steget indtil slutningen af 2021. Det er et problem, når der er ventetid på at komme til første møde, fordi den tid ikke bliver brugt til at arbejde med forældrene og inddrage barnet.

Børnenes trivsel er truet i konfliktfyldte skilsmisser

Forældrenes indbyrdes relation og særligt konfliktniveauet er afgørende for, hvordan en skilsmisse påvirker børnenes trivsel. En undersøgelse fra 2019 viser, at jo længere tid en familie har været i kontakt med det familieretlige system, og jo flere myndigheder familien har mødt, desto dårligere trives familiens børn.⁶²

Med den familieretlige reform og etableringen af Familieretshuset er barnets sikkerhed og trivsel kommet i centrum, og familierne skal nu mødes med tilpassede forløb. Det kan i nogle tilfælde betyde, at sagsbehandlingstiden forlænges, fordi barnet fx kan have gavn af prøveordninger og opfølgende møder, konfliktmægling, flere børnesamtaler eller samarbejdskurser. I disse tilfælde er lang sagsbehandlingstid ikke et problem. Men hvis sagen ligger stille, og der ikke sker noget i perioder, går det udover barnet.

Det at være barn af skilte forældre med et højt konfliktniveau kan have mange konsekvenser. Forskning peger bl.a. på, at børn af fraskilte forældre med et højt konfliktniveau klarer sig dårligere fagligt, har flere adfærdsproblemer og dårligere sociale kompetencer.⁶³ En undersøgelse fra 2019 viser desuden, at børn, der er involveret i en familieretlig sag, har højere skolefravær end andre børn. En anden undersøgelse fra 2019 viser, at en konfliktfyldt skilsmisse øger risikoen for, at især drenge får mindre uddannelse, og at både piger og drenge får dårlige karakterer i skolen. Undersøgelsen viser, at der også er stor risiko for øget kriminalitet hos drenge i 15-16-årsalderen.⁶⁴

VI ANBEFALER

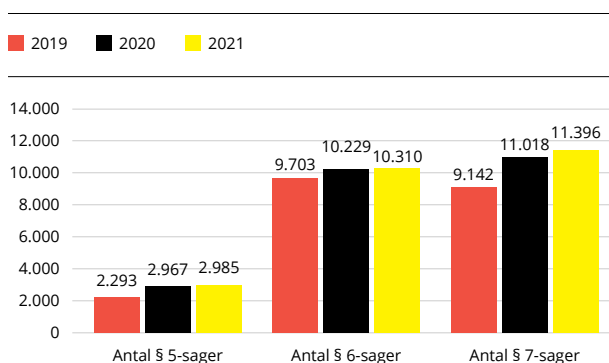
- Som det fremgår af forældreansvarsbekendtgørelsen, skal sager om forældremyndighed, bopæl og samvær afgøres hurtigst muligt, efter anmodningen er modtaget. Lang sagsbehandlingstid er ikke et problem, når tiden bliver brugt på at hjælpe familierne, men forløbene bør være effektive og uden uhensigtsmæssig ventetid, hvor sagen ligger stille.
- Regeringen bør afvente fuld implementering og evaluering af den familieretlige reform, der trådte i kraft den 1. april 2019, før der gennemføres ændringer.
- Kvaliteten af børnesagkyndige undersøgelser bør øges med et krav om, at metoden i undersøgelsen altid bliver beskrevet, og at den bliver foretaget af autoriserede psykologer med ekspertise i børnepsykologi, gerne med relevant specialist godkendelse fra Dansk Psykolog Forening.
- Kommunernes rolle på det familieretlige område skal styrkes, og det skal tydeliggøres, hvor snitfladerne til Familieretshuset ligger. Som følge heraf bør kommunerne kompenseres økonomisk, så de har tilstrækkelige ressourcer til at deltage i møder og konfliktforebyggende indsatser i Familieretshuset.
- En familieretlig sag bør aldrig betragtes som afsluttet i forbindelse med afgørelsen. Der bør altid følges op, så vi kan blive klogere på, om afgørelserne i sagerne har det forventede resultat, og om de bidrager til at skabe bedre trivsel og udvikling for de inkluderede børn.

Markant flere komplekse sager end anslået

Da alle Folketingets partier indgik en aftale om det nye familieretlige system, vurderede man, at de komplekse sager ville fylde ca. 7 pct. af samtlige sager, og at fordelingen mellem § 6- og § 7-sager (henholdsvis mindre enkle og komplekse sager) ville være på 70 pct. § 6-sager (mindre enkle sager) og 30 pct. § 7-sager (komplekse sager). Men

sådan ser realiteterne ikke ud her tre år efter, Familieretshuset blev etableret. Antallet af komplekse sager har været stigende, siden Familieretshusets begyndelse. I 2021 var 53 pct. af sagerne komplekse.

Figur 15. Antallet af enkle (§ 5), mindre enkle (§ 6) og komplekse (§ 7) sager i Familieretshuset, 2019-2021

Note: For 2019 gælder det, at § 5-sager først blev registreret specifikt fra den 1. juni 2019, hvor § 6- og § 7-sager er blevet registreret siden den 1. april 2019. Derfor kan der ikke beregnes en nøjagtig procentvis fordeling mellem alle former for sager i 2019. Kilde: Data er rekvireret direkte hos Familieretshuset, d. 25. marts 2022

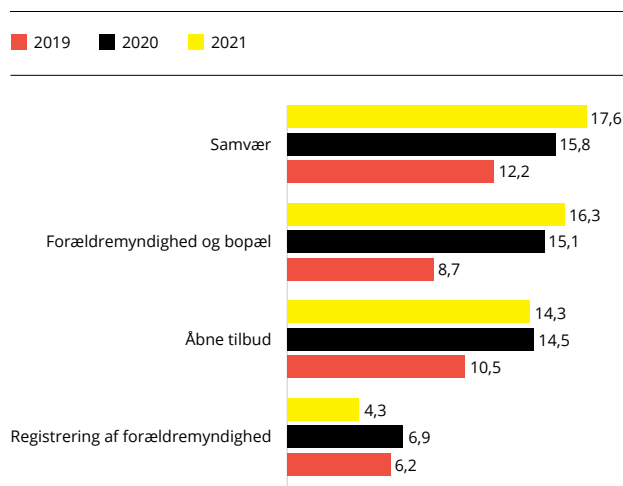
Familieretshuset visiterer på baggrund af en indledende screening en sag til behandling efter bestemmelserne i § 5-7.⁶⁵ § 5 er de enkle sager, § 6 er de såkaldt mindre enkle sager, og § 7 er de komplekse sager, som behandles tværfagligt af Familieretshusets børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere – på baggrund af fx et højt konfliktniveau mellem forældrene kombineret med vold, misbrug, psykisk sygdom og social udsathed.⁶⁶ I 2021 var der 11.396 sager, der blev vurderet komplekse (§ 7), og 10.310 blev vurderet mindre enkle (§ 6). Det svarer til, at 53 pct. af de to grupper af sager var komplekse, og 47 pct. var mindre enkle.

Positiv udvikling i ventetiden i Familieretshuset

Sagsbehandlingstiden for alle typer af sager på forældreansvarsområdet er steget i alle de år, Familieretshuset har eksisteret.⁶⁷ Der er længst sagsbehandlingstid på samværssager, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2021 var på 17,6 uger. Problemstillingerne i samværssager

er ofte mere indviklede, og der er mange flere løsningsmodeller end i bopæls- og forældremyndighedssager. Derfor kan det i samværsager være nødvendigt med eksempelvis forløb med overvåget samvær, eller andre prøveordninger for at undersøge, hvilken samværsordning der på sigt vil være den bedste for barnet. Lang sagsbehandlingstid alene er ikke et problem, når tiden bliver brugt til at hjælpe familierne, men det er vigtigt, at forløbene hos Familieretshuset er effektive og uden væsentlig ventetid, inden sagsbehandlingen sættes i gang eller undervejs i det enkelte forløb.

Figur 16. Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i Familieretshuset i uger fordelt på sagstyper, 2019-2021

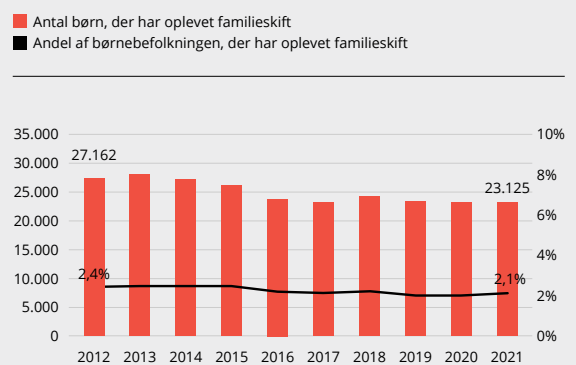
Kilde: Data er rekvireret direkte hos Familieretshuset, d. 25. marts 2022.⁶⁸

Der er sket en positiv udvikling i ventetiden i Familieretshuset – både i familiemæglingssager (§ 6) og i sager om familieretlig udredning (§ 7). I 2021 var den gennemsnitlige ventetid fra ansøgningsdato til den første mødedato på familiemæglingssager på 52 dage. Det er næsten en halvering sammenlignet med 2020, hvor ventetiden var 102 dage. For sager om familieretlig udredning så det værre ud med ventetiden. Her var den gennemsnitlige ventetid på 119 dage. I 2020 var det dog endnu værre med en ventetid på 150 dage.

Så mange børn oplever familieskift

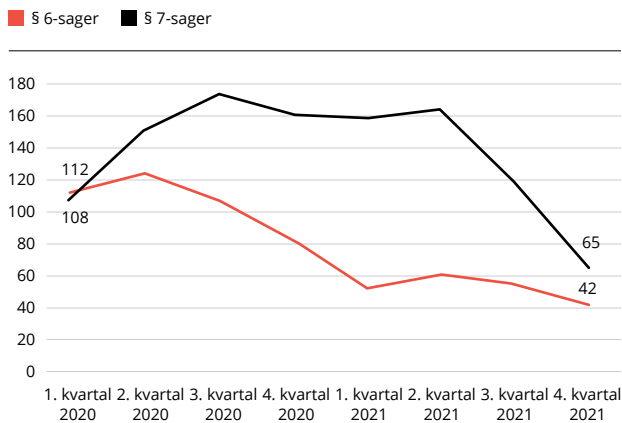
I 2021 oplevede 2,1 pct. af børnebefolkningen under 17 år et familieskift, hvilket vil sige, at de gik fra at have boet sammen med både deres mor og far til at bo med enten deres mor eller far alene eller sammen med en eventuel ny partner. Det er på niveau med de seneste år, hvor andelen har ligget mellem 2,0 og 2,2 pct. Højest var andelen i 2014, hvor 2,5 pct. af børnebefolkningen oplevede et familieskift.

Figur 17. Børn, der har oplevet familieskift, 2012-2021

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel BRN11.

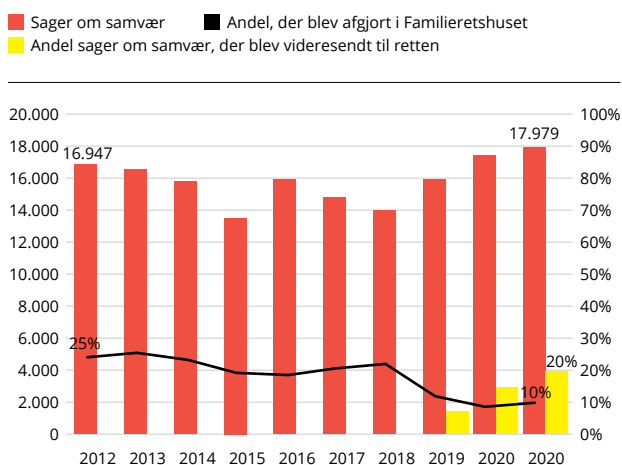
Figur 18. Udviklingen i ventetid målt i dage fra ansøgning til første møde i Familieretshuset i § 6 og § 7-sager, 2020-2021

Kilde: Data er rekvireret direkte hos Familieretshuset, d. 4. april 2022.

I 2021 blev der i alt behandlet 17.979 sager om samvær i Familieretshuset. I 10 pct. af sagerne (1.777 sager) kunne forældrene ikke nå til enighed til trods for eventuel vejledning, børnefaglig rådgivning og konfliktmægling. Derfor har Familieretshuset truffet afgørelse. Da Familieretshuset blev etableret den 1. april 2019, blev procedurerne ændret således, at sager om samvær – ligesom det gælder for sager om forældremyndighed og bopæl – kan sendes til afgørelse i familieretten.

Figur 19. Antal sager om samvær og andel, der hhv. blev afgjort i Familieretshuset eller sendt videre til retten, 2012-2020

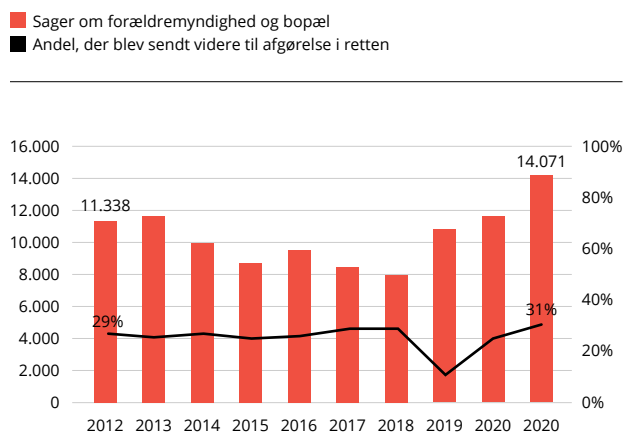

Kilde: Data er rekvireret direkte hos Familieretshuset, den 25. marts 2022; Statsforvaltningen, 2019.

Familieretshuset har kompetence til at træffe afgørelse om samvær i § 6-sager, hvis afgørelsen ikke er indgribende for barnet eller juridisk kompleks. Familieretshuset kan desuden træffe midlertidige afgørelser i både § 6 og § 7-sager. 3.570 sager blev sendt til afgørelse i familieretten i 2021. I 2020 var antallet 2.707.

Antallet af sager om forældremyndighed og bopæl var i 2021 på det højeste niveau i perioden siden 2012 med 14.071 sager. Andelen af sagerne, som sendes til afgørelse i familieretten, var i 2021 på 31 pct.

Figur 20. Antal sager om forældremyndighed og bopæl i Familieretshuset og andel, der sendes videre til afgørelse i familieretten, 2012-2021

Kilde: Rekvireret direkte hos Familieretshuset, den 25. marts 2022; Statsforvaltningen, 2019.

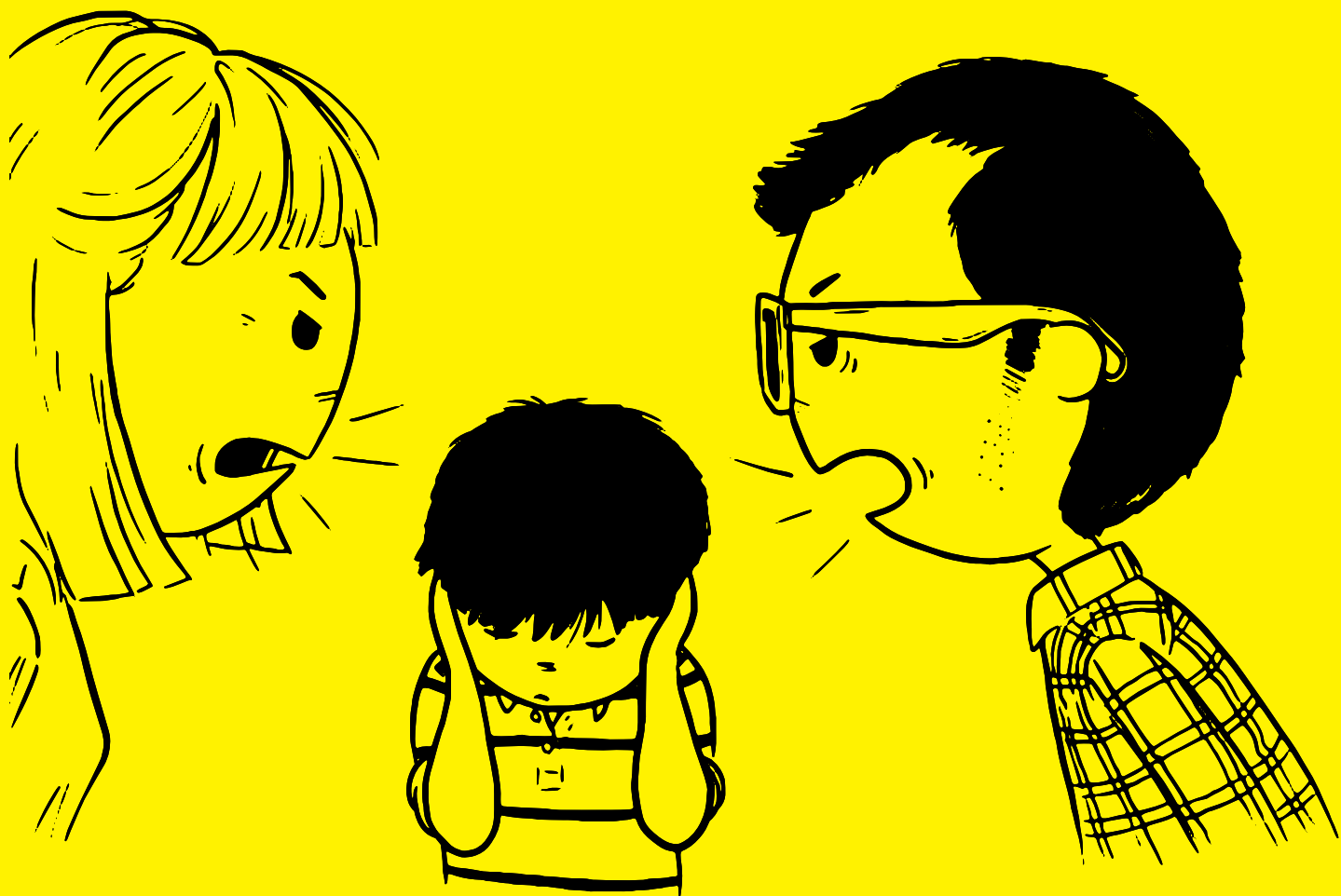

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Der er stor viden om omfanget af sager i Familieretshuset, og på grund af den nye måde at visitere sagerne på efter kompleksitet er der nu også stor viden om omfanget af konfliktfyldte og komplekse skilsmissesager.

"JEG FØLER JEG ALTID HAR STÅET I
MIDTEN AF MINE FORÆLDRE FORDI DE GIVER
HINANDEN SKYLDEN FOR ALLE PROBLEMERNE,
DE VIL BEGGE HAVE AT JEG SKAL HADE DEN
MODSATTE FORÆLDRE, DE SNAKKER ALTID GRIMT
OM HINANDEN FORAN MIG OG DE VIL HAVE MIG
TIL AT GIVE DEM RET I HVAD DE SIGER"

PIGE, 14 ÅR

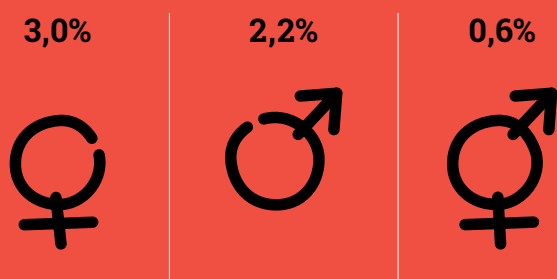

Skilsmisse

1.400

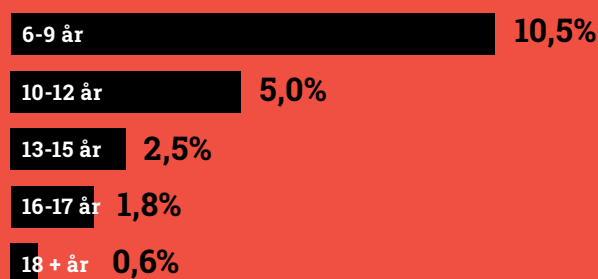
Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om skilsmisser – helt præcist 1.410 samtaler

Pigernes samtaler handler oftere om skilsmisser end drengenes

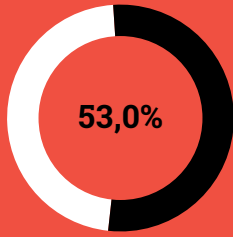

Så meget udgør samtaler om skilsmisser af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

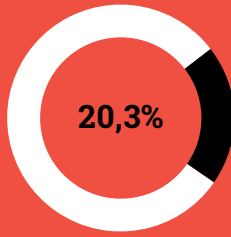
En større andel af de yngre børn henvender sig om skilsmisse

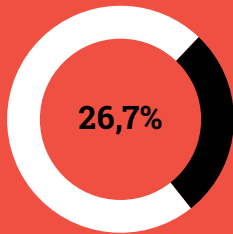
Så meget udgør samtaler om skilsmisse af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

Skilsmisser med højt konfliktniveau og indblanding fra myndigheder

Konfliktfyldte skilsmisser uden myndigheders

Overvejende velfungerende skilsmisser

I 74% af samtalerne om skilsmisse på ForældreTelefonen vurderer rådgiverne, at forældrenes konfliktniveau er højt

Vurderingen af konfliktniveauet foretages af den rådgiver, der har samtalen med den voksne, der har henvendt sig.

318 børn fik i 2021 en bisidder fra Børns Vilkår i forbindelse med en sag i Familieretshuset

318

BØRN I PSYKIATRIEN

Flere børn og unge er i kontakt med psykiatrien

Efter et dyk under første COVID-19-nedlukning er antallet af børn og unge i psykiatrien igen stigende. I 2021 var 43.617 børn og unge i kontakt med psykiatrien. Det er det højeste antal de seneste ti år. Antallet af børn og unge, der indlægges på en psykiatrisk afdeling, er også steget i 2021.

Ifølge et notat fra Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed, var der i 2021 markant flere børn og unge, der havde deres første kontakt med psykiatrien sammenlignet med tidligere. I 1. halvår af 2021 var andelen 12 pct. højere end i 1. halvår af 2018. Antallet af gengangere steg derimod kun med 2 pct. i samme periode.⁶⁹ Tal fra Landspatientregisteret viser også, at et stigende antal børn og unge kom i kontakt med psykiatrien. I 2021 gjaldt det 43.617 børn og unge.⁷⁰ Sammenlignet med 2020 er antallet steget med knap 10 pct. Det skyldes blandt andet, at børn og unges fysiske kontakt med det psykiatriske system dykkede i starten af COVID-19-epidemien.⁷¹

Kortere ventetid i børne- og ungdomspsykiatrien

På trods af det stigende antal børn og unge, der i 2021 var i kontakt med børne- og ungdomspsykiatrien, er den gennemsnitlige ventetid lavere end nogensinde. Børn og unge måtte i 2021 i gennemsnittet vente 16 dage på første kontakt. For ti år siden kunne ventetiden på en undersøgelse i børne- og ungdomspsykiatrisk regi nogle steder i landet være op til et år. I dag er der udrednings- og behandlingsgaranti, som indebærer, at der højst må være en måneds ventetid, fra henvisningen er sendt, til man har det første møde med psykiatrien. Det har betydet, at børne- og ungdomspsykiatrien undersøger og behandler langt flere børn og unge i dag end for ti år siden.⁷²

En række klinikere og forskere peger på, at en større opmærksomhed og bedre opsporing af børn i psykisk mistrivsel kan være en af forklaringerne på den voksende andel af børn og unge, der får en diagnose og efterfølgende behandling i psykiatrien. De peger også på, at det faglige personale i psykiatrien i dag ved mere om børn og unges psykiske udvikling og over tid har udviklet bedre diagnostik og bedre behandlingstilbud.⁷³ Selvom ventetiden i børne- og ungdomspsykiatrien er faldet, kan nogle børn og forældre dog opleve lang ventetid, før det bliver vurderet, at de skal have en henvisning til psykiatrien. En rundspørge fra DR viser, at der i nogle kommuner er flere måneders ventetid til vurdering i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), som ofte er forudsætning for at blive udredt i børne- og ungdomspsykiatrien.⁷⁴ Det samme viser en undersøgelse fra VIVE fra 2021 foretaget blandt PPR-ledere.⁷⁵

Psykiske symptomer blandt børn og unge er udbredte

En omfattende kortlægning i en rapport fra Vidensråd for Forebyggelse viser, at omfanget af mentale helbredsproblemer og psykiske sygdomme er forholdsvis udbredt hos danske børn og unge, og at omfanget – uanset årsagen – har været stigende de seneste år. I rapporten fremgår det, at antallet af 10-24-årige, der bliver diagnosticeret med psykiske sygdomme og psykiatriske diagnoser som fx angst, depression, spiseforstyrrelse, ADHD eller autisme er steget i løbet af de seneste 20-30 år.⁷⁶

I en lignende kortlægning fra Vidensråd for Forebyggelse blandt mindre børn fremgår det, at mindst 16 pct. af de 0-9-årige oplever betydelige mentale helbredsproblemer.⁷⁷ Den viser yderligere, at 8 pct. af danske børn bliver diagnosticeret med en psykisk sygdom, inden de fylder 10 år.⁷⁸ Det gælder 15 pct. af alle danske unge, når de fylder 18 år.⁷⁹ Man skal dog tolke tallene med en vis varsomhed. Stigningen i antallet af børn og unge, der får en diagnose, kan delvist være udtryk for en ændret faglig, sociokulturel eller politisk praksis, og er ikke nødvendigvis kun udtryk for en stigning i den reelle sygelighed.⁸⁰

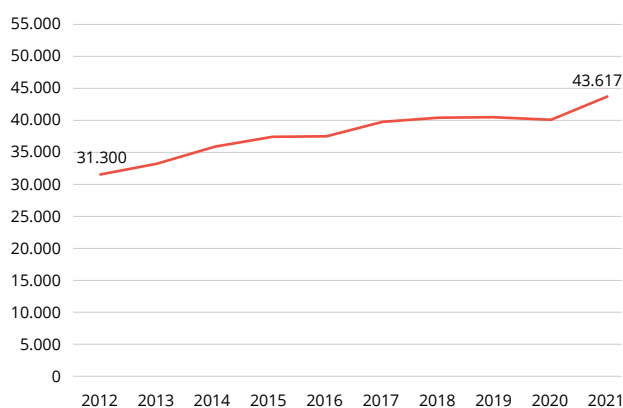
VI ANBEFALER

- 10-års planen for psykiatrien skal i langt højere grad prioritere forebyggende arbejde og indsatser for børn og unge.
- Børn og unge med behov for psykiatrisk udredning og behandling skal have et relevant tilbud hurtigt, og henvisningsvejene skal være mere effektive.
- Tvang bør så vidt muligt undgås i psykiatrisk behandling af børn og unge, og børn og unge skal altid inddrages mest muligt i deres egen sag. Sundhedspersonalet skal uddannes i at forebygge anvendelsen af tvang, ligesom de skal være uddannet i at inddrage barnets eller den unges perspektiv.

Flere børn og unge er i kontakt med psykiatrien

Siden 2012 er der sket en stigning i antallet af patienter, der har fået behandling i børne- og ungdomspsykiatrien – fra 31.300 børn og unge i 2012 til 43.617 i 2021. Det svarer til en stigning på 39,4 pct.

Figur 21. Antal børn og unge i psykiatrien, 2012-2021

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2022). Landspatientregisteret - esundhed.dk. Nøgletal for Sygehusvæsenet og Praksisområdet.

Note: Antal af patienter mellem 0-18 år, der har haft kontakt med en psykiatrisk afdeling mindst én gang i løbet af det pågældende år.

I alt blev 2.062 børn og unge indlagt i psykiatrien i 2021, og antallet af indlæggelser af børn og unge var 3.187. Det høje antal indlæggelser er udtryk for, at mange børn og unge bliver genindlagt efter første indlæggelse. I mere end 1.000 af indlæggelserne i 2021 var der tale om en genindlæggelse af et barn eller en ung.

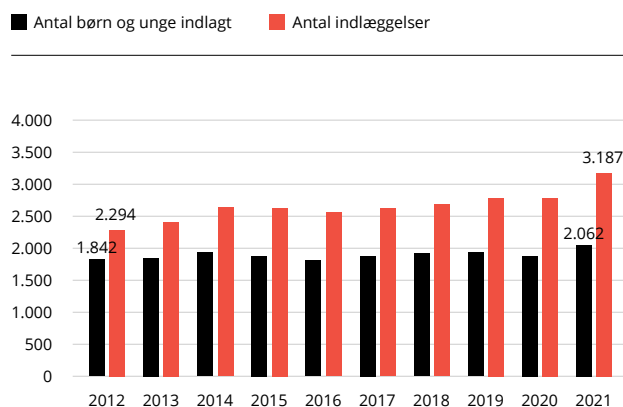
Nogle børn og unge er i særlig risiko for at udvikle psykiske lidelser

Forskning viser, at nogle grupper af børn og unge er i øget risiko for at udvikle psykiske helbredsproblemer. Det drejer sig bl.a. om:

- børn, der er udsat for omsorgssvigt og overgreb
- børn, hvis forældre lider af psykisk sygdom eller misbrug
- børn, der vokser op i fattigdom eller er socialt marginaliseret
- børn, som er flygtninge eller børn af flygtninge, der har haft traumatiserende oplevelser

Kilder: Due, P. et al. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse; Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020): Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser

Figur 22. Antal børn og unge indlagt i psykiatrien og antal indlæggelser, 2012-2021

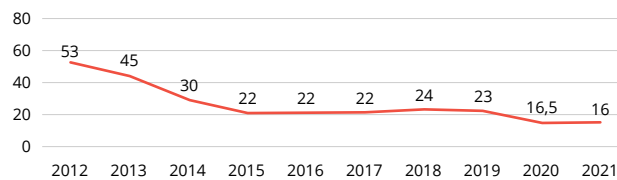
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2022). Landspatientregisteret - esundhed.dk. Nøgletal for Sygehusvæsenet og Praksisområdet.

Note: Antal børn og unge indlagt: Antal af patienter mellem 0-18 år med et eller flere psykiatriske ophold med varighed på 12 timer eller derover, hvor opholdet har start i opgørelsesåret. Antal indlæggelser: Antal ophold hvor patienterne er 0-18 år med et eller flere psykiatriske ophold med varighed på 12 timer eller derover, hvor opholdet har start i opgørelsesåret. Ifølge Sundhedsdatastyrelsen kan COVID-19-epidemien have haft indflydelse på aktiviteten på hospitalerne i både 2020 og 2021.⁸¹

Børn og unge venter i gennemsnit 16 dage på behandling i psykiatrien

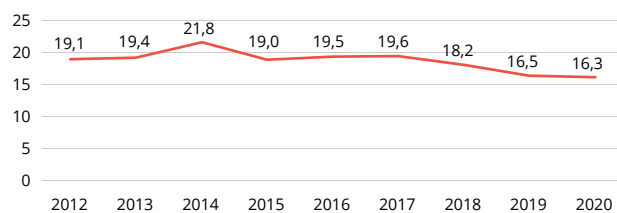
Siden 2012 er den gennemsnitlige ventetid i børne- og ungdomspsykiatrien væsentligt forbedret og faldet fra 53 dage i 2012 til 16 dage i 2021.⁸²

Figur 23. Gennemsnitlig ventetid til børne- og ungdomspsykiatrien målt i dage, 2012-2021

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2022): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Ventetid på behandling på sygehus.
 Note: Der forelægges kun tal fra januar for 2019 og tal for 2020 er derfor kun baseret på denne måned.

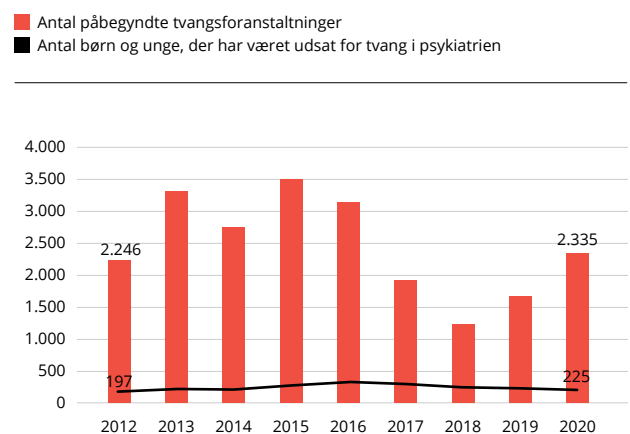
Den gennemsnitlige varighed for indlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien har været faldende de seneste år. I 2020 var børn og unge i psykiatrien gennemsnitligt indlagt i 16,3 dage. Det er det laveste antal dage de seneste ti år.

Figur 24. Gennemsnitlig varighed af indlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien opgjort i døgn, 2012-2020

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2021): Landspatientregisteret. Antal af patienter på 17 år eller derunder med et eller flere psykiatriske ophold, der har start i opfølgelsesåret. Data er trukket pr. årsopgørelse 2021 for Landspatientregisteret (LPR2 pr. 29. marts 2021 og LPR3 pr. 10. marts).
 Note: Data for 2021 for børn og unge er endnu ikke offentliggjort.

Stigende antal tvangsforanstaltninger i 2020

I 2020 oplevede 225 børn og unge i psykiatrien en tvangsforanstaltning – specifikt fiksering og/eller fysisk magt samt tvangsbehandling. I alt blev der påbegyndt 2.335 tvangsforanstaltninger. Samlet set var antallet af tvangsforanstaltninger i 2020 højere end i de foregående tre år, men de involverede færre børn og unge. Det er altså mange af de samme børn og unge, der gentagende gange udsættes for tvang. Ifølge en undersøgelse, som Børnerådet gennemførte i 2013, oplever mange børn og unge tvang som det værste ved at være indlagt. De oplever, at de ikke bliver inddraget nok i de beslutninger, der bliver taget om dem under deres indlæggelse, og at de ikke informeres tilstrækkeligt om deres rettigheder.⁸³ Børn og unge må kun behandles ved brug af tvangsforanstaltninger i situationer, hvor personalet vurderer, at det er absolut nødvendigt, og patienten kan være til fare for sig selv eller andre.⁸⁴

Figur 25. Antal børn og unge, der udsættes for tvang og antal tvangsforanstaltninger, 2012-2020

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen (2022): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Register over tvang i psykiatrien. Figuren indeholder data på børn/unge, der behandles ved brug af tvang i form af fiksering og/eller fysisk magt samt tvangsbehandlinger (fx tvangsmedicinering, elektrochok, m.m.)⁸⁵
 Note: Data fra 2021 er endnu ikke offentliggjort.

Færre unge med psykisk sygdom er i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse

På landsplan er omkring 60 pct. af unge med psykisk sygdom enten i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse sammenlignet med mere end 80 pct. af alle danske unge. På tværs af diagnoser er der dog store forskelle, da nogle psykiske sygdomme kan være mere eller mindre invaliderende i forhold til at tage en uddannelse eller have et arbejde.

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet (2018): Tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse blandt unge med psykisk sygdom

VURDERING AF VIDENSRUNDLAG

Data fra Sundhedsdatastyrelsen opdateres løbende, hvilket gør det muligt at følge udviklingen over tid. Der mangler viden om effekt og kvalitet af psykiatrisk behandling af børn og unge.

Psykisk mistrivsel

11.500

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om psykisk mistrivsel. Det svarer til mere end hver femte samtale

Hver tredje samtale med et barn med anden kønsidentitet handler om psykisk mistrivsel

24,5%

14,3%

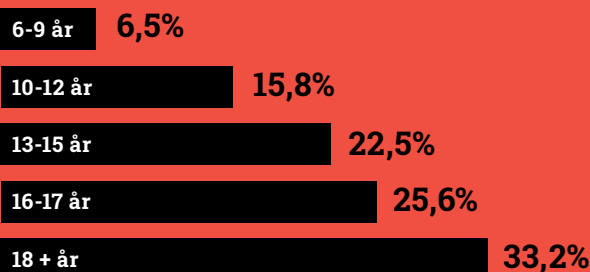

32,6%

Så meget udgør samtaler om psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet

Psykisk mistrivsel fylder mere, jo ældre børnene er

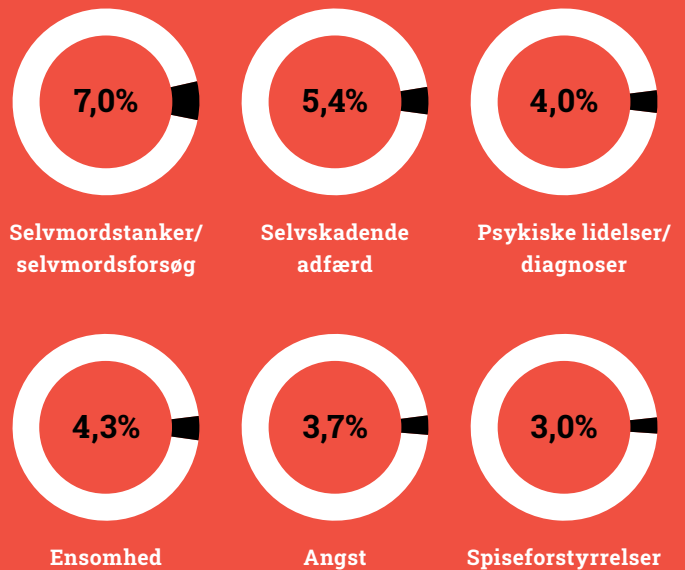

Så meget udgør samtaler om psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

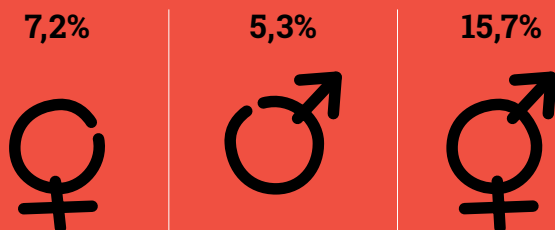

Selvordstanker og selvmordsforsøg er de temaer der fylder mest

Så meget udgør de forskellige emner relateret til psykisk mistrivsel af alle samtaler på BørneTelefonen.

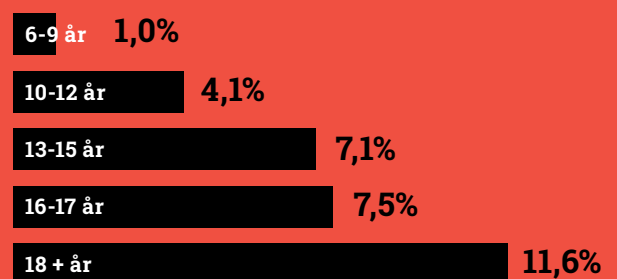

Børn med anden kønsidentitet henvender sig ofte om selvmordstanker/selvordsforsøg

Så meget udgør samtaler om selvmordstanker/selvordsforsøg af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Jo ældre børnene er, desto flere fortæller om selvmordstanker

Så meget udgør samtaler om selvmordstanker/selvordsforsøg af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

SYGDOMSRAMTE FAMILIER

Sygdom i familien kan skabe mistrivsel – og der mangler hjælp til børn og unge

Børn, som vokser op med en far eller mor, der er ramt af længerevarende sygdom, mistrives i langt højere grad end deres jævnaldrende. Flere har lav livstilfredshed, de oplever oftere ensomhed, mobning, har mere skolefravær og klarer sig som gruppe dårligere i skolen end jævnaldrende, som ikke har en forælder med en længerevarende sygdom. Flere af disse børn har også selvskadende adfærd og selvmordstanker. Samtidig viser flere undersøgelser, at børn og unge med forældre, der har en alvorlig sygdom, i mange tilfælde ikke får den hjælp og støtte, de har behov for.

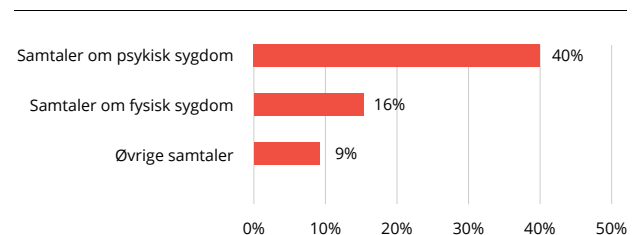
Flere elever i 7.-10. klasse, som har en far eller mor, der er syg gennem længere tid, har lav trivsel. Det gælder særligt elever, der har en forælder, som lever med psykisk sygdom. Det viser en undersøgelse fra 2019 fra Statens Institut for Folkesundhed. Den viser også, at færre af børnene, som har en forælder, der har en længerevarende sygdom, har høj livstilfredshed og højt selvværd, færre synes, at det er nemt at få nye venner, og færre har høj kropstilfredshed. Langt flere elever, der har en forælder med fysisk eller psykisk sygdom, føler sig ensomme,

stressede, kede af det, irritable og vrede. Langt flere af disse elever har tilmed haft selvskadende adfærd og selvmordstanker sammenlignet med elever, hvis forældre ikke har en sygdom.⁸⁶

Dette billede genkender man på BørneTelefonen. En analyse af ca. 400 samtaler fra 2021 viser, at sorg, selvmordstanker og selvskadende adfærd er blandt de hyppigste temaer, der registreres for de samtaler, hvor børn og unge henvender sig om sygdom og dødsfald i familien.⁸⁷

På BørneTelefonen er rådgiveren oftere bekymret for, at barnet er udsat for omsorgssvigt, når samtalen handler om psykisk sygdom i familien end i andre samtaler. I 40 pct. af de samtaler, hvor barnet fortæller om psykisk sygdom i familien, har rådgiveren været bekymret for, om barnet blev omsorgssvigtet på baggrund af det, barnet fortæller. Det gælder for 16 pct. af samtalerne om fysisk sygdom i familien. Blandt øvrige samtaler på BørneTelefonen blev der i alt registreret bekymring om omsorgssvigt i 9 pct. af samtalerne.

Figur 26. Samtaler på BørneTelefonen i 2021

Note: I 2021 var der på BørneTelefonen 339 samtaler om fysisk sygdom i familien og 367 samtaler om psykisk sygdom i familien fra børn under 18 år.

“MIN MOR HAR HAFT DET SVÆRT LÆNGE OG HUN ER SYGEMELDT FRA SIT ARBEJDE. (...) MEN JEG VED IKKE HVAD JEG SKAL GØRE. JEG ER SÅ BANGE FOR HUN KUNNE FINDE PÅ AT GØRE NOGET MOD SIG SELV. JEG SYNES DET ER SVÆRT AT TALE MED MINE FORÆLDRE OM DET. VED IKKE HELT HVAD JEG SKAL SIGE TIL DEM, VILLE BARE ØNSKE MIN MOR HAVDE DET GODT”

PIGE, 15 ÅR

Manglende overskud og uforudsigelighed kan præge livet for børn, der har en forælder med en psykisk sygdom

Spørg Mere, som er et samarbejde mellem Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond, har i en undersøgelse interviewet 16 børn og unge, som har en forælder med en psykisk sygdom. Her var et gennemgående træk, at børnene oplever manglende overskud fra den forælder, der er syg. De fortæller om en hverdag præget af uforudsigelighed, hvor aftaler ikke altid overholdes, fordi forælderen alligevel ikke kan overskue det på grund af sygdommen. Mange oplever, at de i en tidlig alder må tage et stort ansvar i hjemmet. Mange af børnene i undersøgelsen fortæller også, at de føler sig anderledes end deres jævnaldrende.

Forskning viser, at mange børn af forældre med psykisk sygdom har svært ved at forstå deres forældres handlinger og reaktioner. De bliver forvirrede og får skyldfølelse over, at de ikke kan få deres forældre til at få det bedre. Børnene føler sig samtidig isolerede, ensomme og alene med deres følelser.⁸⁸

Skolegangen kan være svær for børn og unge, der har en forælder, som er syg

Skolegangen er oftere svær for elever, der har en forælder, der er ramt af længerevarende sygdom. De er oftere bekymrede for fremtiden, for deres helbred, og for uddannelse, arbejde, kæreste og børn. Flere føler sig pressede af skolearbejdet, og færre vurderer deres faglige niveau som godt. Registerstudier fra Danmark og Sverige viser også, at børn af forældre med psykisk sygdom opnår lavere karaktergennemsnit ved grundskolens afgangseksamen, og at en signifikant mindre andel af børnene får en afgangseksamen fra grundskolen.⁸⁹ De føler sig oftere ensomme, angiver oftere at de er udsat for mobning og har mere skolefravær.⁹⁰

Elever på ungdomsuddannelser, som har en forælder med en psykisk eller fysisk sygdom med nedsat funktionsniveau⁹¹, trives dårligere i skolen på de fleste af de målte parametre sammenlignet med elever, der ikke har en far eller mor, der er syg. Procentvis færre elever har overordnet set god skoletrivsel: Færre vurderer deres faglige niveau som godt, mens flere føler sig presset af skolearbejdet. Færre kan koncentrere sig uden problemer, og færre synes,

at skolen er et rart sted at være. Særligt elever med en forælder med psykisk sygdom trives dårligere i relationen til deres lærere: Færre føler, at de kan stole på deres lærere, og at lærerne er gode til at tage hensyn til dem. Hverken elever med en forælder med psykisk eller fysisk sygdom, trives godt socialt i skolen. Fx føler færre sig som en del af fællesskabet, færre laver noget sammen med andre i pauserne, færre deltager i udflugter og idræt, og langt flere oplyser, at de er blevet mobbet. Flere har haft fravær, og i begge grupper bliver sygdom og dét at have været ked af det hyppigst angivet som årsager til fravær.⁹²

Børn i familier med sygdom og dødsfald mangler ofte hjælp og nogen at tale med

Når så stor en andel af de børn og unge, der lever med alvorlig sygdom i familien, er i mistrivsel, vidner det om, at der er et behov for hjælp og støtte, som ikke imødegås i dag. En undersøgelse fra 2020 viser, at 60 pct. af børn og unge med en forælder, der har en psykisk sygdom, ikke har fået tilbudt nogen former for hjælp og støtte. Heraf ville 32 pct. ifølge forældrene have haft gavn af at få hjælp og støtte til den familiære situation.⁹³

Samtidig viser en spørgeskemaundersøgelse, som Psykiatrifonden foretog i 2019 blandt 2.156 repræsentativt udvalgte forældre, at syv ud af ti børn, som har en forælder med en psykisk sygdom, ikke får hjælp. Blandt de forældre, der har angivet, at deres barn ikke har fået hjælp i forbindelse med forældrens psykiske sygdom, angiver 17 pct., at barnet har haft et behov for hjælp eller støtte, mens 24 pct. angiver, at de ikke ved, om barnet har haft et behov for hjælp. Blandt forældre, der har en psykisk sygdom, har 40 pct. ikke bedt om hjælp til deres barn.⁹⁴ En rundspørge i alle landets kommuner, som Psykiatrifonden foretog i 2019, viser desuden, at under halvdelen af landets kommuner har målrettede tilbud til børn af forældre med psykisk sygdom.⁹⁵

Problemet skyldes i høj grad en mangelfuld koordinering mellem psykiatrien og kommunen. En systematisk gennemgang af 376 underretninger om børn af forældre, som var indlagte i psykiatrien med alvorlig psykisk sygdom, viste at kun cirka en tredjedel af underretningerne førte til, at børnene fik hjælp i kommunen, og der gik i gennemsnit 2,5 måned, før det skete. Det er til trods for, at de fleste underretninger beskrev forhold med omsorgssvigt og

situationer, som er vurderet alvorlige eller ude af kontrol.⁹⁶ Selvom pårørendesamtaler er en del af et forløb i psykiatrien, estimeres det, at kun 5 pct. af patienter får tilbudt dette, selvom patienter med børn anslås at være omkring 30 pct.⁹⁷

Mange børn taler ikke med nogen om forældres sygdom

En undersøgelse fra 2021 foretaget af Børns Vilkår i samarbejde med Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond viser, at fire ud af ti børn i 7. klasse, som oplyser at have en forælder med psykisk sygdom, ikke har talt med nogen om deres forælders sygdom.⁹⁸ Et tilsvarende resultat fandt en undersøgelse i 2013 om børn og unge, der er pårørende, efterladte, eller selv er syge. Her angiver fire ud af ti, at de undlader at vise deres forældre, hvor dårligt de har det, og 25 pct. angiver, at det er svært at tale med deres forældre om sygdomssituationen. 17 pct. ville ønske, at deres forældre spurgte mere ind til deres tanker og følelser. Undersøgelsen viser også, at kun 27 pct. af de børn, der er pårørende til et familiemedlem med alvorlig sygdom, har oplevet, at læger og sygeplejersker har spurgt til, hvordan de har det.⁹⁹ Resultatet bliver underbygget af en undersøgelse fra 2021, som er foretaget af Det Nationale Sorgcenter. Den viser, at Sundhedsstyrelsens anbefalinger for, hvordan pårørende børn og unge skal hjælpes, sjældent bliver efterlevet i praksis på landets hospitaler og i landets kommuner.¹⁰⁰ Forskning fra 2017 viser ligeledes, at sundhedspersonale ikke i tilstrækkeligt omfang kender anbefalingerne om at inddrage børnene, og at de ikke er klædt godt nok på til at følge dem.¹⁰¹

Uden hjælp kan det have alvorlige konsekvenser at vokse op med en kronisk syg forælder. Et studie fra 2017 baseret på danske registerdata viser, at det at vokse op med en forælder, der har en kronisk sygdom, medfører en øget sandsynlighed for som voksen at være arbejdsløs eller at være på førtidspension sammenlignet med den øvrige befolkning.¹⁰²

Børn af forældre med psykisk sygdom risikerer selv at udvikle psykisk sygdom

Det er velunderbygget, at børn af forældre med psykisk sygdom er i markant øget risiko for selv at udvikle en psykisk sygdom. Mere end halvdelen af alle børn, hvis forældre har en alvorlig psykisk lidelse, vil med tiden selv få psykiske vanskeligheder. En metaanalyse blandt næsten 4.000 børn født af forældre med alvorlig psykisk sygdom viste, at 55 pct. af børnene selv kom til at lide af en psykisk sygdom, inden de fyldte 30 år. Ca. en tredjedel af dem fik selv en alvorlig psykisk sygdom, defineret som skizofreni, bipolar lidelse eller svær og tilbagevendende depression. Risikoen er både diagnosespecifik og generel, idet børn af forældre med en psykisk sygdom også kan komme til at lide af andre sygdomme end den, deres forældre havde. Foruden risiko for udvikling af psykisk sygdom, er børn af forældre med en psykisk sygdom også i større risiko for at udvikle misbrug og mistro, at have ringere intellekt og sociale kompetencer, at have sværere ved at regulere følelser og at udvikle en egentlig adfærdsforstyrrelse.

Forskning har gennem årtier vist, at der er en genetisk komponent i forhold til arveligheden af psykisk sygdom. Derudover er miljømæssige påvirkninger, som fx sociale aspekter og den familiære kontekst, også afgørende faktorer i udviklingen af psykisk sygdom. Forskning har vist, at relationen mellem forælder og barn igennem hele barndommen er den miljømæssige risikofaktor, der bedst forklarer variansen i børns psykologiske problemer.¹⁰³

I den internationale forskning er der derfor øget fokus på selektiv, primær forebyggelse af psykisk sygdom i befolkningsgrupper, som er i øget risiko for psykisk sygdom, hvor børn af forældre med psykisk sygdom fremhæves som en oplagt målgruppe.¹⁰⁴ En metaanalyse fra 2021

viser, at forebyggende indsatser for børn i familier med psykisk sygdom kan reducere udviklingen af psykisk sygdom og mistrivsel hos børnene med 40 pct.¹⁰⁵ Der er altså et stort forebyggelsespotentiale, der, hvis det udnyttes, vil kunne øge den mentale sundhed hos en stor befolkningsgruppe.

VI ANBEFALER

- Frontpersonalet i sundhedsvæsenet bør klædes bedre på til at møde børnene. Det betyder blandt andet, at de skal uddannes i – ud fra et børneperspektiv – at kunne forklare barnet, hvad forældrenes sygdom betyder.
- Der bør ske en bedre koordinering mellem regionale og kommunale systemer, så familien og barnet får den rette hjælp på tværs af regionalt og kommunalt regi og uden forsinkelser.
- Ved alvorlig somatisk eller psykisk sygdom hos en forælder bør det være obligatorisk for fagpersonale at spørge til børnenes trivsel og invitere til samtale for hele familien for at sikre, at der ydes den hjælp til børn og unge, som der er behov for.
- Voksenpsykiatrien i alle regioner skal som led i behandlingen af voksne med psykiske sygdomme opspore og hjælpe børn af forældre med psykisk sygdom og tilbyde hjælp og støtte eller henvise til rette instans.
- Alle kommuner skal have tilbud om hjælp og støtte til børn og forældre i familier med psykisk sygdom – også uden at der er foretaget en underretning.

Mange børn og unge oplever, at én af deres forældre bliver ramt af sygdom

- 40.000 børn og unge oplever hvert år, at én af deres forældre bliver indlagt med en alvorlig sygdom.
- Cirka 310.000 børn i alderen 0-18 år i Danmark vokser op i familier med psykisk sygdom. Det svarer til hvert fjerde barn. Det viser en undersøgelse fra Psykiatrifonden fra 2019, hvor over 2.000 forældre har svaret på, om de selv eller barnets anden forælder har en psykisk sygdom, fx angst, depression, misbrug og personlighedsforstyrrelse. En anden undersøgelse, som Bedre Psykiatri foretog i 2020, bekræfter det omfang. Den undersøgelse viste også, at det for to ud af tre har negative konsekvenser for deres trivsel at vokse op med en forælder med psykisk sygdom.

Kilder: Psykiatrifonden (2019): Undersøgelse af forekomst af psykisk sygdom blandt forældre til børn i alderen 0-18 år; Epinion for Bedre Psykiatri (2020): Børn som pårørende til forældre med psykisk sygdom; Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, BRN10

VURDERING AF VIDENSRUNDLAG

Der findes forskellige større undersøgelser, som belyser, hvordan det er at være barn i en familie med sygdom. Undersøgelserne udføres ikke systematisk og ensartet. Det gør sammenligning over tid vanskelig. Der mangler viden om den hjælp, børn i sygdomsramte familier får.

Sygdomsramte familier

800

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om fysisk eller psykisk sygdom i familien. Helt præcist 793 samtaler

Flere af pigerne henvender sig om sygdom og dødsfald i familien

2,7%

1,5%

1,5%

Så meget udgør samtaler om sygdom og dødsfald i familien af alle samtaler på BørneTelefonen med piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om sygdom og dødsfald

6-9 år

3,3%

10-12 år

2,6%

13-15 år

2,4%

16-17 år

2,6%

18 + år

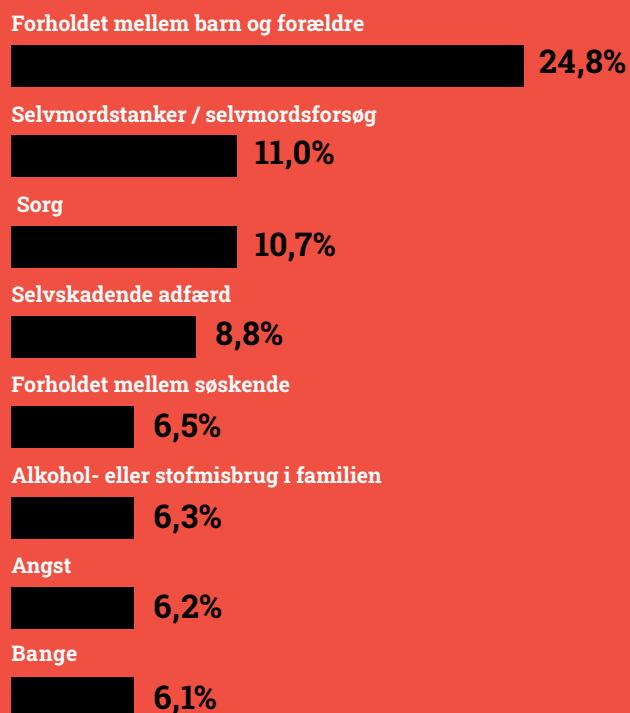
1,9%

Så meget udgør samtaler om sygdom og dødsfald i familien af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

Sygdom eller dødsfald i familien er hyppigt forbundet med følgende temaer:

Figuren viser, hvilke andre temaer der hyppigt optræder i samtaler om sygdom og dødsfald i familien.

450 samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om dødsfald i familien

450

SKOLEGANG

Mere end hver ottende samtale på BørneTelefonen handler om problemer i skolen

Dårlig trivsel i klassen, dårlige relationer til lærere, skolefravær og faglige udfordringer er nogle af de emner, som børn og unge dagligt henvender sig om til BørneTelefonen. Nogle børn har særligt dårlige betingelser for at få en god skolegang. Det drejer sig bl.a. om børn, der er anbragt uden for hjemmet, børn, der har en psykiatrisk diagnose, og børn, der af forskellige årsager har højt skolefravær. Disse børn tager langt sjældnere end deres jævnaldrende folkeskolens afgangsprøver.

Blot halvdelen af de børn, der er anbragt i plejefamilier og kun hver tiende, som er anbragt på døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted, afslutter 9. klasse med et afgangsbrev i hånden.¹⁰⁶ Samlet set gælder det for 30 pct. af de udsatte unge¹⁰⁷, at de tager 9. klasses afgangsprøver. Til sammenligning gælder det for 89 pct. af unge, der ikke er udsatte.¹⁰⁸ Det viser nyeste tal fra KL, som er fra 2018. Samtidig viser forskning, at en god skolegang er den stærkeste beskyttelsesfaktor for, at udsatte børn og unge får et godt voksenliv.¹⁰⁹

Hvis et barn har en psykiatrisk diagnose, har det også indflydelse på skolegangen. Her viser data, at kun 48 pct. af de elever afsluttede grundskolen med en afgangsprøve i 2018.¹¹⁰

Til sammenligning gennemfører 89 pct. af elever, der ikke er anbragt og ikke har en psykiatrisk diagnose, folkeskolens afgangsprøve.

Dårligere faglig og social trivsel for børn med diagnoser

I en spørgeskemaundersøgelse, foretaget af Børns Vilkår i 2021, fremgår det, at børn, der i undersøgelsen angiver at have én eller flere af diagnoserne ADHD/ADD, angst, autisme, depression og OCD, langt sjældnere lykkes med at lære det, de gerne vil i skolen. Det gælder hver femte af disse børn. Det er dobbelt så stor en andel sammenlignet med de børn, der ikke har angivet at have en diagnose, hvor det er under hver tiende. Børn, der har angivet at have en af ovenstående diagnoser, udgør 9 pct. af samtlige besvarelser i undersøgelsen, svarende til 243 børn.¹¹¹

Undersøgelsen viser også, at 29 pct. af de elever, der angiver at have en af ovenstående diagnoser, sjældent eller aldrig har lyst til at komme i skole. Det gælder for 12 pct. af eleverne, som ikke har angivet at have en diagnose. Gruppen af børn, som har angivet at have en diagnose, er dobbelt så hyppigt bange for at blive til grin i klassen som deres jævnaldrende. Det gælder for 43 pct. af børnene, der har angivet at have en diagnose, at de altid eller for det meste er bange for at blive til grin i klassen. Dette gælder for 20 pct. af børnene, der ikke har angivet en diagnose.¹¹²

Flere børn har et uindfriet støttebehov ifølge lærerne

Evalueringen af inkluderende læringsmiljøer og socialpædagogisk bistand, som VIVE offentliggjorde i marts 2022, viser, at nogle børn med en diagnose, der går i almenklasser, ikke får en god nok skolegang. Evalueringen viser, at 7,5 pct. af

eleverne ifølge lærerne har et uindfriet støttebehov. 77 pct. af skolelederne vurderer, at skolen det seneste år har fået tildelt færre midler, end der er behov for for at iværksætte og finansiere specialundervisning. Kun to ud af ti lærere i undersøgelsen vurderer, at samarbejdet med PPR i høj eller meget høj grad er velfungerende.¹¹³

15 pct. af lærerne vurderer, at de i mindre grad eller slet ikke lykkes med at inddrage perspektiver fra elever med særlige støttebehov og deres forældre i tilrettelæggelsen af en inkluderende praksis. Det på trods af, at inddragelse af børneperspektivet i inklusionseftersynet i 2016 blev identificeret som en væsentlig udfordring i opgaveløsningen. Her blev det vurderet, at elevernes perspektiv på deres egen situation mange gange var fraværende. Dertil blev det i 2016 også påpeget, at der var for lidt opmærksomhed på, at elever ofte selv er de bedste til at se både problemer og løsninger.¹¹⁴ En undersøgelse, som Analyse og Tal har foretaget for Børns Vilkår og Egmont Fonden om håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen, viser, at ca. 40 pct. af lærerne svarer, at de inddrager eleven selv ved bekymrende skolefravær.¹¹⁵

En hullet skolegang kan have alvorlige konsekvenser

Når et barn eller en ung skal anbringes eller skifter anbringelsessted, følger der ofte også et skoleskift eller en midlertidig mangel på skoletilbud med. Blandt anbragte børn og unge er det en tredjedel, der skifter skole én gang, mens det er tilfældet for 17 pct. af deres jævnaldrende. Blandt anbragte børn og unge skifter 15 pct. skole to eller flere gange. Det er kun tilfældet for 2 pct. af deres jævnaldrende.¹¹⁶ Forskning viser også, at en fjerdedel af alle anbragte børn og unge har en periode i deres barndom, hvor de ikke går i skole. For næsten halvdelen er der tale om perioder, der varer mere end et halvt år.¹¹⁷

Perioder med bekymrende skolefravær eller perioder med manglende skoletilbud har betydning for det faglige udbytte for den enkelte elev.¹¹⁸ Manglende tilknytning til skolen har også betydning for børn og unges mulighed for at fastholde stabile netværk til både voksne og jævnaldrende, som igen har betydning for deres læringsbetingelser. Det er i stor udstrækning i skolen, de oplever ligeværdige relationer, opbygger selvtillid og udvikler sociale og faglige kompetencer. For udsatte børn og unge er uddannelse en af de væsentligste faktorer i forhold til at understøtte en positiv ændring i deres livsforløb.¹¹⁹

Børn, der er anbragt uden for hjemmet eller har en forebyggende foranstaltning (en støttende indsats i hjemmet inden for familiens rammer) har allerede i indskoling en

lavere niveau i læsning og matematik.¹²⁰ De trives dårligere, de oplever sjældnere, at læreren kan lide dem, og de er mere ensomme end deres jævnaldrende.¹²¹

Forventninger spiller en rolle for læring

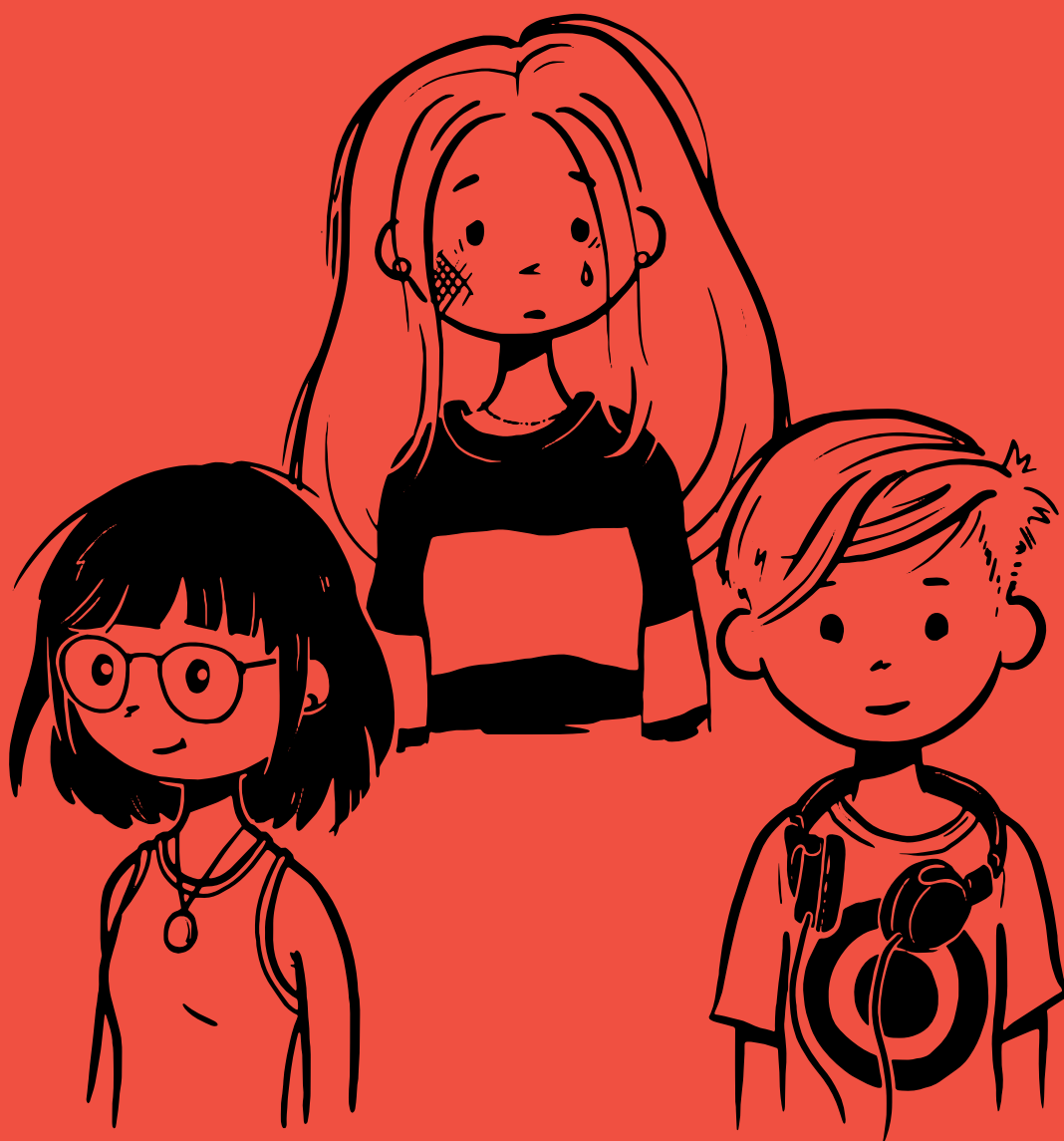
Lave forventninger til børns faglige udvikling kan have negativ betydning for, hvordan udsatte børn og unge klarer sig i ungdommen og voksenlivet. Flere undersøgelser peger på, at lave forventninger til anbragte unge har negativ indflydelse på de unges uddannelse og egne forventninger til fremtiden.¹²²

VI ANBEFALER

- Alle skoler bør have retningslinjer for tidlig og systematisk opsporing og håndtering af skolefravær. Det skal være tydeligt, hvornår og hvordan man handler på bekymrende skolefravær, og hvem der har ansvaret for at handle i samarbejde med barnet og familien, så der kan sættes ind i tide, og man kan undgå, at problemstillingen udvikler sig.
- Retningslinjerne skal også sikre, at udsatte børn og unge ikke har så meget fravær, at de står uden skoletilbud.
- For at styrke udsatte børn og unges chancer for at bestå folkeskolens afgangsprøve efter 9. klasse, bør der være større fokus på at understøtte skolegangen for udsatte børn og unge allerede fra indskoling.
- Alle børn med en social sag i kommunen skal have en skoleplan, som sikrer, at barnet ikke oplever huller i skolegangen. Skoleplanen skal både have fokus på barnets sociale trivsel og faglige udvikling.
- Børn og unge bliver ikke tilstrækkeligt inddraget i samarbejdet mellem forældre, skole og andre aktører. Det er vigtigt, at alle børn og unge uanset alder bliver inddraget. Det er samtidig et udtryk for respekt for barnet som aktør i eget liv. Derfor bør børn og unges ret til at blive inddraget afspejles i praksis i skoler og kommunernes arbejde.
- Alle børn har ret til at blive set og hørt. Skolen skal sikre, at alle børn har gode relationer til de professionelle voksne, de er sammen med i mange timer hver dag. Det skal gøres ved målrettet arbejde med de professionelle relations- og inddragelseskompetencer både i uddannelsen og i løbende opkvalificering.
- Det er vigtigt, at der i skoler og fritidstilbud fortsat allokeres ressourcer til at genetablere fællesskabet efter COVID-19 med blik for børnenes forskellige erfaringer og oplevelser under nedlukningerne.

"JEG HAR MEGET SOCIAL ANGST, HVILKET HAR
RESULTERET I, AT JEG IKKE GÅR I SKOLE LIGE
NU. JEG VED IKKE HVAD JEG SKAL GØRE. JEG
ER BANGE FOR LIVET OG MIN FREMTID."

PIGE, 16 ÅR

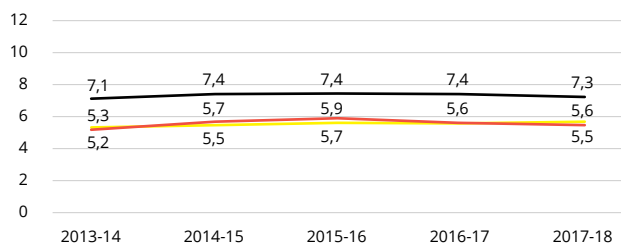

Udsatte børn og unge har dårlige betingelser for en god skolegang

Karakterniveauet ved afgangsprøven i 9. klasse ligger gennemsnitligt omkring 1,7 karakter lavere for børn, som er anbragt eller får forebyggende foranstaltning, sammenlignet med ikke-udsatte børn. I 2017/2018 var udsatte børns gennemsnitlige karakterniveau ved 9. klasses afgangsprøve på henholdsvis 5,5 for børn anbragt uden for hjemmet og 5,6 for børn med en forebyggende foranstaltning, mens det for ikke-udsatte børn var 7,3. Der findes ikke nyere data, og KL udgiver ikke nøgletalspublikationen med data om skolegang for udsatte børn og unge i 2022.¹²³

Figur 27. Karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve, 2013-2018

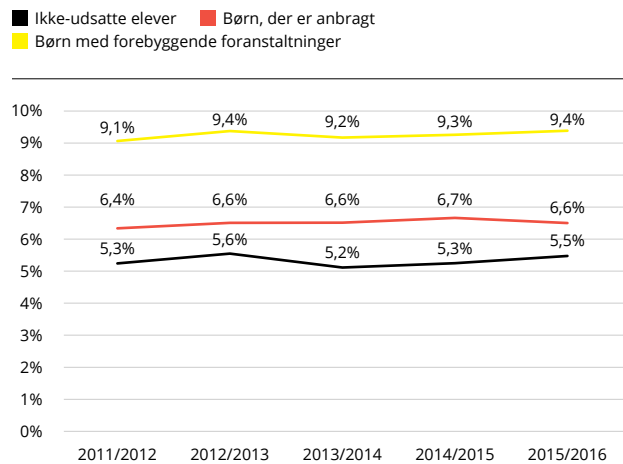
■ Ikke-udsatte
 ■ Børn, der er anbragt uden for hjemmet
 ■ Børn med forebyggende foranstaltninger

Kilde: KL (2020): Udsatte børn. Nøgletal 2020.¹²⁴

Sammenligner man skolefraværet for ikke-udsatte børn, anbragte børn og børn, der har en forebyggende foranstaltning, så finder man det største skolefravær hos børn med en forebyggende foranstaltning. De var i skoleåret 2015/2016 fraværende 9,4 pct. af skoletiden. Gruppen af anbragte børn var fraværende 6,6 pct. af skoletiden, mens de øvrige ikke-udsatte børn var fraværende 5,5 pct. af skoletiden. I opgørelsen er alle former for fravær taget med. Det drejer sig om sygefravær, ulovligt/ikke-godkendt fravær og lovligt/godkendt fravær.¹²⁵ Der ses ingen nævneværdig udvikling i perioden 2011/2012 til 2015/2016. Denne opgørelse er ikke blevet opdateret siden 2015/2016. Det gennemsnitlige elevfravær var i 2020/2021 på 5,0 pct. for alle danske skoleelever – i skoleåret 2019/2020 var det 5,2 pct.¹²⁶

Figur 28. Skolefravær for anbragte børn, børn med forebyggende foranstaltning og ikke-udsatte børn, 2011-2016

Kilde: KL (2011-2019): Udsatte børn. Nøgletal 2011-2019.¹²⁷ Der findes ikke nyere data, som er offentligt tilgængelige.

Hvad vil det sige at være udsat?

Udsatte børn og unge omfatter alle børn og unge, som er anbragt, eller som aktuelt får forebyggende foranstaltninger efter lov om social service § 52, stk. 3, der omhandler forskellige typer af forebyggende foranstaltninger samt anbringelser. Der kan både være tale om personrettede eller familierettede foranstaltninger. Denne definition anvendes bl.a. i KL's nøgletal om udsatte børn og unge, som de fleste tal i dette afsnit stammer fra.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Der findes meget forskning om skolegang – også om skolegangen for udsatte børn og unge samt børn og unge med diagnoser. Der er dog de seneste år ikke fulgt op på den systematiske monitorering af udvalgte mål.¹²⁸

Skolegang

6.000

**Samtaler på Børne-
Telefonen i 2021
handlede om skolegang**

Emnet skolegang relaterer sig til temaerne

- Trivsel i klassen/skolen – 6,2%
- Mobning i skolen – 2,6%
- Faglige problemer/lektier – 1,7%
- Drilleri i skolen – 1,7%
- Relation til lærer/pædagog mv. – 1,6%
- Skoleskift – 1,5%
- Skolefravær – 0,3%

Så meget udgør den givne henvendelsesårsag ud af alle samtaler på BørneTelefonen

Flest af pigerne henvender sig om skolegang

12,3%

10,1%

10,7%

Så meget udgør samtaler om skolegang af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Flere af de yngre børn henvender sig om skolegang

6-9 år

24,7%

10-12 år

18,3%

13-15 år

11,8%

16-17 år

8,6%

18 + år

4,9%

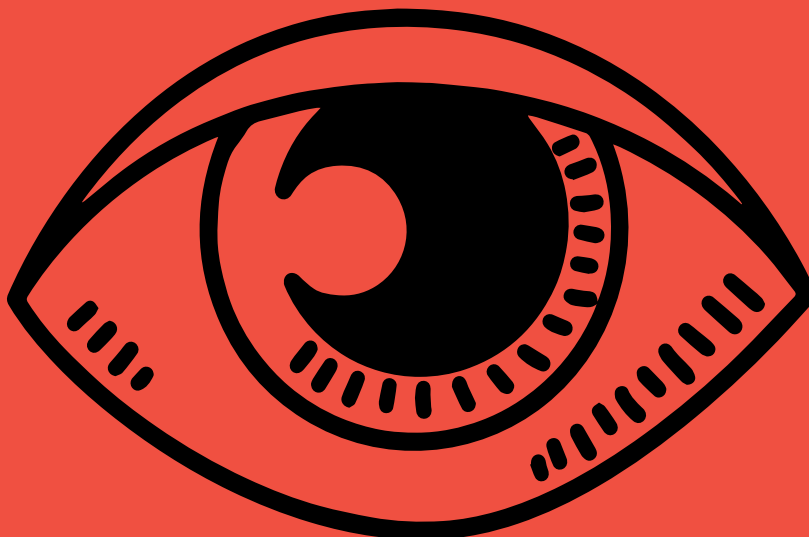
Så meget udgør samtaler om skolegang af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

MOBNING OG ENSOMHED

Flere børn føler sig ensomme

Mere end hver ottende elev i 4. klasse har det seneste år oplevet at blive mobbet. På BørneTelefonen fortæller særligt de yngre børn om mobning i skolen. Samtidig har næsten hver fjerde elev i 4. til 9. klasse følt sig ensom det seneste år. Ensomhed har

også været en af de mest hyppige emner på BørneTelefonen i 2021 – særligt blandt unge over 15 år. Samme tendens viser den Nationale Sundhedsprofil fra 2021, hvor knap hver femte ung svarer, at de oplever tegn på ensomhed.

I 2021 handlede 1.583 samtaler på BørneTelefonen om mobning. 13 pct. af disse samtaler handlede om mobning på nettet. Ifølge den nationale trivselsmåling fra 2021 er andelen af elever, der har følt sig mobbet, steget en smule i skoleåret 2020/2021. Det er særligt elever på de lavere klassetrin, der er blevet mobbet. Samme tendens ses blandt de yngre børn, der kontakter BørneTelefonen, hvor mobning ligger blandt de mest hyppige emner i 2021.

Samtaler på BørneTelefonen viser i øvrigt, at ensomhed er en naturlig følge af at blive mobbet. Forskning viser, at ensomhed og mobning resulterer i, at man føler sig uden for fællesskabet på samme måde. Den sociale isolation er en fællesnævner.¹²⁹ I den nationale trivselsmåling fra 2021, svarede 23,9 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, at de havde følt sig ensomme det seneste år. Det er det største omfang målt de seneste syv år. Tal på BørneTelefonen viser samme tendens. I 2021 skete det 2.155 gange, at et barn ville tale med en rådgiver om ensomhed. Det er en stigning på 22,5 pct. fra 2020. Det er særligt i samtaler med de større børn og unge, at ensomhed fylder.

Mobning er stadig et problem og ensomheden stiger

Skolemobning måles ofte via selvrapporteringer og svinger i forskellige undersøgelser mellem 5-20 pct. Flere

undersøgelser peger dog på, at omfanget af mobning har været nedadgående siden 1998, som bl.a. skyldes et øget fokus på mobning i skolerne.¹³⁰ Den seneste nationale trivselsmåling fra 2020/2021 viser, at 8,6 pct. af eleverne oplever at blive mobbet meget tit, tit eller en gang imellem det seneste år. Det svarer til knap to elever i hver klasse. Forskning peger på, at børn, som bliver mobbet, oftere lider af angst og depression end deres jævnaldrende, der ikke er blevet mobbet. Børn, der bliver mobbet, har gennemsnitligt mere fravær, klarer sig dårligere i skolen og har mindre sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse.¹³¹

Vi ved, at årsagen til mobning primært skal findes i et utrygt klassefællesskab og et dårligt miljø i og omkring klassen. Det betyder, at når der sker mobning i en klasse, så har det konsekvenser for alle elever og ikke kun de elever, der rapporterer om oplevet mobning.¹³² I en undersøgelse fra 2020 udarbejdet for Mary Fonden blandt 1.154 respondenter på 16 år og derover, svarer 76 pct., at de er helt eller delvist enige i, at mobning skyldes manglende sammenhold i skoleklassen. Yderligere 216 skolelærere er blevet spurgt om det samme, og her svarer 82 pct. helt eller delvis enig på samme spørgsmål. Den samme andel lærere svarer, at mobning skyldes manglende tolerance og åbenhed for forskellighed i klassen.¹³³

SPOT DET

STOP
SVIGT

I perioden 2010 til 2014 viser Skolebørnsundersøgelsen, at en stigende gruppe af elever har følt sig ensomme. Men i den seneste undersøgelse fra 2018 var omfanget af elever, der følte sig ensomme på omtrent samme niveau som i 2014. Den seneste Sundhedsprofilundersøgelse fra 2021 viser til gengæld, at andelen af unge mellem 16 og 24 år, der ofte føler sig uønsket alene, har været stigende siden 2010. I 2010 var andelen 5,6 pct., og i 2021 gjaldt dette 9,1 pct. af de adspurgte. I Sundhedsprofilundersøgelsen har man i 2021 som noget nyt spurgt direkte til ensomhed. Her svarer 18,3 pct. af de 16-24-årige, at de oplever tegn på ensomhed.¹³⁴ En analyse fra Børns Vilkår fra 2019 viste, at hver fjerde elev i 5. og 8. klasse føler sig ensom.¹³⁵

Ensomhed under COVID-19-nedlukninger

Flere undersøgelser har vist, at børn og unge har følt sig mere ensomme under COVID-19-nedlukningerne, hvor de i længere perioder ikke har kunnet gå i skole og være sammen med deres venner. En undersøgelse fra 2021 foretaget af Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse viser, at der blandt 1.544 skoleelever i 5. til 9. klasse er 26 pct., der er helt eller delvist enige i, at de føler sig ensomme. Spørgsmålet blev også stillet før nedlukningerne i foråret 2020, og her var tallet

Hvornår er det mobning?

Mobning er handlinger, der holder en eller flere elever udenfor fællesskabet, bevidst eller ubevidst. I modsætning til drilleri, der typisk er enkeltstående, tilfældige og spontane situationer, er mobning systematisk og længevarende udstødelse. Mobning udspringer typisk af utrygge fællesskaber, der opstår i sociale sammenhænge, man ikke kan trække sig fra.

Kilde: Dansk Center for Undervisningsmiljø (2021): VEJLEDNING - Hvad er mobning og 'mobbelygende situationer'?

15,5 pct.¹³⁶ Samme tendens viser to undersøgelser fra Børns Vilkår fra 2020 og 2021. I en mindre undersøgelse, foretaget blandt 709 unge på BørneTelefonen.dk, svarede hver tredje ung, at de ofte eller meget ofte har følt sig ensomme efter den første nedlukning.¹³⁷ En undersøgelse fra 2021 foretaget blandt 2.672 skolebørn viste, at hvert femte barn i perioder med hjemmeundervisning følte sig usikre på, om de stadig havde gode venner i klassen. 21 pct. synes i øvrigt, at klassens sammenhold var blevet dårligere efter nedlukningen.¹³⁸

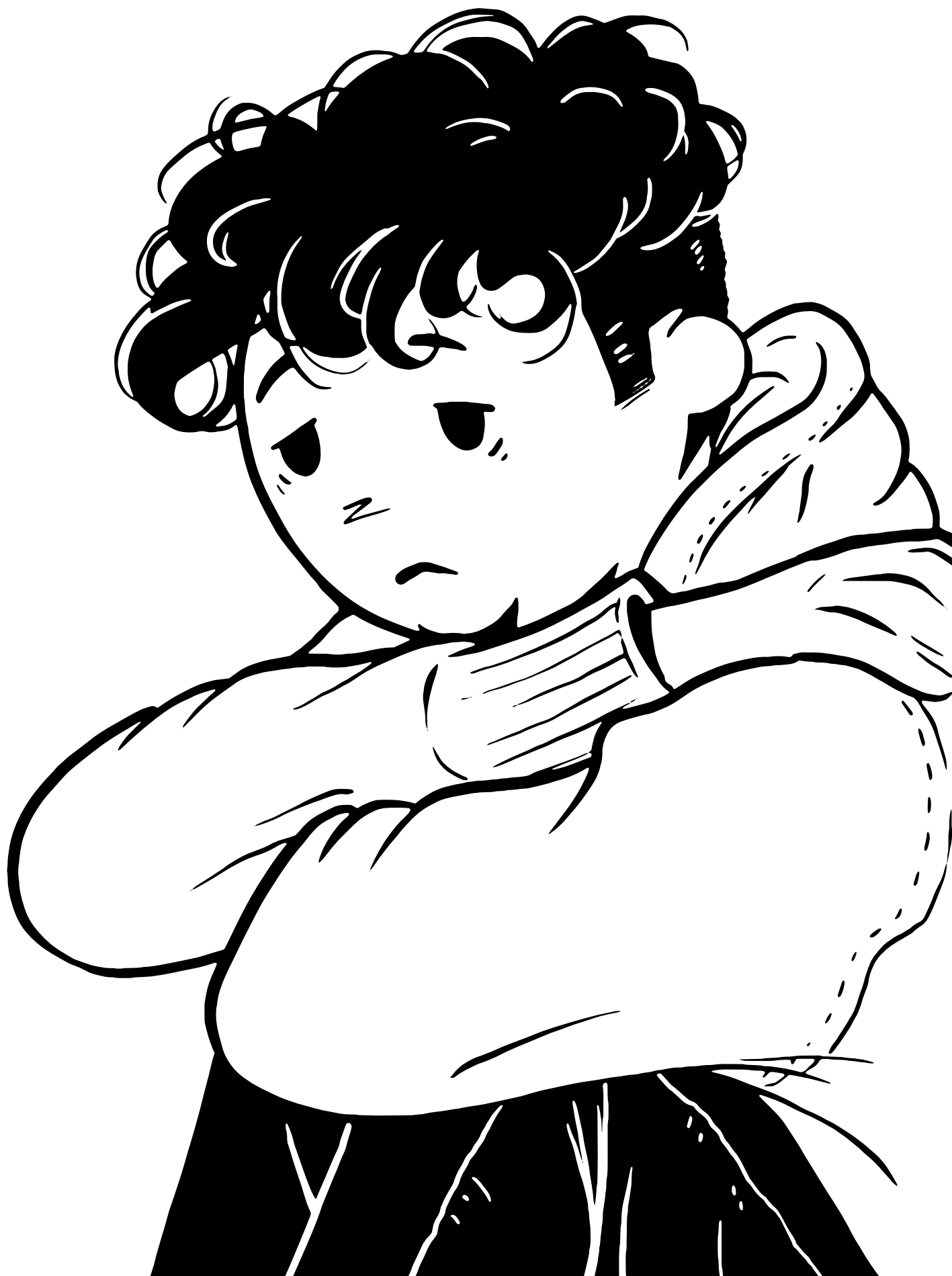

Digital mobning

Digital og fysisk mobning kan hænge sammen, og ifølge forskningen kan man ikke altid adskille det, der sker i skolegården, fra det, der sker digitalt. Mobningen, der finder sted i klassen, kan også have et digitalt spor fx på Snapchat eller klassens gruppechat på Messenger. Her spiller den tavse mobning – den såkaldte ghosting – også ind, hvis nogle er udelukket fra gruppechatten, ikke bliver tagget eller ikke får likes.

Kilder: Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. (2019): Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. Hans Reitzels Forlag

Læs mere om digital mobning i afsnittet om Digitale svigt i Kapitel 3.

”DRENGENE I KLASSEN KALDER MIG OFTE GRIMME TING SOM FX TYK, DUM, GRIM, KLAM OSV. DET SYNES JEG IKKE ER SÆRLIG RART. JEG TØR IKKE RIGTIG AT SIGE DET TIL DE VOKSNE FORDI OFTE GØR DET INGEN FORSKEL...”

PIGE, 11 ÅR

Færre klager over dårlig håndtering af mobning

Den Nationale Klageinstans mod Mobning blev oprettet i 2017 for at give elever og forældre mulighed for at klage, hvis de oplever, at skolen eller uddannelsesstedet ikke tilstrækkeligt forebygger og håndterer mobning. I de første år skete en stor stigning i antallet af klagesager fra ni sager i 2017, 51 sager i 2018 til 120 sager i 2019, hvor det var på sit højeste. Siden er antallet af klager faldet en anelse til 89 sager i 2021. Dansk Center for Undervisningsmiljø, som klageinstansen er en del af, vurderer, at det i høj grad skyldes COVID-19-nedlukningen.¹³⁹ De vurderer desuden, at stigningen fra 2017 til 2019 ikke giver grund til at formode, at der er sket en stigning i omfanget af mobning, men snarere at kendskabet til håndteringsreglerne og klagemuligheden har haft indflydelse på antallet af klagesager.¹⁴⁰

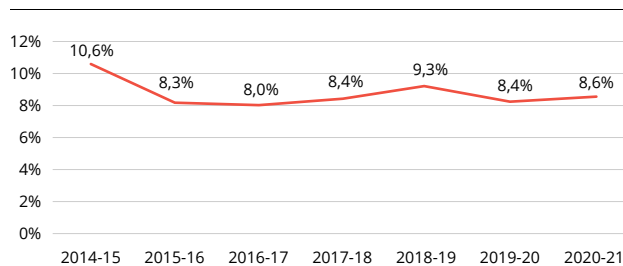
VI ANBEFALER

- Det bør skrives ind i folkeskoleloven, at børn har ret til en tryk skolegang uden mobning.
- Den Nationale Klageinstans mod Mobning, som er vedtaget med en såkaldt solnedgangsklausul, bør blive permanent efter den nuværende forlængelse.
- Kommunerne bør afsætte ressourcer til fortsat at arbejde med udbredelsen af det fællesskabsorienterede mobbesyn og sikre, at der afsættes de fornødne ressourcer til kompetenceudvikling, så al personale på skoler er klædt på til at arbejde trivselsfremmende og til at forebygge og håndtere mobning.
- Skolerne skal anvende data om børn og unges trivsel som redskab i skolernes trivselsarbejde.
- Det er vigtigt, at skolerne sikrer, at alle børn og unge oplever sig som en del af positive børne-ungefællesskaber.

De yngste elever oplever oftest at blive mobbet

Sidste skoleår angav 8,6 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, at de meget tit, tit eller en gang imellem oplever at blive mobbet. Det svarer til knap to elever i hver folkeskoleklasse. Det er en mindre stigning fra skoleåret før, hvor tallet var 8,4 pct.

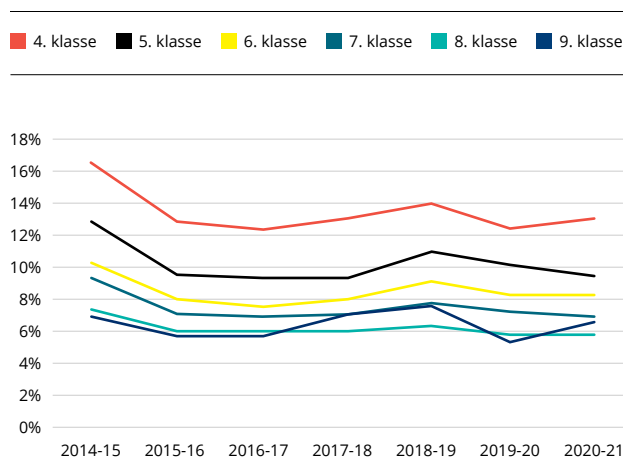
Figur 29. Andel af elever i 4.-9. klasse, som oplever at blive mobbet, 2014-2021

Kilde: Undervisningsministeriet (2021): Elevernes svar på spørgsmålet 'Er du blevet mobbet i dette skoleår?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'Engang i mellem'. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk.

Det er særligt de yngste elever, der oplever at blive mobbet. Det klassetrin, hvor flest elever oplever at blive mobbet, er 4. klasse, som er de yngste elever, der bliver spurgt til mobning i den nationale trivselsmåling. Her svarer 13,3 pct., at de har oplevet at blive mobbet i skoleåret 2020/2021. Der er færrest elever i 8. klasse, der oplever at blive mobbet. Her er andelen 5,8 pct. i 2020/2021. Den største stigning er sket blandt 9. klasserne, hvor andelen der oplever at blive mobbet, gik fra 5,4 pct. i 2019/2020 til 6,8 pct. i 2020/2021.

Figur 30. Andel af elever i 4.-9. klasse, som oplever at blive mobbet fordelt på klassetrin, 2014-2021

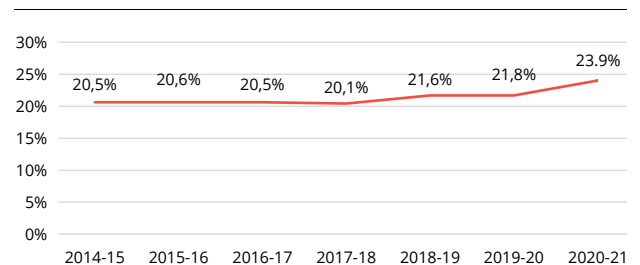

Kilde: Undervisningsministeriet (2021): Elevernes svar på spørgsmålet 'Er du blevet mobbet i dette skoleår?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'Engang i mellem'. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk.

Hver fjerde elev i folkeskolen føler sig ensom

Knap hver fjerde elev i 4.-9. klasse følte sig ensom sidste skoleår ifølge den seneste nationale trivselsmåling. Det er en stigning fra 21,8 pct. i 2019/2020 til 23,9 pct. i 2020/2021. Det er den største stigning de seneste seks år. Noget af stigningen skyldes sandsynligvis COVID-19-nedlukningerne af skolerne, som har medført en højere grad af ensomhed blandt eleverne. Andelen af elever, der har følt sig ensomme, er nogenlunde ens på tværs af klassetrin.¹⁴¹

Figur 31. Andel af elever i 4.-9. klasse, som føler sig ensomme, 2014-2021

Kilde: Undervisningsministeriet (2021): Elevernes svar på spørgsmålet 'Føler du dig ensom?'. De har svarmuligheder: 'Meget tit', 'Tit', 'En gang imellem', 'Sjældent' og 'Aldrig'. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne 'Meget tit', 'Tit' og 'Engang i mellem'. Tal er fundet på uddannelsesstatistik.dk.

VURDERING AF VIDENSRUNDLAG

Med de årlige, nationale trivselsmålinger og Skolebørnsundersøgelsen, der udkommer hvert fjerde år, er der dækkende og sammenlignelige data på området, og der kan med rimelig sikkerhed konkluderes på elevernes selvrapporterede oplevelse i forhold til omfang og udvikling i mobning og ensomhed over tid. I den årlige nationale trivselsmåling bliver der dog ikke spurgt specifikt til digital mobning. Det gør der dog i Skolebørnsundersøgelsen, som foretages hvert fjerde år.

Mobning og ensomhed

3.600

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om mobning eller ensomhed

Helt præcist 3.649 samtaler. Af dem handlede 1.583 samtaler om mobning og 2.155 samtaler om ensomhed. 13 pct. af samtalerne om mobning handlede om mobning på digitale medier.

Mobning fylder mere hos drengene og børn med anden kønsidentitet

2,9%

3,7%

3,5%

Så meget udgør samtaler om mobning af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet

En større andel af de yngre børn henvender sig om mobning

6-9 år

9,3%

10-12 år

5,9%

13-15 år

3,0%

16-17 år

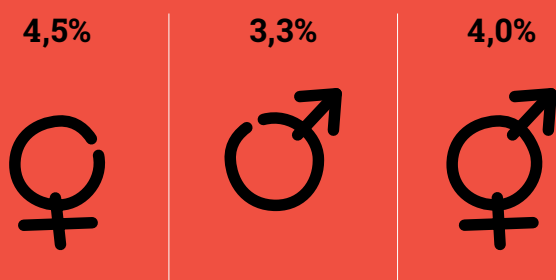
1,3%

18+ år

0,7%

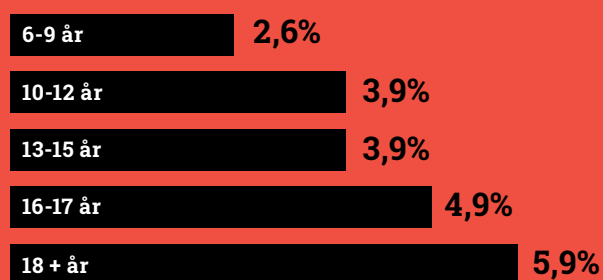
Så meget udgør samtaler om mobning af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

Ensomhed fylder mere hos pigerne og børn med anden kønsidentitet

Så meget udgør samtaler om ensomhed af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

En større andel af de ældre børn henvender sig om ensomhed

Så meget udgør samtaler om ensomhed af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

BØRNE FORTÆLLER

- ... kaldt øgenavne og grimme ting
- ... blokeret og holdt udenfor på sociale medier
- ... filmet, mens de mobber mig
- ... mobbet med mit udseende
- ... holdt udenfor i klassen
- ... drillet med at have en psykisk sygdom
- ... slået og skubbet
- ... sendt beskeder på sociale medier om, at de ville ønske, jeg var død
- ... fortalt, at ingen gider mig

SAGSBEHANDLING AF BØRNESAGER

Børneinddragelse skal være en grundsten i sagsbehandling af børnesager

Børneinddragelse, børnefaglige undersøgelser, handleplaner og opfølgning er lovbestemte elementer i sagsbehandlingen, som skal sikre, at børn og unge får den rette hjælp. Når kommunerne ikke overholder disse lovkrav, øger det risikoen for, at barnet ikke får den hjælp, der skal til for at sikre barnets trivsel og udvikling. Desværre er der ikke i alle sager den rette kvalitet i sagsbehandlingen.

Anbragte unge har generelt en dårligere psykisk sundhed, er bagud i forhold til uddannelse og har færre beskæftigelsesmuligheder end deres ikke-anbragte jævnaldrende. Det viser en rapport fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, der sætter fokus på tidligere anbragtes vej ind i voksenlivet. Her fremgår det, at tidligere anbragte unge går voksenlivet i møde med langt dårligere forudsætninger – både hvad angår støtte, netværk, uddannelse, beskæftigelse samt psykisk og fysisk trivsel. Undersøgelsen finder desuden en markant overhyppighed af psykiatriske diagnoser blandt anbragte børn og unge.¹⁴²

Knap halvdelen af de tidligere anbragte unge har en psykiatrisk diagnose, mens det er tilfældet for 6 pct. af andre unge. Derudover tegner der sig et billede af, at den tredjedel unge, som er anbragt sent – det vil sige i teen-agealderen – har massive problemer. I denne gruppe er

der større risiko for selvskaade, selvmordsforsøg, vold og misbrugsproblemer, ligesom det for disse unge gælder, at to ud af tre ikke er under uddannelse.¹⁴³

Nogle af de børn og unge, som har oplevet de mest alvorlige svigt, får ikke den støtte og hjælp, de har behov for. Det er erfaringen fra nogle af de 5.200 sager, hvor en bisidder fra Børns Vilkår har støttet et barn i sin sag. Mangel på den rette hjælp og støtte kan have alvorlige konsekvenser.

Det rette match kan forebygge skift i anbringelsen

Mange børn og unge, der anbringes, oplever ustabilitet i deres anbringelsesforløb, når de fx bliver flyttet fra den plejefamilie eller institution, hvor de bor. En ny undersøgelse om anbragtes trivsel, foretaget af VIVE, viser, at halvdelen (52 pct.) af de unge har været på det samme anbringelsessted, hvor de først blev anbragt. 26 pct. har boet på to forskellige anbringelsessteder, og 22 pct. har haft tre eller flere anbringelsessteder.¹⁴⁴

En tiårig evaluering af de regler i Barnets Reform, der trådte i kraft i 2011, og som havde til formål at skabe større kontinuitet og stabilitet for anbragte børn og unge, viser, at kommunerne sjældent anvender reglerne i praksis – fx brugen af kontinuitetsreglerne.¹⁴⁵ Evalueringen konstaterer, at det er vanskeligt at finde dokumentation for, at kontinuitetsreglerne bidrager til større stabilitet og trivsel i anbragte børns anbringelsesforløb. Evalueringen konkluderer, at over halvdelen af landets kommuner ikke har brugt reglerne syv år efter, de trådte i kraft.¹⁴⁶ Det skyldes dels, at kommunerne er usikre på, hvilket grundlag der kræves for at gøre brug af reglerne, dels at brugen af reglerne kan skabe konflikter med

forældrene og forværre samarbejdet med dem. Evalueringen peger på, at der er behov for mere viden om reglerne i kommunerne samt en afklaring af, hvornår de er hensigtsmæssige at tage i brug. Kontinuitet i anbringelsen var et af hovedfokuspunkterne i Barnets Reform¹⁴⁷, men ambitionen er tilsyneladende ikke indfriet.¹⁴⁸

Det rette match mellem barn og anbringelsessted samt et godt samarbejde mellem kommuner, plejefamilier og den biologiske familie kan være afgørende for, at en anbringelse lykkes, og det kan forebygge skift i anbringelsen.¹⁴⁹ Af en undersøgelse blandt seks kommuner, som Ankestyrelsen har foretaget, fremgår det, at det kan være svært at finde tilbud, der matcher barnets eller den unges behov. I de tilfælde må kommunerne foretage en faglig vurdering af, hvilket støttebehov der skal vægte tungest i den konkrete sag. Flere kommuner oplever mangel på pladser på bestemte typer af anbringelsessteder. Det drejer sig bl.a. om anbringelsessteder, som yder misbrugsbehandling, som kan håndtere psykiatriske udfordringer, udadreagerende adfærd, selvskadende adfærd eller spiseforstyrrelser.¹⁵⁰

Hver tredje anbragte ung har lav livstilfredshed

En undersøgelse foretaget i 2020, som VIVE har offentliggjort i 2022, viser, at der er sket en stigning i andelen af anbragte unge, der har lav livstilfredshed – fra 28 pct. i 2016 og 2018 til 35 pct. i 2020.¹⁵¹

At det at være anbragt kan være forbundet med stor mistrivsel, bekræfter flere undersøgelser. En undersøgelse fra 2017 viser, at 28 pct. af de børn og unge, der er eller har været anbragt uden for hjemmet, har forsøgt selvmord.¹⁵² Undersøgelsen viser også, at 40 pct. af de nuværende og tidligere anbragte piger har forsøgt selvmord mod 16 pct. af drengene. Til sammenligning er andelen for øvrige unge henholdsvis 7 pct. for piger og 3 pct. for drenge. Flere tidligere og nuværende anbragte piger bliver desuden udsat for seksuelle krænkelser end unge i øvrigt. Det gælder for 34 pct. af de nuværende eller tidligere anbragte piger i undersøgelsen og for 6 pct. af unge piger i øvrigt i en sammenlignelig undersøgelse.¹⁵³

VI ANBEFALER

- Det specialiserede børne- og ungeområde har brug for et fagligt og ledelsesmæssigt løft med fokus på kvalitet, kontinuitet og reel inddragelse af barnet i sin egen sag.
- Kommunerne skal sikre sagsbehandlerne den fornødne tid til arbejdet med børnesager.

- Der er behov for udbredelse af metoder til at måle og dokumentere effekten af indsatser på det specialiserede børne- og ungeområde.

Børneinddragelse skal være en grundsten

Børn og unge har ret til at blive inddraget i sager, der vedrører dem. Derfor er det lovpligtigt at afholde børnesamtaler med børn i sagsbehandlingen af børnesager. Der skal afholdes en samtale med barnet i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse – og igen skal der afholdes en børnesamtale forud for afgørelsen i en børnesag. Ankestyrelsens undersøgelse Børnesagsbarometret¹⁵⁴ fra 2021 viser, at der i 95 pct. af børnefaglige undersøgelser er afholdt en samtale med barnet i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse.¹⁵⁵ Men når det handler om den børnesamtale, som skal finde sted forud for afgørelsen i en børnesag, er den lovpligtige børnesamtale ikke blevet afholdt i 39 pct. af sagerne.¹⁵⁶

En høj kvalitet i sagsbehandlingen og inddragelse af barnet i alle faser af en børnesag skal være en hjørnesten i sagsbehandlingen. Ifølge FN's Børnekonvention har alle børn ret til at blive hørt i forhold, der angår dem selv. Disse principper er også indarbejdet i serviceloven¹⁵⁷, og i Barnets Reform fra 2011 og den seneste reform Børnene Først er børneinddragelse fremhævet som vigtig. Alligevel er der stadig mange udsatte børn og unge, der ikke bliver inddraget forud for valg af anbringelsessted. En undersøgelse fra 2014 blandt et repræsentativt udsnit af anbragte børn og unge peger på, at kun 27 pct. oplever at blive taget med på råd inden beslutningen om anbringelsessted. Den nyeste undersøgelse fra 2020 viser, at 43 pct. oplever at blive taget med på råd inden beslutningen om anbringelsessted, men denne undersøgelse er kun baseret på de 15- og 17-årige, som generelt hyppigst oplever sig inddraget.¹⁵⁸

Hvis børn ikke bliver inddraget i forbindelse med en anbringelse, valg af anbringelsessted eller anden foranstaltning, kan det have negative konsekvenser for dem. Erfaringen fra Børns Vilkårs Bisidderteam er, at børnene kan blive frustrerede og desillusionerede og miste tilliden til, at myndighederne kan og vil hjælpe dem. De kan få en generel mistillid til samfundet, som kan følge dem ind i voksenlivet.¹⁵⁹ Forskning viser, at chancen for en succesfuld anbringelse bliver større, når barnet bliver inddraget og dermed har mulighed for at få en bedre forståelse for og større accept af, hvad der skal ske.¹⁶⁰ Dertil viser forskningen, at inddragelse af børn og unge er med til at styrke deres selvværd og selvtillid,¹⁶¹ samt at inddragelse kan mindske eller modvirke sårbarheden hos børn og unge.¹⁶² En ny forskningsartikel fra 2022 viser samme billede – at der er en betydelig sammenhæng mellem manglende inddragelse og dårlig trivsel.¹⁶³

"JEG BOR PÅ ET BØRNEHJEM OG VIL IK BO DER MERE. DETTE HAR JEG IKKE VILLE I LANG TID MEN TØR IKKE AT SIGE DET"

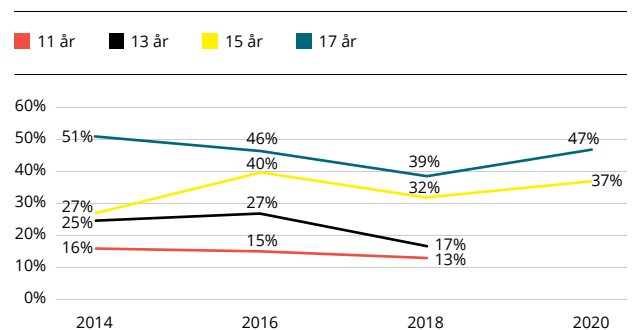
DRENG, 12 ÅR

Erfaringen fra Børns Vilkår's Bisidderteam er, at det rigtige match mellem barnet og anbringelsesstedet er afgørende for at opnå en succesfuld anbringelse, men at denne faktor ikke altid bliver prioriteret. En ny undersøgelse fra 2021, som Ankestyrelsen har foretaget, viser, at processen med at finde frem til et konkret tilbud er vanskelig og ressourcekrævende for kommunerne. Når man skal vælge det rette tilbud, kræver det indgående indsigt i det konkrete tilbud og gruppen af børn og unge, der er anbragt på stedet. Derudover oplever kommunerne, at der ikke altid er nok kapacitet – fx at der mangler ledige pladser på de relevante tilbud eller en mangel på plejefamilier. Det kan med andre ord være en udfordring at finde et tilbud, der har ekspertise i flere af barnets udfordringer. Derfor må sagsbehandlerne foretage en skarp prioritering af, hvilke af barnets eller den unges støttebehov, det er væsentligst, at opholdsstedet eller døgninstitutionen arbejder med først.¹⁶⁴

Børnene inddrages ikke nok i beslutninger om anbringelsessted

Fire sammenlignelige undersøgelser fra henholdsvis 2014, 2016, 2018 og 2020, som er baseret på et repræsentativt udsnit af anbragte børn og unge, viser, at andelen af 17-årige, som angiver, at de er blevet taget med på råd inden beslutningen om anbringelsessted, var højest i 2014 (51 pct.). Andelen var lavest i 2018, hvor 39 pct. svarede ja til, at de var blevet taget med på råd. For de 15-årige er der samlet set sket en stigning i andelen, som svarer ja på spørgsmålet. Andelen er højest i 2016 (40 pct.). Det betyder, at flere end seks ud af ti hen over perioden ikke oplever at blive taget med på råd forud for valg af anbringelsessted. Undersøgelserne peger på, at jo ældre børn er, desto oftere oplever de, at de bliver taget med på råd forud for beslutningen om, hvor de skal bo.

Figur 32. Andelen af børn, der er anbragt, som blev taget med på råd inden beslutning om anbringelsessted, 2014-2020

Kilder: Lausten M. et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten, M. og Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ottosen; Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018.¹⁶⁵; Lausten M. & Andreassen, A. G. (2022): Anbragte unges trivsel 2020 – Trivselsundersøgelse blandt 15- og 17-årige, 2014-2020. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Note: I trivselsundersøgelsen fra 2020 medvirker børn i aldersgrupperne 11 og 13 år ikke. Derfor er disse alderstrin ikke medtaget i opgørelsen for 2020.

Lovkrav om samtale med barnet i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse overholdes for det meste

I Ankestyrelsens undersøgelse fra 2021 overholdt kommunerne i 95 pct. af sagerne lovkravet om at afholde en samtale med barnet som led i den børnefaglige undersøgelse – samme niveau som i undersøgelsen fra 2020. I pilotundersøgelsen fra 2019 blev dette lovkrav overholdt i 94 pct. af de gennemgåede sager. Det fremgår ikke af undersøgelsen, om børnene reelt oplever sig inddraget blot fordi, der er afholdt en børnesamtale.

Hvad er en børnefaglig undersøgelse?

Hvis kommunen vurderer, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, skal kommunen gennemføre en børnefaglig undersøgelse. Det kan være på baggrund af en underretning.

En børnefaglig undersøgelse skal anlægge en helhedsbetragtning og skal omfatte barnets eller den unges:

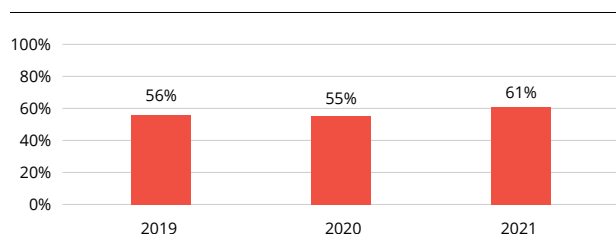
- Udvikling og adfærd
- Familieforhold
- Skoleforhold
- Sundhedsforhold
- Fritidsforhold og venskaber
- Andre relevante forhold

Undersøgelsen må dog ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger. Det betyder, at kommunen skal vurdere, om de enkelte punkter er relevante at undersøge i forhold til den konkrete sag.

Kilde: Social- og Ældreministeriet, 2022

I Ankestyrelsens undersøgelse fra 2021 overholdt kommunerne i 61 pct. af sagerne lovkrauet om at afholde en børnesamtale forud for afgørelsen i en børnesag, hvor de taler med barnet om den påtænkte foranstaltning eller anbringelse. I undersøgelsen fra 2020 var andelen 55 pct. I pilotundersøgelsen fra 2019 blev lovkrauet overholdt i 56 pct. af de gennemgåede sager.¹⁶⁶

Figur 33. Andelen af sager, hvor lovkrauet om en børnesamtale forud for afgørelsen i en børnesag er overholdt, 2019-2021

Kilde: Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometeret 2021.
Note: Opgørelsen fra 2021 er baseret på 699 sager, opgørelsen fra 2019 er baseret på 226 sager, og opgørelsen fra 2020 er baseret på 717 sager. Det er forskellige kommuner, der har deltaget i Børnesagsbarometeret de tre år. Der er altså ikke tale om en udvikling på landsplan.

De mest udsatte unge oplever sig mindst inddraget

Unge, der trives dårligt psykisk, eller som har en psykiatrisk diagnose, føler sig sjældnere inddraget i vigtige beslutninger om deres liv, når deres sag bliver behandlet i kommunerne.

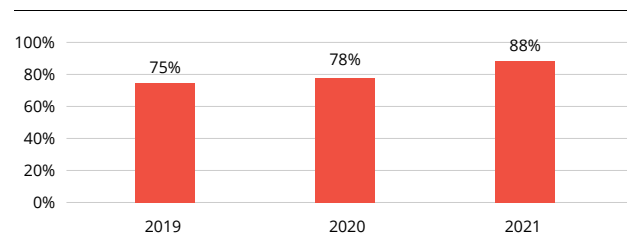
Det viser en rapport fra VIVE, baseret på svar fra udsatte unge.¹⁶⁷ Her fremgår det, at jo flere trivselsudfordringer, de unge har, desto mindre oplever de at blive inddraget i deres egen sagsbehandling. Rapporten beskriver dog, at mange unge oplever sig informeret og inddraget i sagsbehandlingsprocessen, ligesom de oplever at have en god og tillidsfuld relation til deres socialrådgiver.

Undersøgelsens resultater viser en tendens til, at drenge oplever at være mere inddraget end piger, og at de ældste unge (14-17-årige) oplever sig inddraget i højere grad end de yngre (12-13-årige). Rapporten viser også, at unge i plejefamilier oplever en større inddragelse end unge, der er anbragt på institution. Derudover er der – ikke overraskende – en sammenhæng mellem unges kontakt til sagsbehandleren og oplevelsen af at blive mere inddraget i egen sag.¹⁶⁸

Brugen af handleplaner er ofte mangelfuld

Ankestyrelsen undersøgte i 2019 kommunernes brug af handleplaner for anbragte børn og unge, efter Ombudsmanden havde rettet kritik mod praksis i en række kommuner. Undersøgelsen fandt, at der var udarbejdet en handleplan i de fleste af de 225 sager, som undersøgelsen gennemgår. Men kvaliteten og brugen af handleplanerne er i en del tilfælde mangelfulde. Undersøgelsen viser, at handleplanerne ofte bliver udarbejdet for sent og sjældent inden, at der træffes afgørelse om en foranstaltning. Der er eksempler på, at kommunerne ikke bruger handleplanen løbende, og at ændringer i barnets forhold ikke er taget med i revideringen af handleplanen.¹⁶⁹

Figur 34. Andelen af sager om anbringelse af børn, hvor der er udarbejdet en handleplan, 2019-2021

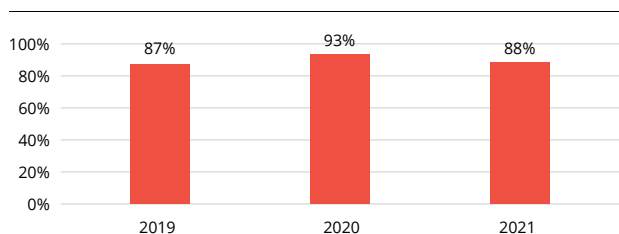
Kilde: Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometeret 2021. Opgørelsen fra 2021 er baseret på 279 sager om anbringelse.
Note: Opgørelsen fra 2019 er baseret på 228 sager, og opgørelsen i 2020 er baseret på 735 sager om foranstaltninger. Det er forskellige kommuner, der har deltaget i undersøgelsen hvert år, så figuren afspejler ikke en udvikling på landsplan.

I 2021 var der i 12 pct. af sagerne om anbringelse af børn ikke udarbejdet en handleplan, som loven foreskriver. Det viser Ankestyrelsens Børnesagsbarometer for 2021. I den tilsvarende undersøgelse fra 2020 var der ikke udarbejdet en handleplan i 22 pct. af sagerne. I 2019 manglede 25 pct. af sagerne en handleplan.

Mere end hver tiende underretning vurderes ikke inden for tidsfristen på 24 timer

Når kommunen modtager en underretning, skal den sikre, at der iværksættes en rettidig og systematisk vurdering af underretningen. Senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning skal det vurderes, om barnets eller den unges sundhed eller trivsel er i fare, og om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger, jf. Serviceloven § 155 stk. 1 og stk. 2.

Figur 35. Andelen af underretninger, hvor kommunen har vurderet sagen inden for fristen på 24 timer, 2019-2021

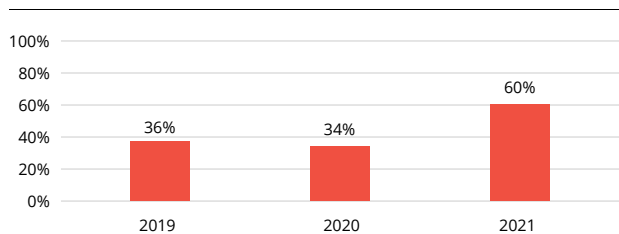
Kilde: Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021. Opgørelsen er baseret på 863 underretninger.

Note: Opgørelsen fra 2019 er baseret på 248 underretninger, mens opgørelsen fra 2020 er baseret på 801 underretninger. Det er forskellige kommuner, der har deltaget i undersøgelsen hvert år, så figuren afspejler ikke en udvikling på landsplan.

Tidsfristen for at udarbejde en børne-faglig undersøgelse overholdes i seks ud af ti sager

Tidsfristen på fire måneder for at udarbejde en børne-faglig undersøgelse blev i undersøgelsen for 2021 overholdt i 60 pct. af sagerne, hvor det i undersøgelsen for 2020 gjorde sig gældende for 34 pct. af sagerne. I 2019 var det tilfældet for 36 pct. af sagerne.

Figur 36. Andelen af sager, hvor den børne-faglige undersøgelse er afsluttet inden for fristen på fire måneder, 2019-2021

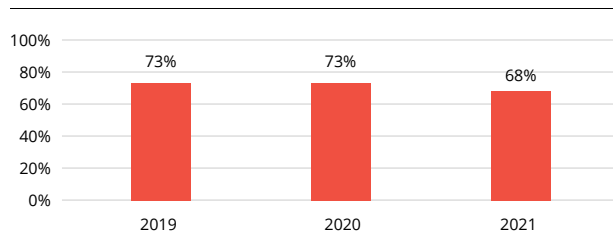
Kilde: Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021. Opgørelsen er baseret på 367 sager.

Note: Opgørelsen fra 2019 er baseret på 100 sager, og opgørelsen fra 2020 er baseret på 330 sager. Det er forskellige kommuner, der har deltaget i undersøgelsen hvert år, så figuren afspejler ikke en udvikling på landsplan.

De to lovpligtige personrettede tilsyn foretages i 68 pct. af sagerne

Ankestyrelsens Børnesagsbarometer fra 2021 viser, at der i 32 pct. af 74 gennemgåede sager om anbringelse ikke blev foretaget tilsyn efter reglerne. Ankestyrelsen vurderer, at daggrundlaget er for lille til, at resultaterne kan generaliseres på tværs af alle sager inden for de udvalgte sagstyper i de deltagende kommuner. Opgørelsen fra 2019 er kun baseret på 33 sager, og her er grundlaget for at generalisere endnu svagere. I en velfærdsundersøgelse fra 2014 foretaget af Ankestyrelsen fremgik det, at 39 pct. af de 340 plejefamilier, der indgik i undersøgelsen, ikke havde oplevet, at kommunen to gange i løbet af 2013 fulgte op på, om den hjælp, der var iværksat, fortsat opfyldte behovet hos barnet eller den unge.¹⁷⁰ Tal fra 2011 viser, at det her drejede sig om 54 pct. af sagerne.

Figur 37. Andelen af sager, hvor der er foretaget to årlige, lovpligtige personrettede tilsyn, 2019-2021

Kilde: Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021. Opgørelsen er baseret på 74 sager.

Note: Opgørelsen fra 2019 er baseret på 33 sager, og opgørelsen fra 2020 er baseret på 101 sager.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

I 2019 besluttede partierne bag satspuljeaftalen at følge kommunernes sagsbehandling på børneområdet tættere. Det skete ud fra den betragtning, at et solidt vidensgrundlag er en forudsætning for at kunne sætte ind mod fejl i sagsbehandlingen. Statsrevisorerne kritiserede i deres 'Beretning om anbragte børn' fra 2016, at kommunernes sagsbehandling i mange anbringelsessager ikke overholder lovens krav om børnesamtaler, handleplaner og børne-faglige undersøgelser.¹⁷¹ Aftalen har resulteret i, at den løbende dokumentation af, hvorvidt sagsbehandlingsprocedurer lever op til loven, er forbedret markant. Der er stadig behov for mere viden om kvaliteten af sagsbehandlingen og om effekten af forskellige indsatser målrettet udsatte børn og unge.¹⁷²

Problemer med myndighederne

1.100

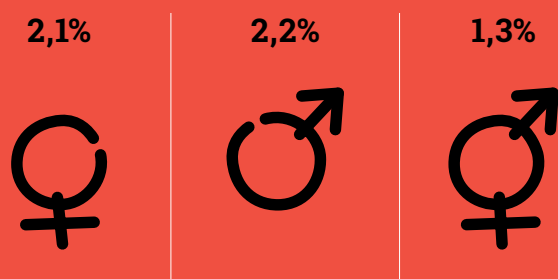
Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om anbringelse, sociale myndigheder eller Familieretshuset

439 børn med en sag i kommunen fik en bisidder fra Børns Vilkår i 2021, hvilket er på niveau med 2020.

318 børn fik en bisidder i forbindelse med en sag i Familieretshuset. Det er en stigning på 35% siden 2020.

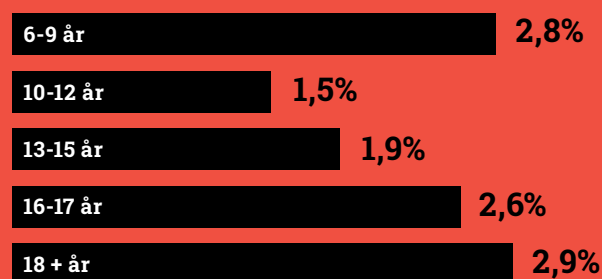
Siden 2008 har Børns Vilkår bisiddet 5.219 børn i forbindelse med en sag i kommunen eller Familieretshuset/ Statsforvaltningen.

Problemer med myndighederne fylder mest hos pigerne og drengene

Så meget udgør samtaler om problemer med myndighederne af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om problemer med myndighederne

Så meget udgør samtaler om problemer med myndighederne af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

BØRN I FATTIGDOM

Hvert 20. barn i Danmark lever i relativ fattigdom

De nyeste tal fra 2020 viser, at 56.497 børn lever i relativ fattigdom. For 22.554 børn har det stået på i mindst tre år i træk. Det er en markant stigning siden 2017, hvor antallet var 14.050 børn.

I Danmark har vi ikke en officiel fattigdomsgrænse. Men Danmarks Statistik har udviklet et mål for relativ fattigdom som opfølgning på FN's bæredygtigheds mål om at reducere fattigdom. Tal baseret på denne definition viser, at der i 2020 var 56.497 børn i Danmark, der levede under denne grænse. Børn, der lever i relativ fattigdom, udgør dermed 5 pct. af alle børn under 18 år. Det svarer til hvert 20. barn.

Fra 2019 til 2020 er der sket et fald i antallet af børn, der lever i relativ fattigdom. Fra 60.102 i 2019 til 56.497 børn i 2020. Det er et fald for tredje år i træk. Ser man på perioden fra 2015 til 2020, er der til gengæld samlet sket en stigning på 30 pct.¹⁷³ Ser man på udviklingen i antallet af børn, som har levet i relativ fattigdom i mindst tre år i træk, er tallet faldet en smule fra 2019 til 2020. Antallet er til gengæld steget markant fra 2017, hvor tallet blev opgjort for første gang – fra 14.050 børn i 2017 til 22.554 børn i 2020.¹⁷⁴ Det betyder, at 2,3 pct. af alle børn under 18 år har levet i langvarig fattigdom, hvilket vil sige, at barnet i mindst tre år i træk har levet under den relative fattigdomsgrænse.¹⁷⁵ Ifølge VIVE oplever 10 til 20 pct. af alle danske børn fattigdom på et tidspunkt i løbet af deres opvækst.¹⁷⁶

Børn i fattige familier lægger bånd på deres ønsker

Konsekvenserne af at leve under fattigdomsgrænsen i barndommen er mange. Det afsavn, der hyppigst forekommer hos børn, der vokser op under fattigdomsgrænsen, er sociale afsavn knyttet til økonomiske begrænsninger. Det gælder især for familier, hvor ingen af forældrene er i beskæftigelse. I en rapport fra VIVE fra 2016 fortæller 23 pct. af børnene, at de skulle undvære at fejre fødselsdage med klassen eller kammeraterne af økonomiske grunde.¹⁷⁷

I Egmont Fondens årsrapport fra 2021 fremgår det, at børn, der lever i fattige familier, ofte lægger begrænsninger på deres egne ønsker for ikke at bidrage yderligere til forældrenes økonomisk pressede situation. Det kan fx være ved at fravælge fritidsaktiviteter.¹⁷⁸ I Børnesundhedsprofilen 2021 fra Københavns Kommune svarede 15 pct. af børnene, at de gerne ville gå til flere fritidsaktiviteter. Af disse svarede 7 pct. af pigerne og 14 pct. af drengene i 9. klasse, at de ikke gik til fritidsaktiviteter, fordi forældrene ikke havde råd.¹⁷⁹ I Egmont Fondens rapport fortæller flere af børnene også, at de bliver påvirket af den økonomiske situation i hjemmet og tager del i forældrenes bekymringer. Det kan have negativ indflydelse på deres læring og motivation i skolen.¹⁸⁰

Fattigdom skaber dårligere betingelser for at gennemføre grundskolen

Selv hvis der tages højde for forældrenes alder, uddannelse, etniske oprindelse og civilstand, er sandsynligheden for at gennemføre grundskole eller ungdomsuddannelse lavere

for personer, der har oplevet relativ økonomisk fattigdom i fødselsåret. Det fremgår af årsrapporten fra Egmont fra 2021¹⁸¹ og en dansk forskningsartikel fra 2018. Sidstnævnte viser, at fattigdom hos forældre har en signifikant negativ effekt på deres børns præstation i uddannelsessystemet og senere på arbejdsmarkedet og familiedannelse.¹⁸² En forskningsartikel baseret på registerdata på svenske børn, viser at børn, der oplever fattigdom i barndommen, har en højere sandsynlighed for at få problemer relateret til stofbrug sammenlignet med andre børn.¹⁸³

Børn i fattigdom mistrives

I børnepanelsundersøgelserne, som Børns Vilkår jævnligt foretager blandt elever på mellemtrinnet og i udskolingen, bliver børnene bl.a. bedt om at vurdere familiens økonomi. Her viser flere analyser, senest i 2022, at børn og unge, der efter egen vurdering har færre penge end andre familier, oftere er i mistrivsel.¹⁸⁴ De har markant lavere livstilfredshed, er oftere ensomme, føler sig i mindre grad som en del af fællesskabet i klassen og bliver oftere mobbet. Forskning viser desuden, at børn, der vokser op i fattige familier, oftere er eksponeret for stress fra omverdenen, hvilket påvirker børns udvikling og trivsel.¹⁸⁵

- Det nye ydelsessystem skal sikre, at alle børn uanset deres baggrund og forældres forhold skal vokse op uden afsavn og med mulighed for at være en aktiv del af fællesskabet – både i skolen, i fritids- og kulturlivet.
- Det nye ydelsessystem bør understøtte, at fattigdom ikke tvinger børnefamilier til at flytte væk fra barnets skole og kammerater. Det medfører alvorlige opbrud i et barns liv. Familier skal kunne bo i almindelige lejeboliger.
- Samtidig skal det sikres, at børn har ret til de samme ydelser i alle landets kommuner. Børn skal have adgang til udstyr, så de kan være på de sociale medier. De skal kunne deltage i fritidstilbud. De skal have adgang til SFO, fritidshjem og klub. Forskelle i kommunernes nuværende praksis medfører ulighed, og der ligger en kommunal opgave i at få alle børn med i fællesskabet.

Store kommunale forskelle i omfanget af børn i fattigdom

I 2020 levede 56.497 børn under Danmarks Statistiks mål for relativ fattigdom. Det er et fald på 6 pct. siden 2019. På trods af, at antallet af børn under fattigdomsgrænsen har

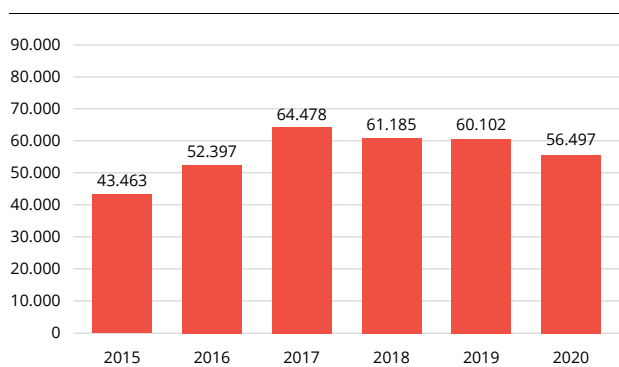
VI ANBEFALER

“JEG ER TIT BEKYMRET
FOR VORES ØKONOMI OG VED AT
MIN MOR TIT ER BAGUD MED HUS-
LEJEN OG REGNINGERNE. JEG BURDE
IKKE SKULLE BEKYMRE MIG OM ALT
DET, MEN HVIS JEG IKKE GØR DET,
KAN VI IKKE KLARE OS.”

PIGE, 15 ÅR

været faldende de seneste tre år, viser en analyse fra Arbejdernes Erhvervsråd, at der er store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom.¹⁸⁶ Særligt på Vest- og Sydsjælland, i Sydjylland og på den københavnske vestegn er andelen af børn, der lever under den relative fattigdomsgrænse, relativt høj. Det gælder også de tre store byer, København, Aarhus og Odense. Omvendt er der få børn, der lever under den relative fattigdomsgrænse, i Nordsjælland, Københavns omegnskommuner og i Øst- og Midtjylland. Lolland Kommune er den kommune med den største andel. Her lever knap hvert tiende barn under den relative fattigdomsgrænse. Det gælder omvendt kun for 2 pct. af børnene i fx Allerød, Dragør og Egedal Kommune.¹⁸⁷

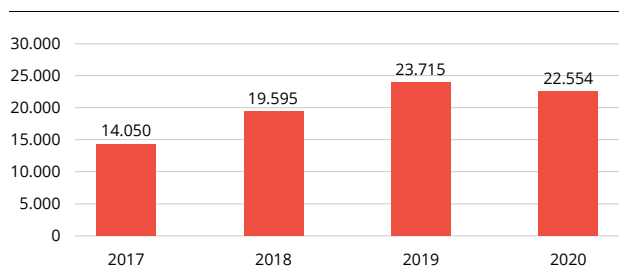
Figur 38. Antal børn, der lever under den relative fattigdomsgrænse, 2015-2020

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel IFOR51.

I 2020 voksede 22.554 børn op i familier, der lever i langvarig fattigdom. Det betyder, at de i mindst tre år i træk har levet under den relative fattigdomsgrænse. Det svarer til, at 2 pct. af befolkningen under 18 år vokser op i langvarig fattigdom. Der er sket et fald i antallet fra 2019, dog er andelen på samme niveau. Både i 2017 og 2018 var antallet af børn, der levede i langvarig fattigdom markant lavere. I 2017 gjaldt det 1,1 pct. af børnebefolkningen, og i 2019 var det 1,6 pct.

Figur 39. Antal børn, der lever under den relative fattigdomsgrænse for tredje år i træk, 2017-2020

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel IFOR51. Der findes ikke data fra før 2017.

Hvad er relativ fattigdom?

Danmarks Statistik har udviklet et mål for relativ fattigdom som opfølgning på FN's bæredygtigheds mål (SDG-mål nr. 1) om at reducere fattigdom. Ifølge Danmarks Statistiks definition af fattigdom er man fattig, hvis man i løbet af ét år har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten, og samtidig ikke har en formue i starten af året på mere end halvdelen af medianindkomsten. Målet følger således udviklingen i samfundet. Personer i familier, hvor hovedforsørgeren i familien er studerende, samt unge, der er flyttet hjemmefra i løbet af året, bliver ikke betegnet som fattige, selvom de opfylder ovenstående betingelser.

Længerevarende fattigdom baserer sig på en definition af det tidligere Ekspertudvalg om Fattigdom fra 2013, der tager udgangspunkt i OECD's definition af længerevarende lavindkomst. Målet inkluderer den gruppe, der har levet under den relative fattigdomsgrænse mindst tre år i træk. Dette begrundet i, at det ses som en mere vedvarende situation.

Kilde: Danmarks Statistik (2018): Relativ fattigdom; Ekspertudvalget om Fattigdom (2013): En dansk fattigdomsgrænse.

Hjemløse børn og unge under 18 år optræder ikke alle i statistikkerne,

Individer, familier og grupper i befolkningen lever i fattigdom, når de mangler ressourcer til at spise den kost, deltage i de aktiviteter og have de levekår, som er normale eller vidt anerkendte i det samfund, som de hører til. Deres ressourcer er så langt under gennemsnittet for individer og familier i samfundet, at de udelukkes fra almindelige livsmønstre, vaner og aktiviteter.

Kilde: Townsend, P. (1979): Poverty in the United Kingdom. A survey of Household resources and standards of Living. Penguin Books. Middlesex

Definition af fattigdomsgrænse

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

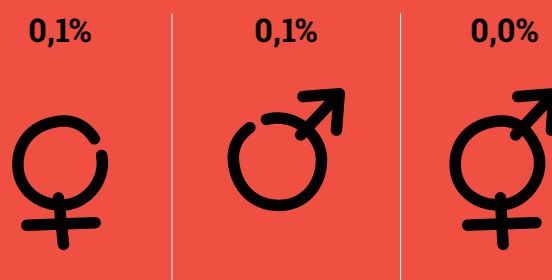
Omfanget af børn, der lever i relativ fattigdom, er blevet opgjort de seneste år, men der er ingen centrale databaser, hvor man løbende kan hente præcise data. Der mangler mere viden om, hvilke konsekvenser det har for børn og unge at vokse op i langvarig fattigdom.

Fattigdom

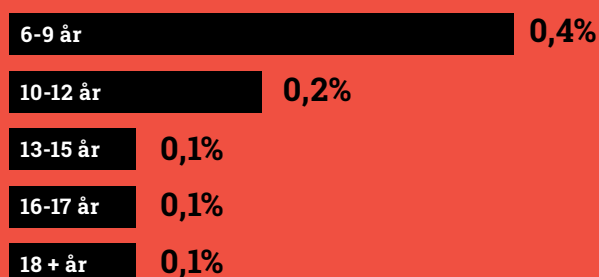
**Samtaler på Børne-
Telefonen i 2021 hand-
lede om fattigdom eller
knappe økonomiske
ressourcer.**

Fattigdom fylder lige meget hos pigerne og drene

Så meget udgør samtaler om fattigdom af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

Børn i alle aldre henvender sig om fattigdom

Så meget udgør samtaler om fattigdom og knappe økonomiske ressourcer af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

HJEMLØSHED

Danmarks eneste børne-ungekrisecenter har huset 73 børn og unge under 18 år, der lever i en form for hjemløshed

men de findes derude. Danmarks eneste børne-ungekrisecenter Joannahuset fik i det første halvandet år besøg af 73 børn og unge, som befandt sig i en hjemløshedssituation. I 2021 var der på BørneTelefonen 131 samtaler med et barn eller en ung, der var blevet smidt ud eller selv var løbet hjemmefra.

Den nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark viser, at der har været et fald i antallet af hjemløse børn hvert år siden 2011. I den seneste måling fra 2019 fremgik det, at der var 13 hjemløse børn. Men tal fra Joannahuset tyder på, at der her gemmer sig et stort mørketal. Af de 276, som henvendte sig i Joannahuset det første halvandet år, var 73 under 18 år i en form for hjemløshed, og yderligere 20 i risiko for at havne i en form for hjemløshed, fordi de var blevet smidt ud hjemmefra eller rømmet fra deres anbringelsessted.¹⁸⁸

Hver tredje ung i hjemløshed har været anbragt

En registerbaseret undersøgelse fra 2020 af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation i perioden 2009-2020 viser, at der blandt unge hjemløse i alderen 18-24 år er en overrepræsentation af unge fra familier i udsatte positioner og unge med forældre uden for arbejdsmarkedet. Hver tredje ung i hjemløshed har en anbringelse bag sig. Det betyder, at næsten hver tiende tidligere anbragt bliver ramt af hjemløshed i ungdomsårene. Blandt ikke-anbragte unge gælder det for 0,5 pct. Det er særligt de anbragte

unge med komplekse problemstillinger, der rammes af hjemløshed. Ca. 40 pct. af de anbragte unge, som kommer ud i hjemløshed, har både en psykisk lidelse og et misbrugsproblem. Det gælder for ca. 10 pct. af gruppen af anbragte unge som helhed. Undersøgelsen viser også, at en stor del af de unge forbliver i en udsat position efter hjemløsheden, og hovedparten af de unge står uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet ni år efter, de blev registreret som hjemløse.¹⁸⁹

VI ANBEFALER

- Alle børn og unge skal have et trygt sted at bo, og hjemløshed skal forebygges for børn og unge i risiko for hjemløshed. Forebyggelsen skal bl.a. ske ved at sikre, at udsatte unge i overgangen til voksenlivet bliver tildelt social støtte af kommunen, indtil målsætningen om et godt voksenliv med netværk, job/uddannelse og bolig er indfriet. Støtten i overgangen til voksenlivet skal være mere glidende, behovsstyret og længerevarende, end det er tilfældet i dag.
- I 2020 åbnede Danmarks første børne-ungekrisecenter. Erfaringerne fra Joannahuset skal følges tæt, og det bør være en ambition at udbrede tilbuddet på tværs af landet, hvis det har den rette effekt, så børn og unge i alle aldre, der har behovet, skal kunne få et ophold på et kvalificeret og certificeret børne-ungekrisecenter i rimelig nærhed af deres lokalområde. Opholdet skal kunne være anonymt i op til 48 timer, men hvis krisecentret kontaktes af politiet, skal det være forpligtet til at oplyse, hvis et eftersøgt barn opholder sig der.

Definition af hjemløse børn

I den nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark anvendes følgende definition:

Som hjemløse regnes personer, der ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige bo-alternativer, eller som bor midlertidigt og uden lejekontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat.

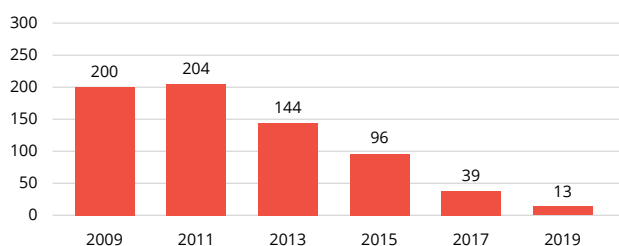
Af kortlægningen fremgår det, at der er mangelfuld viden om, hvorvidt hjemløse børn rent faktisk bliver registreret. Derfor er der i den seneste måling tilføjet et spørgsmål i personskemaet, som registrerer, om der opholder sig børn under 18 år sammen med den hjemløse voksen. Børn, der opholder sig på krisecenter, indgår ikke i kortlægningen af hjemløshed.

Kilde: Benjaminsen, L. (2019): Hjemløshed i Danmark 2019. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Antallet af hjemløse børn er faldende

Kortlægning af hjemløshed i Danmark foretages hvert andet år i uge seks. Kortlægningen skulle have været gennemført i 2021, men blev udskudt til 2022, fordi det ikke var muligt at gennemføre en pålidelig undersøgelse, der kunne give et retvisende billede af hjemløshedens omfang på grund af COVID-19.¹⁹⁰

Figur 40. Antal hjemløse børn i alderen 0-17 år registreret i den nationale kortlægning, 2009-2019

Kilde: Benjaminsen, L. (2019): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

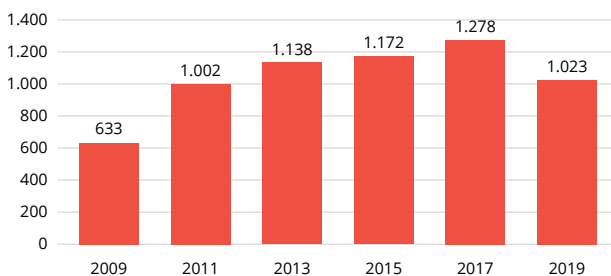
Den seneste måling fra 2019 viser, at antallet af registrerede børn i hjemløshed i Danmark er faldet markant i perioden 2009 til 2019. I 2019 blev der registreret 13 hjemløse børn under 18 år. I 2009 var antallet 200 børn. Det er umiddelbart ikke muligt at vurdere, om faldet skyldes, at der reelt er færre hjemløse børn, eller om det skyldes, at der i flere tilfælde end tidligere ikke udfyldes selvstændige personskemaer for

børnene. Vurderingen er, at der langt fra altid udfyldes en selvstændig registrering af hjemløse børn.

Flere hjemløse unge

For unge mellem 18 og 24 år er billedet anderledes. Antallet af hjemløse unge mellem 18 og 24 år har været kraftigt stigende i perioden 2009-2017, hvor antallet toppede i 2017 med 1.278 registrerede hjemløse unge. I 2019 skete der for første gang i ti år et fald i antallet af hjemløse unge. Her blev der registreret 1.023 hjemløse mellem 18 og 24 år. Noget tyder på, at en del af faldet kan forklares med en mere mangelfuld indberetning fra enkelte instanser. Men kortlægningen viser, at der bredt i kommunerne er sket et fald i omfanget af hjemløse unge mellem 18 og 24 år. Den nye kortlægning fra 2022 forventes at blive offentliggjort i sommeren 2022.

Figur 41. Antal hjemløse unge i alderen 18-24 år, 2009-2019

Kilde: Benjaminsen, L. (2019): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

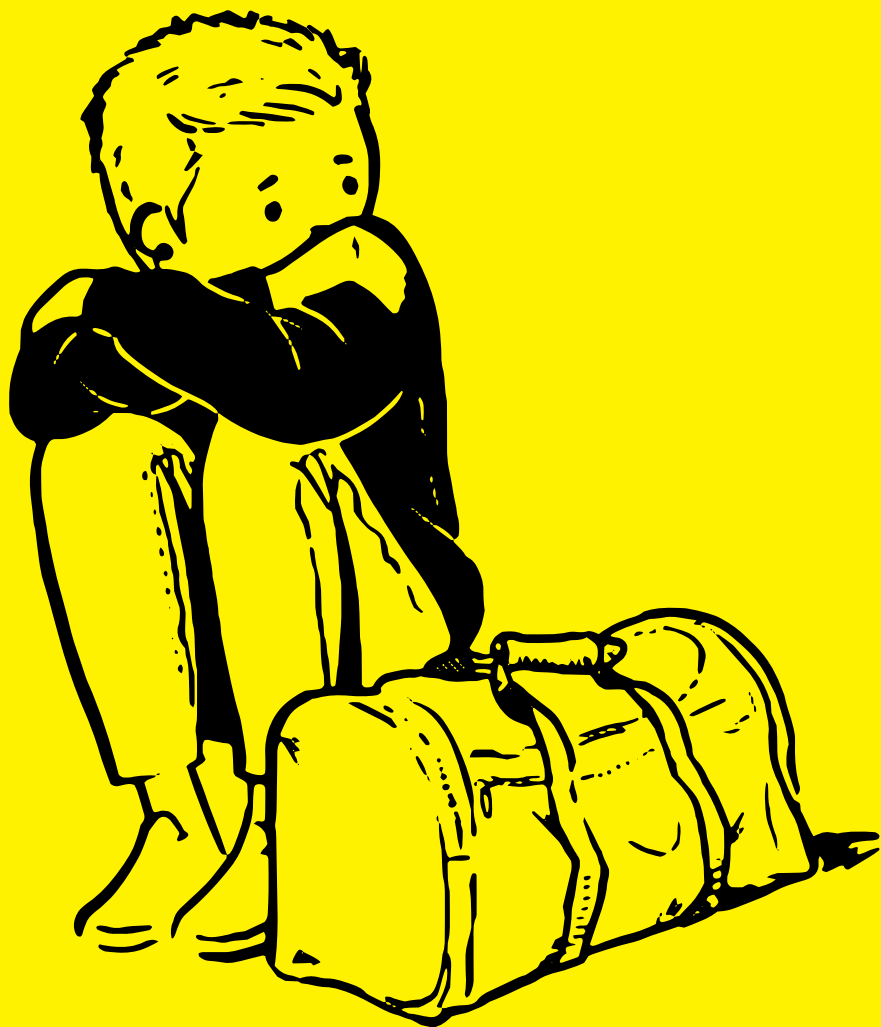

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

VIVEs hjemløsetælling afdækker hvert andet år antallet af hjemløse i Danmark – dog er undersøgelsen udskudt fra 2021 til 2022 pga. COVID-19. Intentionen bag en systematisk kortlægning er god. I den seneste hjemløsetælling fra 2019 fremgår det dog, at der formentlig er en underregistrering af hjemløse børn under 18 år, fordi de ofte opholder sig sammen med en voksen, hvor kun den voksne bliver registreret. Desuden viser erfaringer fra børne-ungekrisecentret Joannahuset, at der er flere børn og unge i hjemløshed, som har henvendt sig til dem, siden deres åbning i august 2020. Også tal fra Børns Vilkår tyder på, at der er et stort mørketal på området. På det grundlag kan vi kun delvist konkludere på de tilgængelige data.

"JEG ER BLEVET SMIDT UD
HJEMME FRA AF MIN MOR, JEG HAR
IKKE KONTAKT TIL MIN FAR OG MIN MOR
HAR SAGT HUN HELLER IK' VIL HAVE
KONTAKT MED MIG MERE"

DRENG, 16 ÅR

BØRN I ASYLSYSTEMET

Opholdslængden for børn på asylcentre er nu 570 dage – og over 100 børn har været i systemet i mere end fire år

Længerevarende ophold øger risikoen for psykiske lidelser og kan traumatisere børnene. Mindreårige uledsagede asylansøgere får sjældent den hjælp, de har brug for.

Børn i asylsystemet bor i gennemsnit på et asylcenter i 570 dage, viser de nyeste tal fra 31. december 2021.¹⁹¹ Det er et markant fald siden juni 2021, hvor opholdstiden var helt oppe på 1.178 dage.¹⁹² Årsagen til faldet skal findes i evakueringen af de mange afghanske flygtninge, som grundet deres nylige ankomst trækker den gennemsnitlige opholdstid ned. Opholdstiden, børn tilbringer i asylcentre, har ellers været støt stigende i fem år, og et stort antal børn i asylsystemet har været der i mere end fire år.¹⁹³ Således havde mere end 120 børn siddet i asylsystemet i mere end fire år, ved sidste opgørelse 31. december 2021 – altså minimum 1.460 dage. Antallet har været stabilt siden 2016, på trods af at antallet af asylansøgere under 18 år er faldet markant i samme periode.

Ifølge Røde Kors er årsagerne til, at den gennemsnitlige opholdstid generelt har været stigende, ikke entydige. Det kan skyldes, at de sager, som fortsat er under behandling i asylsystemet, er af mere kompleks karakter. Det kan også skyldes, at udrejse ikke er mulig, fordi hjemlandet ikke vil tage imod asylansøgerne, at asylansøgningen har været afbrudt, at ansøgerne har været bortrejst og er dukket op igen eller lignende. Særligt asylansøgere i en

udrejseposition udgør en stadig større andel, i takt med at antallet af asylansøgere er faldet drastisk siden 2015. Den stigende opholdstid er altså til dels et udtryk for, at det er de komplekse sager, som er uafsluttede. Som systemet er indrettet, kan børn risikere at opholde sig på et asylcenter i en lang periode uden at vide, hvornår opholdet ophører, og hvad fremtiden bringer.¹⁹⁴

Lange asylophold sætter negative spor

Forskning viser, at længerevarende ophold på asylcentre øger risikoen for psykiske lidelser og kan traumatisere børnene så alvorligt, at det vil få konsekvenser for deres liv som voksne.¹⁹⁵ Anden forskning viser, at en lang ventetid på et asylcenter, før familien får en afklaring på deres situation, kan medføre en fortvivlelse, som kommer til udtryk ved fx resignation, frygt eller vrede i situationer, som forekommer relativt ubetydelige.¹⁹⁶ Undersøgelser peger desuden på, at børn i asylsystemet ikke får den samme hjælp som danske børn, selvom de er omfattet af serviceloven¹⁹⁷, og at de danske myndigheder kan blive bedre til at inddrage børn i deres asylsager.¹⁹⁸

Mangelfulde forhold i hjemrejsecenter

Alle børnefamilier, der ikke har fået opholdstilladelse og skal rejse ud af Danmark, bor i dag på Center Avnstrup, der er præget af flere mangler. Bl.a. er familiernes muligheder for meningsfulde aktiviteter dårlige. Dette skyldes særligt begrænsninger på familiernes egne midler og mobilitet. Familiernes adgang til selvbestemmelse i forhold til fx madlavning foregår inden for rammerne af, at de ikke må arbejde og tjene penge, og at de heller ikke får lommepenge og derfor

ikke på eget initiativ kan købe ind.¹⁹⁹ Familiernes mobilitet er begrænset af, af de ikke råder over egne midler, og derfor ikke har mulighed for at bruge offentlig transport, fx til at tage deres børn på tur på eget initiativ. Beboerne har ydermere meldepligt to gange om dagen – kl. 10 og kl. 22. Unge rammes desuden på deres mulighed for at lave selvstændige aktiviteter med jævnaldrende på grund af den begrænsede mobilitet. Desuden er kun familier på fire eller derover garanteret to rum til bolig. Det kan påvirke trivslen negativt, fx i familier med børn i teenagealderen.

VI ANBEFALER

- De sociale myndigheder bør være opmærksomme på børns trivsel i asylsystemet, fordi denne gruppe af børn ofte har komplekse problemstillinger. Sager om opholdstilladelse og familiesammenføring, som involverer børn bør afgøres hurtigt, fordi en uafklaret sag er en væsentlig faktor i forhold til dårlig trivsel.
- Danmark bør i overensstemmelse med FN's Børnekomité sikre, at børn, der søger asyl sammen med deres forældre, også bliver hørt under sagsbehandlingen.
- Mulighederne for selvstændige og meningsfulde aktiviteter bør forbedres for børnefamilierne på Center Avnstrup. Børn bør kun opholde sig i udrejsecentre i kort tid på grund af forholdene.
- Der bør fra regeringens side være et særligt fokus på hjælp og støtte til de uledsagede mindreårige, som kommer til Danmark uden at blive registreret. De er en særligt udsat gruppe, som ofte lever en nomadisk og usikker tilværelse, og som har haft mange traumatiserende oplevelser.

Ukrainske flygtninge fritages for asylproces

Som følge af Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022, har Danmark oplevet en markant tilstrømning af ukrainske flygtninge. Flygtningene er primært kvinder og børn, da det er forbudt for mænd mellem 18-60 år at forlade landet. Ved seneste estimat, antog Udlændingestyrelsen at op mod 100.000 flygtninge kan ankomme til Danmark. Folketinget har besluttet, at ukrainske flygtninge er undtaget fra at gå gennem asylsystemet for at få opholdstilladelse. I stedet får ukrainske flygtninge mulighed for at søge en toårig opholdstilladelse gennem en særlov. Særloven sikrer bl.a. dispensation fra en række asylregler og -krav og giver også ret til uddannelse, sociale ydelser, adgang til sundhedsvæsen og at arbejde. Ukrainere hjælpes desuden i videst muligt omfang til bolig uden for asylcentre. Disse tiltag er positive for de ukrainske børns trivsel, da det er veldokumenteret, at børn

på asylcentre trives markant dårligere end danske børn gennemsnitligt. Desuden påvirker forældrenes trivsel også i høj grad børnenes, hvorfor det er positivt, at ukrainske flygtninge får mulighed for at arbejde og sikres ro om deres ret til ophold flere år frem.²⁰⁰

BørneTelefonen åbner for, at børn og forældre kan få rådgivning på ukrainsk

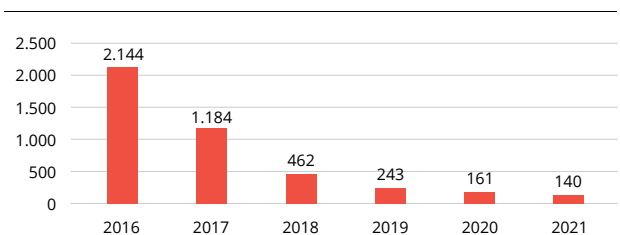
BørneTelefonen åbnede den 5. april for telefonisk rådgivning til ukrainske flygtninge. Rådgivningen varetages af en gruppe frivillige børnefaglige ukrainsk- og russisktalende rådgivere. Rådgivningen bliver drevet ud fra samme rådgivningsprincipper og metoder som på BørneTelefonens eksisterende medier og rummer også mulighed for, at ukrainske forældre kan få hjælp på modersmålet af ForældreTelefonen. I første omgang er der uddannet 15 rådgivere.

140 uledsagede mindreårige søgte asyl i 2021

Ifølge Udlændingestyrelsen ankom 140 uledsagede mindreårige asylansøgere til Danmark i 2021, hvilket er et fald fra 161 i 2020. Tallene skal ses på baggrund af et generelt fald i antallet af asylansøgere. Til sammenligning ankom der 2.144 uledsagede mindreårige asylansøgere i 2016.

Opgørelsen af uledsagede mindreårige er behæftet med en væsentlig usikkerhed, fordi en del forlader centrene, før de kan nå at blive registreret i Udlændingestyrelsens systemer. I 2019 registrerede Røde Kors fx 154 uledsagede nordafrikanske asylansøgere, hvor Udlændingestyrelsen registrerede 104. Det reelle antal kan altså være højere end det, som rapporteres systematisk af Udlændingestyrelsen.²⁰¹

Figur 42. Antallet af uledsagede mindreårige asylansøgere, der er ankommet til Danmark, 2016-2021

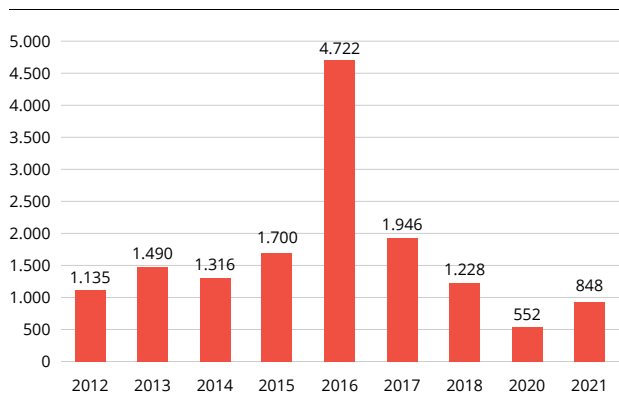
Kilde: Udlændingestyrelsen; Tal på udlændingeområdet pr. 31.01.2022.²⁰²

Faldende antal asylansøgere under 18 år – men lange opholdstider i asylsystemet

Antallet af indkvarterede asylansøgere i alderen 0-17 år steg markant i 2016 til 4.722. Siden er tallet faldet generelt,

mens der dog i efteråret 2021 skete en stigning grundet evakueringen af afghanske flygtninge. Den 31. december 2021 var der derfor 848 børn indkvarteret.

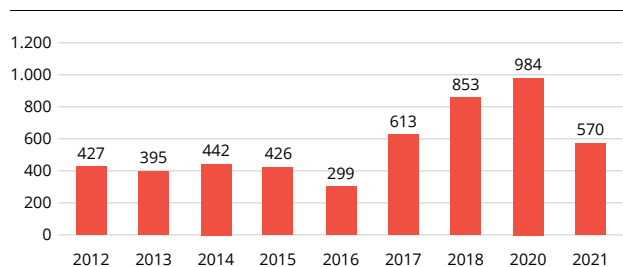
Figur 43. Antal indkvarterede asylansøgere i alderen 0-17 år, 2012-2021

Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget, UUI: Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringsystemet 2012-2022²⁰³
 Note: Tal fra 2019 er ikke offentliggjort.

Det gennemsnitlige antal dage, som børn i alderen 0-17 år opholder sig på asylcentre, er næsten firedoblet – fra 299 i 2016 til 1.178 den 31. juni 2021. Den gennemsnitlige opholdstid falder dog kraftigt i perioden mellem de halvårlige opgørelser den 31. juni og den 31. december 2021, grundet evakueringen af afghanske flygtninge, da de med deres korte opholdstid i systemet trækker gennemsnittet kraftigt ned. Den 31. december 2021 er opholdstiden derfor faldet til 570 dage.

Figur 44. Det gennemsnitlige antal dage, børn i alderen 0-17 år opholder sig på et eller flere asylcentre, 2012-2021

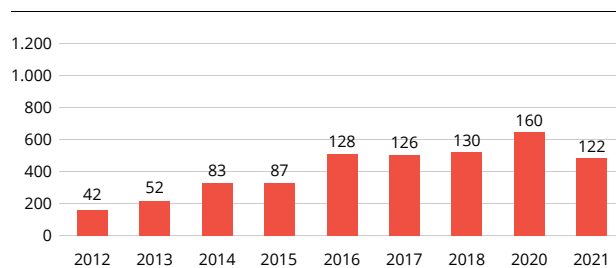

Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget, UUI: Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringsystemet 2012-2022. ²⁰⁴

I perioden fra 2012 og frem til 2016 er antallet af børn, som er indkvarteret i asylsystemet i mere end fire år, steget støt. Tallet har dog siden 2016 været nogenlunde stabilt. At opholdstiden i samme periode er steget markant, mens antallet af asylansøgere under 18 år er faldet, vidner bl.a. om, at gruppen af børn med lange ophold i asylsystemet gradvist har udgjort en større gruppe af de indkvarterede børn.

Figur 45. Antallet af børn i alderen 0-17 år, som har været i asylsystemet i mere end fire år

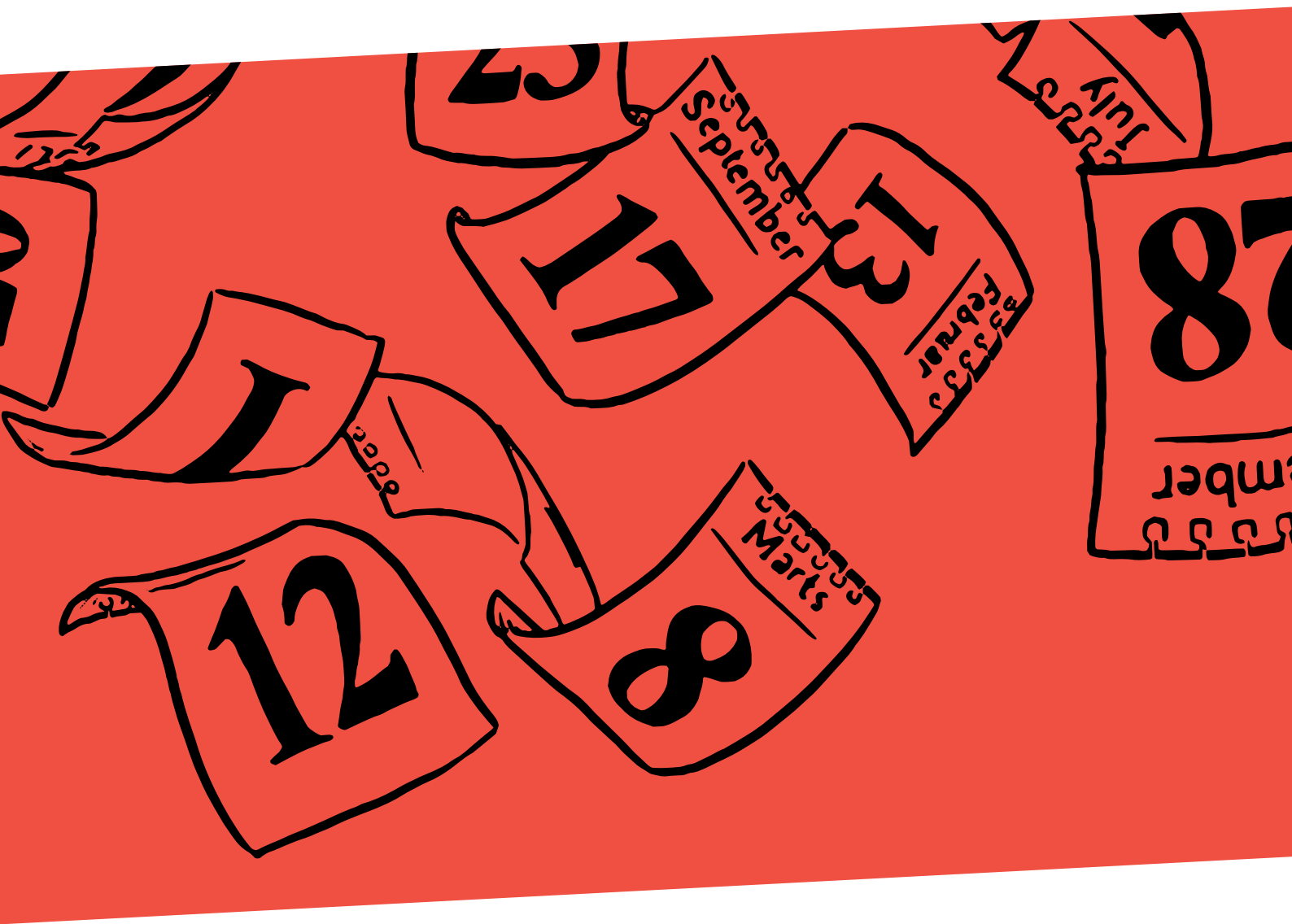

Kilde: Udlændinge- og Integrationsudvalget, UUI: Halvårlig redegørelse vedr. gennemsnitlig opholdstid i indkvarteringsystemet 2012-2022²⁰⁵
 Note: Tal fra 2019 er ikke offentliggjort.

VURDERING AF VIDENSGRUNDLAG

Det er sparsomt med data om børn i asylsystemet. Der findes ingen data om, hvor mange forskellige asylcentre børn i gennemsnit bor på, mens de er i asylsystemet. Derudover er der tegn på, at der i Udlændingestyrelsens opgørelse af uledsagede mindreårige asylansøgere bliver registreret færre, end der reelt er. Der findes ingen opgørelser over, hvornår og hvorhen denne gruppe forsvinder ud af det danske asylsystem, og der offentliggøres ingen tal for, hvor længe denne gruppe børn opholder sig i Danmark.

"JEG HAR BÅDE VÆRET TIL
SKOLEPSYKOLOG, LÆGEN OG OGSÅ
MØDE VED KOMMUNEN, MEN DER
VAR INGEN DER VILLE GØRE NOGET.
JEG VED IKKE HVOR JEG SKAL GØRE
AF MIG SELV, OG JEG ER BANGE
FOR AT HVIS JEG IKKE FÅR HJÆLP,
AT DER SÅ SKER NOGET DER IKKE
SKULLE HAVE SKET."

PIGE, 13 ÅR

Kapitel 3

Svigt fra det omgivende samfund

STOP
SVIGT

BØRNS DIGITALE LIV

Fire ud af ti børn har oplevet digitale krænkelse inden for det seneste år

Børn og unge kan få mange ubehagelige oplevelser, når de færdes på nettet. Fra at modtage ubehagelige intime billeder til at blive snydt i online-spil. De 1.662 samtaler på BørneTelefonen, som i 2021 handlede om børns digitale liv, bekræfter billedet.

42 pct. af børn og unge i alderen 9-17 år har inden for det seneste år oplevet at blive udsat for en digital krænkelse. Det viser en undersøgelse fra Red Barnet fra 2021 blandt 3.219 børn og unge. Børnene er blevet spurgt ind til, om de er blevet udsat for en eller flere digitale krænkelse inden for det seneste år – fx at blive talt grimt om eller få delt intime billeder eller videoer uden samtykke. Det er i høj grad piger, de ældre aldersgrupper og børn og unge med lav trivsel, der har oplevet digitale krænkelse.²⁰⁶

Digitale seksuelle krænkelse mod børn og unge er udbredt

13 pct. af de 9-17-årige i Red Barnets undersøgelse har inden for det seneste år oplevet at modtage private eller intime billeder eller videoer, som de ikke havde lyst til at se. Det er i tre ud af fire tilfælde fra en person, de ikke kender.²⁰⁷ I Ungeundersøgelsen fra 2019/2020, foretaget blandt 34.476 unge i udskoling og på ungdomsuddannelser, svarer omkring 11 pct., at de inden for de seneste 12 måneder har modtaget et seksuelt billede eller video af andre, der ikke har givet lov til det.²⁰⁸ Hos Politiets Cyber Crime Center har man fra 2019 til 2020 modtaget et stigende antal anmeldelser omhandlende børn og unge under 18 år og ulovlig tvang, sexafpresning og grooming. I 2019 var der tale om 87 anmeldelser, mod 277 i 2020.²⁰⁹ En stigning i antallet af anmeldelser kan både være udtryk for flere digitale

Digitale seksuelle krænkelse er udbredt blandt børn og unge.

En undersøgelse, som er foretaget af Red Barnet i 2018²¹⁴ blandt 915 unge i alderen 13-17 år, viser:

- 6 pct. har oplevet at få deres intim- eller nøgenbilleder delt uden tilladelse.
- 22 pct. har modtaget uønskede seksuelle beskeder og billeder.
- 9 pct. har oplevet, at deres kæreste pressede dem til at dele nøgenbilleder.
- 10 pct. har selv delt en andens intime billede uden samtykke.
- 30 pct. har oplevet, at unge i det skjulte har taget seksuelle billeder af nogen og delt dem på nettet.
- 8 pct. har modtaget seksuelle trusler på nettet fra unge på deres egen alder.

Kilder: Projekt DeSHAME (2018): Unge erfaringer med digitale sexkrænkelse. Resumé af danske resultater. Red Barnet.

krænkelse mod børn og unge, men også at der er større tilbøjelighed til at anmelde disse hændelse.²¹⁰ Mørketallet må dog stadig anses for at være betydeligt. Red Barnets undersøgelse fra 2021 har fx vist, at næsten hvert femte barn mellem 9 og 17 år, som bliver udsat for en digital krænkelse, vælger ikke at fortælle nogen om det, de har oplevet, og kun 1 pct. rækker ud efter professionel rådgivning.²¹¹

I 2021 var der på BørneTelefonen 361 samtaler om digitale seksuelle krænkelse og 417 samtaler om billed- eller filmdeling. På Red Barnets rådgivningstilbud SletDet, der hjælper børn og unge under 18 år, der har været udsat for ubehagelige oplevelser på nettet, modtog man i 2021 1.974 henvendelse. 27 pct. af disse handlede om seksualiserede digitale krænkelse.²¹² Red Barnets andet tilbud AnmeldDet, hvor man anonymt kan anmelde materiale på nettet med

seksuelle overgreb på børn, modtog i 2021 omkring 3.000 henvendelser. I 20-23 pct. af anmeldelserne er der tale om ulovligt materiale – fx nøgenbilleder af børn. Red Barnet vurderer, at de fleste børn i materialet er mellem 9 og 12 år gamle. I mere end 20 pct. af det ulovlige materiale er børnene under ni år.²¹³

Ydmygelser, mobning og falske rygter

I 2021 handlede 208 samtaler på BørneTelefonen om digital mobning. Digital mobning er kendetegnet ved, at den kan sprede sig hurtigt, og der er tendens til, at den ansigtsløse kommunikation bliver mere hård og konfronterende. Men digital mobning kan også være subtil og ekskluderende igennem den tavse mobning, når man fx ikke bliver inviteret ind i fælles digitale fora, ikke får svar på kommentarer, eller man ikke modtager likes på sine opslag på sociale medier.²¹⁵ En undersøgelse fra 2018 foretaget af VIVE viser, at andelen, der oplever digital mobning, stiger med alderen. Blandt de 11-årige har 5 pct. i undersøgelsen oplevet digital mobning mod 13 pct. af de 15-årige og 15 pct. af de 19-årige.²¹⁶

Den seneste Skolebørnsundersøgelse fra 2018 foretaget blandt 3.660 danske børn viser, at omkring hver tiende af de 11-13-årige har oplevet at blive mobbet på nettet. Det gælder knap 8 pct. af de 15-årige. Piger oplever lidt oftere end drenge at være udsat for digital mobning. Af Red Barnets undersøgelse fra 2021 fremgår det, at næsten hver femte af de 9-17-årige oplever at blive talt grimt til på nettet, og ud af disse oplever 15 pct. det mindst en gang om ugen. 4 pct. har derudover det seneste år oplevet at blive mobbet på grund af indhold, der ligger om dem på nettet, ligesom 6 pct. oplever, at der bliver spredt rygter om dem på nettet.²¹⁷ Børn og unge, der i forvejen er i en udsat position, fx etniske minoriteter eller LGBTQ+-børn, oplever ofte at blive ramt med kommentarer, der er møntet på deres etnicitet, kønsidentitet eller seksuelle orientering.²¹⁸

Unge føler sig presset af kropsidealer

I unges digitale liv fylder krops- og skønhedsidealene meget. På sociale medier eksponeres børn og unge for retoucherede billeder og uopnåelige kropsidealer. Det kan påvirke deres holdning til deres egen krop og give en følelse af at se forkert ud. Særligt piger oplever et pres for at fremstå 'perfekte' på sociale medier. Det fremgår af en undersøgelse fra 2020 om krop, køn og digital adfærd, som Børns Vilkår og TrykFonden har foretaget blandt 1.820 skoleelever. 38 pct. af dem fortæller, at de har prøvet at redigere billeder af sig selv, inden de uploader dem, fx til Instagram. Af disse er det knap halvdelen, der eksplicit udtrykker, at de gør det på grund af deres udseende. Over halvdelen af pigerne har fjernet billeder fra sociale medier, fordi de ikke fik nok likes, hjarter eller kommentarer. I kvalitative

interviews fortæller pigerne, at det bl.a. skyldes, at deres profil på sociale medier også er deres ansigt udadtil, og at det derfor er vigtigt at fremstå så perfekt som muligt – både målt på udseende og popularitet.²¹⁹

Kommerciel udnyttelse af børn og unges data

Børn og unge er en særligt udsat gruppe online. Internettet var aldrig designet til børn, men børn er blandt de mest aktive digitale brugere og en målgruppe i tech-virksomheders økonomi. Danske børn får i en tidlig alder adgang til internettet og sociale medier. Men børn og unge er ekstra sårbare og ekstra modtagelige over for ydre påvirkning af holdninger og digitale teknologiers adfærdsdesign.

Når børn og unge færdes online, fx spiller online spil eller bruger sociale tjenester, sker en ofte uigennemskuelig indsamling af data om deres online adfærd. Data som efterfølgende kan bruges kommercielt til at optimere spil- og adfærdsdesign, til at kunne fastholde brugernes opmærksomhed eller til målrettede reklamer. Selvom der findes specifikke regler angående beskyttelse af børns data, er det i dag ofte uigennemsigtigt og uoverskueligt for især børn og unge, hvilke data der indsamles, og hvad de bruges til. Ifølge en rapport fra IDA og Data Ethics kan data fra online spil fx bruges til at målrette reklamer eller manipulere barnets adfærd i spil. Adfærden bruges også til at skabe spildesign, der maksimerer børnenes opmærksomhed og tidsforbrug i spillet. Børn er særligt påvirkelige af både adfærdsdesign og reklamer og kan have svært ved at modstå impulser og forholde sig kritisk til reklamer. Det er derfor problematisk, at hele 95 pct. af de 135 mest populære apps blandt børn indeholder reklamer, ifølge rapporten.²²⁰

Børn udsættes for snyd i onlinespil

Børn og unge kan også blive udsat for online snyd eller kriminalitet, hvor flere fx oplever at blive snydt med handler i onlinespil. I flere spil kan man handle med virtuelle goder kaldet skins. Skins er fx farvevarianter af våben i CS:GO eller nye udseender til ens avatar i Fortnite. Skins kan potentielt være mange tusinder kroner værd og kan handles mellem spillere på tredjeparts-platforme eller Facebook, og det er her børn kan blive ofre for snyd. Center for Digital Pædagogik (CfDP) driver rådgivningssiden scammed.dk, der omhandler scams i spil, og beretter, at børn rammes både økonomisk og følelsesmæssigt, når de bliver snydt. Børnene kan føle både skyld og skam over at være faldet for en scam og vil ofte opleve at blive mødt med victim-blaming, hvis de henvender sig for hjælp i Facebook-grupper dedikeret til spillet.²²¹ I Ungeundersøgelsen fra 2019/2020 svarer 6,3 pct. af de 34.476 unge, at de inden for de seneste 12 måneder har været udsat for at få stjålet noget på nettet – fx våben eller skins. 13,4 pct. angiver, at de har været udsat for at blive snydt i forbindelse med køb af en vare eller ydelse på internettet.²²²

"JEG SENDTE ET BILLEDE
AF MINE KØNSDELE TIL EN PIGE OG
HUN TOG SCREENSHOT AF DET MED EN
FALSK PROFIL. HUN SIGER, AT HUN HAR
TÆNKT SIG AT SENDE DET TIL ALLE
MINE VENNER. JEG VED IKKE HVAD
JEG SKAL GØRE"

DRENG, 16 ÅR

VI ANBEFALER

- Regeringen og Folketinget skal udarbejde en tværministeriel lov, som beskytter børn og unge digitalt, og som minimum skal styrke retten til privatliv, overholdelse af eksisterende markedsføringslovgivning og sikre, at ulovligt indhold på platforme fjernes.
- Tech-virksomheder skal forpligtes til at fjerne ulovligt og skadeligt indhold. De skal pålægges ansvar for, hvilke brugere de lader bruge deres platform i forhold til alderssvarende indhold og sikre sig, at brugere under 18 år ved, hvordan man anmelder indhold og brugere.
- Grooming af børn og unge skal gøres strafbart – også når voksne anvender digitale medier til at groome.
- I hele uddannelsessystemet skal der satses massivt på at klæde alle børn og unge på til at færdes i den digitale verden, hvor udgangspunktet skal være kompetenceudvikling af lærere og obligatorisk undervisning.
- Forældre, plejefamilier og døgninstitutioner skal tilbydes praksisorienterede redskaber, så de kan hjælpe børn og unge. Fx materialer og emner til brug ved forældremøder i skoleregi samt løbende opkvalificering af plejefamilier og døgninstitutioner.
- Regeringen skal afsætte flere ressourcer til at efterforske digitale krænkelser, så børn og unge sikres hjælp til, at krænkelserne hurtigt stoppes. Derudover skal der afsættes uddannelsesmidler til, at politiet generelt og Politiets Online Patrulje to gange årligt får relevant undervisning i børns og unges digitale liv.

Børns digitale liv

1.700

Samtaler på BørneTelefonen i 2021 handlede om digitalt liv. 38 pct. af disse omhandlede bl.a. brug af sociale medier

Emnet har følgende årsager

- Brug af sociale medier – 1,3%
- Billed-/filmdeling – 0,8%
- Digital seksuel krænkelser – 0,7%
- Afpresning/trusler på nettet – 0,4%
- Digital mobning – 0,4%
- Sugardating – 0,3%
- Digitalt drilleri – 0,2%
- Digital psykisk vold – 0,1%

Så meget udgør den givne henvendelsesårsag ud af alle samtaler på BørneTelefonen.

Det er i samme grad piger og drenge, der henvender sig om digitalt liv

3,2%

3,5%

2,3%

Så meget udgør samtaler om digitalt liv af alle samtaler på BørneTelefonen med henholdsvis piger, drenge og børn med anden kønsidentitet.

De 10-12 årige børn henvender sig oftest om digitalt liv

6-9 år

2,2%

10-12 år

3,9%

13-15 år

3,5%

16-17 år

2,4%

18 + år

2,7%

Så meget udgør samtaler om digitalt liv af alle samtaler på BørneTelefonen inden for den givne aldersgruppe.

STOP DET

STOP
SVIGT

STOP SVIGT

Der er stadig alt for mange, der ikke vil underrette om vold mod børn

Omkring hver syvende dansker har haft kendskab til, at et barn er blevet udsat for fysisk eller psykisk vold af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre. Men de færreste overholder pligten til at underrette kommunen, så børnene kan få hjælp. Det viser en helt ny måling fra 2022 foretaget af Userneeds for Børns Vilkår og TrygFonden blandt 1.016 repræsentative voksne danskere.

9 pct. af adspurgte danskere over 18 år angiver, at de i deres voksne liv har haft kendskab til mindst et barn, der er blevet udsat for fysisk vold af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre. Af dem angiver kun 45 pct., at de har foretaget en underretning til kommunen, når de bliver spurgt til deres kendskab til underretningspligten. Det viser tal fra en måling blandt et repræsentativt udsnit af voksne danskere i 2022.²²³

I samme undersøgelse angiver 11 pct., at de har kendskab til et barn, der har været udsat for psykisk vold af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre. Af disse har seks ud af ti aldrig foretaget en underretning til kommunen. Tallene tyder på, at der er flere voksne, der ikke underretter, selvom de har kendskab til forhold, der bringer et barns sundhed eller udvikling i fare og er omfattet af pligten til at underrette.

Undersøgelsen viser desuden, at en større andel i dag ville underrette kommunen i tilfælde af fysisk vold mod et barn end

ved psykisk vold. 53 pct. angiver, at de ville underrette kommunen angående fysisk vold mod børn. 38 pct. ville underrette, hvis der var tale om psykisk vold mod børn. Begge tal er lavere end ved en tilsvarende måling i 2021. At der fortsat er voksne, som ikke vil underrette kommunen, når de møder fysisk eller psykisk vold mod børn, kan tyde på, at der mangler viden om voldens konsekvenser og om underretningers afgørende betydning for hjælpen til børn, der udsættes for svigt.

Tal fra målingen, som Userneeds har foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden i 2022, viser et fald i andelen af danskere, der kender til underretningspligten. I 2021 svarede 78 pct., at de kendte til underretningspligten, i 2022 var andelen 69 pct.²²⁴

Færre underrettede kommunen i 2020

Fra 2019 til 2020 faldt antallet af underretninger – fra 138.088 i 2019 til 135.919 i 2020. Det er første gang, at tallet er faldet, siden man begyndte at opgøre antallet af underretninger i 2015. Faldet skyldes sandsynligvis nedlukninger af samfundet i forbindelse med COVID-19, hvor børn og unge ikke kom i skole, i institution og til fritidsaktiviteter. I den første nedlukningsperiode i 2020 er antallet af underretninger lavere, end i samme periode i 2019. Samme tendens fremgår af en rundspørge, som DR har foretaget. Her fortæller flere kommuner, at de i perioden fra den 11. marts 2020, hvor den første nedlukning skete, og frem til den 14. april har oplevet et gennemsnitligt fald i antallet af underretninger på omkring 42 pct. sammenlignet med samme periode i 2019.²²⁵

Lang tid fra underretning til anbringelse

For halvdelen af førstegangsanbragte i alderen 3-17 år i 2018 var der allerede foretaget en underretning i 2015. For størstedelen af de børn og unge er underretningerne om

barnet modtaget mere end et år forud for anbringelsen. For mange har der været flere underretninger forud for anbringelsen. For omkring halvdelen af de førstegangsanbragte 3-11-årige har der været seks eller flere underretninger, og for omkring en fjerdedel af børnene i denne aldersgruppe har der været ti eller flere underretninger forud for anbringelsen.²²⁶

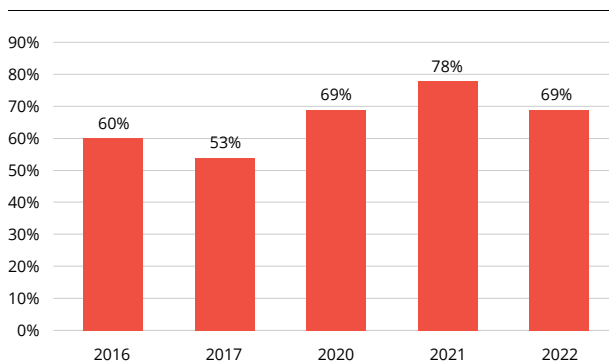
VI ANBEFALER

- Der er behov for indsatser fra både offentlige myndigheder og civilsamfundet, som oplyser både fagpersoner og befolkningen om deres forpligtelse til at underrette og om konsekvenserne af omsorgssvigt af børn.
- Der skal være de fornødne ressourcer og redskaber i kommunerne til at undersøge alle underretninger til bunds, og alle sager bør undersøges nænsomt og kvalificeret.
- Der er behov for mere viden om, hvilke barrierer der er for at underrette kommunen ved kendskab til svigt af børn.

Syv ud af ti danskere kender underretningspligten

I en repræsentativ undersøgelse fra 2022 blandt 1.016 personer i alderen 18-85 år angiver 31 pct., at de ikke kender til underretningspligten. 25 pct. har hørt om underretningspligten, og 44 pct. kender den godt. 10 pct. har selv prøvet at underrette om et barn. Andelen, som kender underretningspligten, er faldet fra 2021 til 2022. I 2020 og i 2021 steg andelen begge år.

Figur 46. Andel af voksne danskere, der kender underretningspligten, 2016-2022

Kilde: Userneeds (2021, 2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 5/3-10/3/2021 og 10/3-17/3/2022; KANTAR Gallup (2020): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden 31/1-5/2/2020; KANTAR Gallup (2017): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår, december 2017.
Note: Der er ikke blevet foretaget en undersøgelse i 2018 og 2019.

Færre ville underrette ved psykisk vold

En større andel ville underrette kommunen i tilfælde af fysisk vold mod et barn end ved psykisk vold. Det viser tre ensartede undersøgelser fra henholdsvis 2020, 2021 og 2022. Undersøgelsen fra 2022 viser, at 53 pct. ville underrette kommunen angående fysisk vold mod børn. Det er færre end i 2021, hvor andelen var 64 pct. I forhold til psykisk vold mod børn, ville 38 pct. underrette i 2022, hvilket er på niveau med 2021. Over dobbelt så mange svarer, at de ville kontakte politiet, hvis de fik kendskab til, at et barn var udsat for fysisk vold i forhold til psykisk vold. Omvendt ville flere påtale det over for forældrene, hvis et barn var udsat for psykisk vold. Her ville 30 pct. påtale det over for forældrene. Det gælder 19 pct., hvis der var tale om fysisk vold mod et barn.

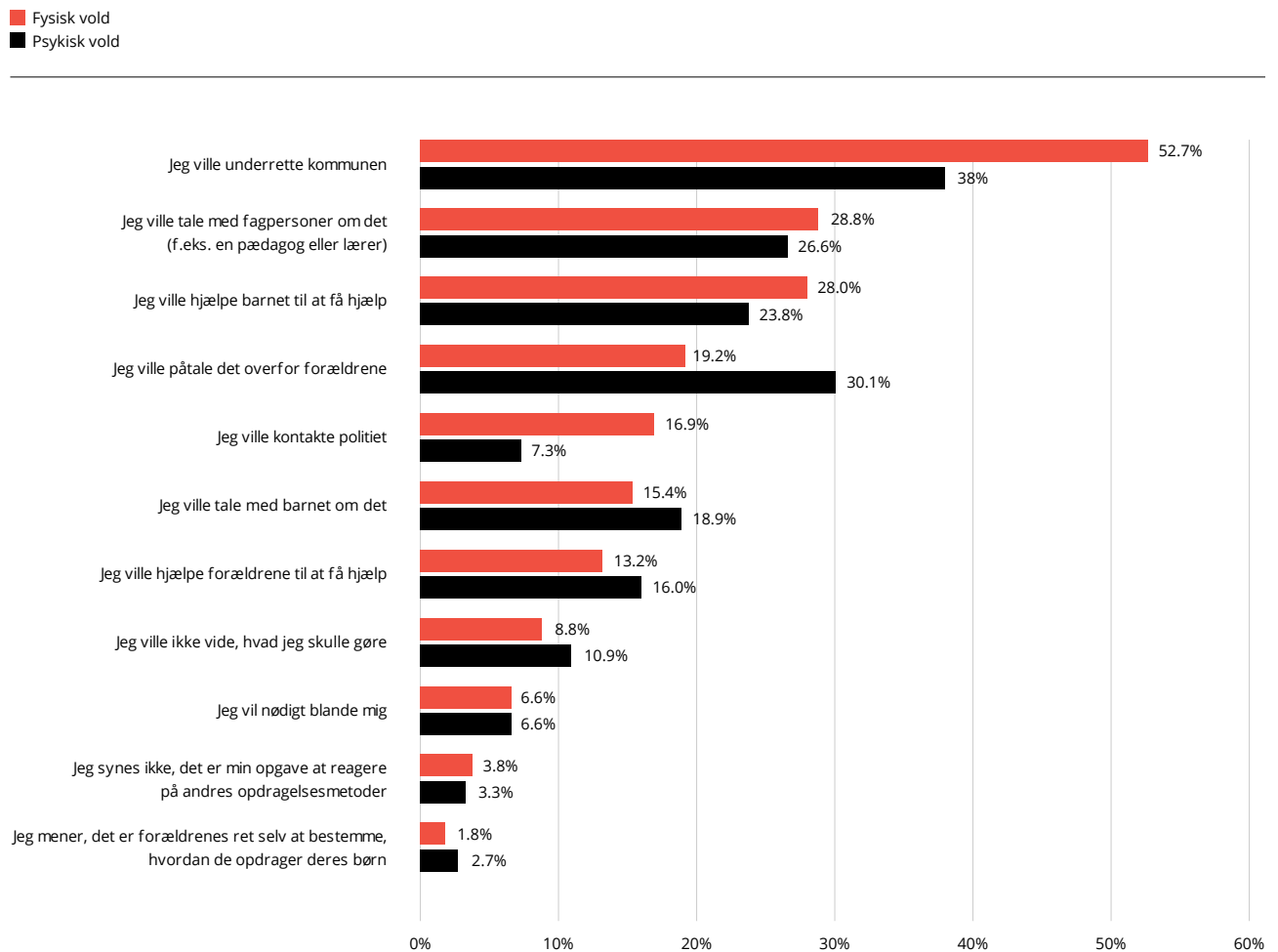
Hvad er underretningspligt?

Alle borgere i Danmark har underretningspligt. Den borger, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældrenes eller andre opdragers side, udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen. Når en kommune modtager en underretning, skal kommunen registrere den centralt og inden for 24 timer vurdere, om der er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger. Ved en ny underretning om et barn eller en ung, hvor kommunen allerede har iværksat en foranstaltning, skal kommunen genvurdere sagen.

Fagpersoner har en særlig skærpet underretningspligt, der går forud for deres tavshedspligt. Fagpersoner kaldes dem, som har et arbejde, hvor de er i tæt kontakt med børn og unge. De har særlig forpligtelse til at underrette kommunen om en eventuel

bekymring for et barn eller en ung. Den skærpede underretningspligt betyder, at fagpersonen har pligt til at reagere, alene på baggrund af forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Der stilles ikke krav til, at man som fagperson har et kendskab til barnets eller den unges forhold. En fagperson er fx lærere, pædagoger, dagplejere, sundhedsplejersker, jordemødre, sygeplejersker, læger, psykologer, kommunale tandlæger og SSP-medarbejdere. Den skærpede underretningspligt gælder også for offentlige ansatte og personer, der udøver et offentligt hverv.

Kilde: Ankestyrelsen, ast.dk, Retsinformation (2018): Bekendtgørelse om lov om social service. LBK nr. 1114 af 30/08/2018, §153.

Figur 47. Reaktionen på kendskab til henholdsvis fysisk og psykisk vold, 2022

Kilde: Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden 10.-17. marts 2022²²⁷

Note: Det har i undersøgelsen været muligt at angive flere svar. Derfor kan andelen summere til mere end 100 pct.

Læger undlader at underrette

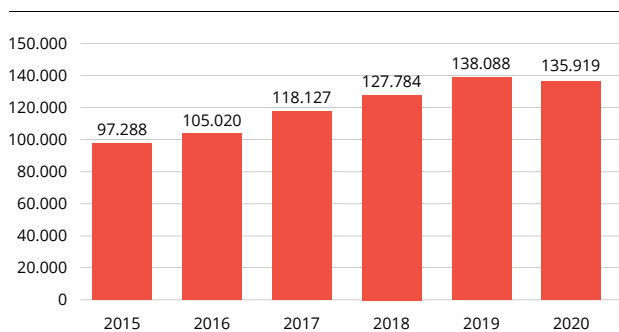
Mange praktiserende læger undlader at underrette på trods af mistanke om overgreb. 74 pct. af de adspurgte læger har i forbindelse med deres arbejde én eller flere gange haft mistanke om overgreb på eller omsorgssvigt af et barn eller en ung. Det viser en undersøgelse foretaget blandt 152 praktiserende læger i Region Midtjylland i 2017. Når lægerne har haft mistanke om overgreb, har 20 pct. undladt at foretage en underretning på trods af mistanken. Mange af dem svarede, at de havde undladt at underrette, fordi de var i tvivl om, hvilke konsekvenser det ville få for barnet. Undersøgelsens resultater er identiske med en svensk undersøgelse fra 2015. Den viste, at 20 pct. af lægerne på et tidspunkt havde undladt at underrette ved en mistanke om et overgreb mod et barn.

Kilder: Frost, L. (2018): Overgreb mod børn. Vov at se, vov at høre, og vov at handle. Månedsskrift for almen praksis august 2018; Talsma, M., Bengtsson Boström, K., & Östberg, A. (2015). Facing suspected child abuse – What keeps Swedish general practitioners from reporting to child protective services? Scandinavian Journal of Primary Health Care, 2015, Vol.33(01), P.21-26, 33(01), 21-26.

Et fald i underretninger i første COVID-19-nedlukning i 2020

I 2021 blev der foretaget 135.919 underretninger. Det er færre end i 2019. Siden 2015 og frem til 2019 er der ellers sket en stigning i antallet af underretninger hvert år – fra 97.288 i 2015 til 138.088 i 2019. Underretningsstatistikken er relativt ny, og udviklingen før 2015 er ikke kendt. Noget tyder på, at Overgrebspakken fra 2013²²⁸ har bidraget til, at der er kommet øget fokus på opsporing og underretning.

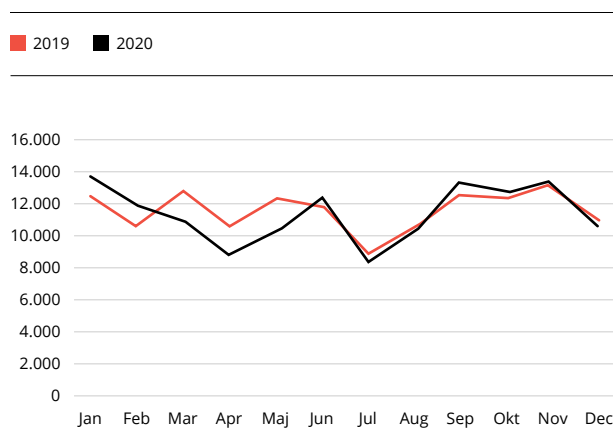
Figur 48. Antallet af underretninger, 2015-2020

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1.

Den månedlige fordeling af underretninger i 2019 og 2020 viser et dyk i antal underretninger i perioden marts til maj 2020. Flere kommuner forklarer, at faldet især skyldes, at hjemsendelse af børnene fra skoler og institutioner betyder, at eleverne har haft mindre kontakt med lærer og pædagoger, som plejer at stå for en stor del af underretningerne.²²⁹ Det kan forklare det lavere antal underretninger i 2020.

Figur 49. Antallet af underretninger fordelt på måneder, 2019-2020

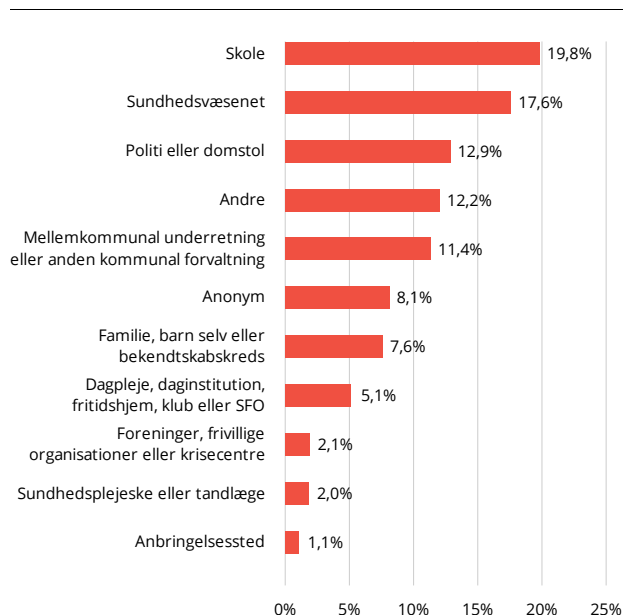

Kilde: Tal er rekvireret hos Danmarks Statistik, august 2021

Skolerne foretager de fleste underretninger

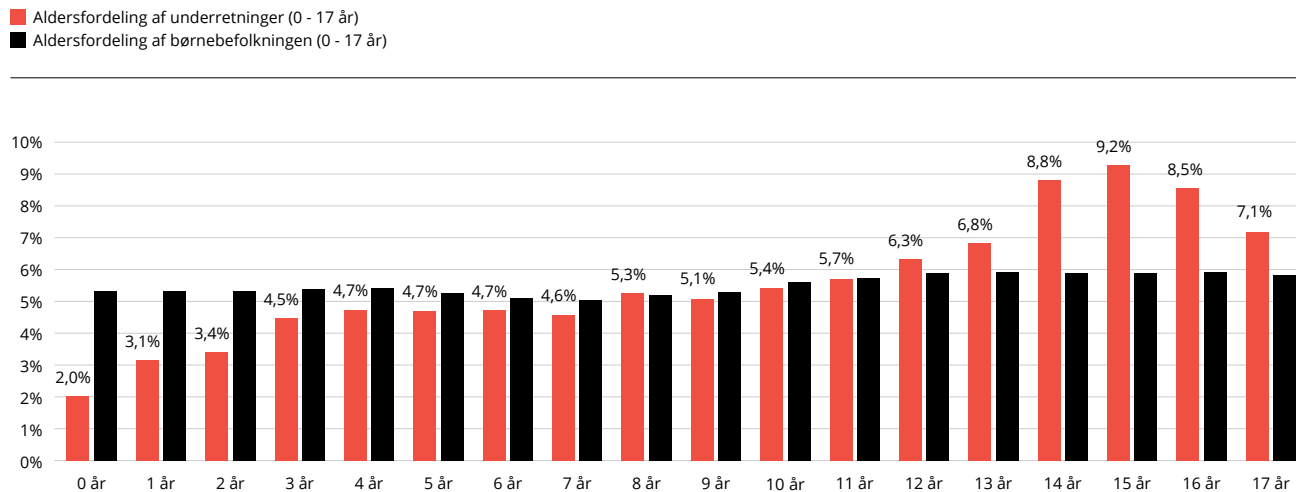
I 2020 var det i lighed med de foregående år oftest fagpersoner på landets skoler, der foretog en underretning. Fagpersoner var ansvarlige for 19,8 pct. af de underretninger, der blev foretaget i 2020. En anden stor del af underretningerne blev foretaget af sundhedsvæsenet.

Figur 50. De foretog underretningerne i 2020

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1

I 2020 blev der foretaget flest underretninger om de ældste børn. 40,5 pct. af alle underretninger handlede om børn i alderen 13-17 år. Til sammenligning udgjorde denne aldersgruppe 29,6 pct. af børnebefolkningen. Andelen af underretninger om børn i førskolealderen (0-5 år) var 22,4

Figur 51. Underretninger, sammenholdt med børnebefolkningen, fordelt på alder, 2020

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel FOLK1A og UND1.

pct. Til sammenligning udgjorde denne gruppe 32,3 pct. af børnebefolkningen.²³⁰ Der kan være mange årsager til, at der underrettes mindre om de yngste børn. De 0-1-årige er mere usynlige, fordi de ikke går i institution, og spædbørns sociale og følelsesmæssige trivsel kan være vanskeligere at vurdere for de fagprofessionelle.²³¹ Sundhedsplejerske stod for 2 pct. af underretningerne, dagpleje og daginstitutioner mv. stod for 5,1 pct. af underretningerne, hvor skolerne stod for 19,8 pct. Fagprofessionelle, der arbejder med de yngste børn – fx sundhedsplejersker, har en tættere relation til familierne, og de er afhængige af den gode relation for at kunne arbejde med familierne. Det kan også bidrage til at forklare, at der oftere bliver underrettet om de ældre børn.

VURDERING AF VIDENSRUNDLAG

Der er gode og dækkende data fra underretningsstatistikken, som udgives årligt, og vi kan med rimelig sikkerhed konkludere på omfang og udvikling – dog uden at kunne sige noget om, hvorvidt der underrettes tilstrækkeligt, og om underretningerne førte til den rette hjælp for børn og unge. Der mangler viden om, hvilke barrierer der er for at underrette kommunen ved kendskab til svigt af børn.

"MIT LIV ER LORT OG JEG VIL DØ.
JEG KAN IK KLARE MER OG INGEN
HJÆLPER MIG. DER ER INGEN DER
FORSTÅR MIG ELLER TRØSTER MIG
NÅR JEG ER KED AF DET OG JEG
MANGLER BARE HJÆLP"

PIGE, 12 ÅR

Appendix

**Metode, noter
og litteraturliste**

STATUS PÅ VIDENSGRUNDLAGET

Regelmæssige undersøgelser om svigt af børn skal prioriteres højt

Børns Vilkår og TrykFonden har i en årrække udgivet rapporten Svigt af børn i Danmark. I den periode er vidensgrundlaget på nogle områder blevet forbedret. På andre er der ikke kommet nye undersøgelser. Og på nogle områder er man holdt op med at monitorere forhold hos børn og unge. Derfor er der behov for, at der prioriteres midler til at forbedre datagrundlaget og øge forskningsindsatsen på de områder, hvor der fortsat mangler viden.

Vold

Som det fremgår af denne rapport's kapitel om vold mod børn, har Børns Vilkår netop udgivet en undersøgelse om vold i hjemmet hos elever i 8. klasse. Undersøgelsen er udkommet efter en lang pause, da der ikke er udgivet ny viden på området for denne aldersgruppe siden 2016. I 2021 udkom en stor undersøgelse om omfanget af vold mod børn i alderen ni måneder til tre år. Det er vigtigt, fordi der tidligere har manglet viden om omfanget af vold mod de yngste børn. Der er mange parametre, som kan følges hvert år, der tilsammen kan give en indikation på, hvordan det står til på området. Det drejer sig om statistik over anmeldelser om fysisk og psykisk vold mod børn, antallet af sager i børnehusene, som har omhandlet vold,

og antallet af børn på krisecentre. De statistikker, som kan følges årligt, kan dog ikke entydigt vise omfanget af vold mod børn.

Vi efterlyser systematiske undersøgelser, der kan belyse det nuværende omfang af vold mod børn i alle aldre samt viden om effekten af indsatsen over for børnene og voldsudøverne.

Seksuelle krænkelser

Som det fremgår af denne rapport's kapitel om seksuelle krænkelser, blev der i 2016 foretaget en stor undersøgelse blandt elever i 8. klasse, som afdækkede omfanget af uønskede seksuelle hændelser mod unge. Siden er der ikke foretaget en lignende undersøgelse på området. Der er andre parametre, som kan følges hvert år, som til sammen kan give et fingerpeg om, hvordan det står til på området. Det drejer sig om statistik over anmeldelser om seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser. Her er der nye tal at finde i dette års rapport. Men da disse statistikker ikke entydigt kan vise omfanget af seksuelle krænkelser mod børn, må vidensgrundlaget siges at være dalende. Der er dog i perioden et stigende antal undersøgelser, som belyser omfanget af digitale seksuelle krænkelser, og i dette års rapport er der ydermere medtaget en opgørelse af antallet af henvendelser til Red Barnets rådgivningslinjer om digitale seksuelle krænkelser. I forhold til digitale krænkelser er vi altså klogere, end vi var, da Svigt af børn i Danmark-rapporten udkom første gang.

Vi efterlyser nye undersøgelser af det nuværende omfang af seksuelle krænkelser mod børn – også mod yngre børn.

Alkohol- og stofproblemer i familien

Området for alkohol- og stofproblemer i familien har et meget forskelligt vidensniveau. Der er kun ganske lidt viden, som belyser omfanget af børn, der vokser op med forældre, der har stofproblemer. I 2021 er der dog kommet nyere estimater på omfanget af børn, der vokser op i familier med enten alkohol- eller stofproblemer. På området for alkoholproblemer blandt voksne med børn er der mere viden. Her er foretaget flere undersøgelser, som enten spørger børn om deres forældres alkoholforbrug eller spørger voksne om retrospektivt at forholde sig til deres forældres alkoholforbrug i deres barndom – som det fremgår af kapitlet om alkohol- og stofproblemer i familien. Nyeste viden på området kommer fra en undersøgelse, Børns Vilkår har foretaget i 2018. I årets rapport er der desuden medtaget data fra TUBAs rådgivning, der hjælper børn og unge, der er vokset op i familier med et misbrug.

Vi efterlyser kontinuerlige undersøgelser, som viser omfanget af børn og unge, der vokser op med forældre med alkohol- eller stofproblemer.

Drab

Drab på børn er velbelyst igennem Danmarks Statistiks data om anmeldte drabsforbrydelser, og her findes der også nye tal i rapporten. Der er derimod manglende viden om årsager til drab på børn og dermed om indsatser, som kan forebygge, at det sker. Ny viden er dog på vej fra VIVE, som sammen med Børns Vilkår er i gang med en undersøgelse af området.

Vi efterlyser viden om årsager til drab på børn og om forebyggelse heraf.

Skilsmisse

På området for konfliktfyldte skilsmisser er der med etableringen af Familieretshuset og indførelse af familieretshusloven kommet et væsentligt bedre vidensgrundlag for at vurdere omfanget af komplekse skilsmissesager. Antallet af komplekse skilsmisser monitoreres nu fra år til år, fordi der med det nye familieretlige system indførtes en screening, som skal placere alle sager efter forældreansvarsloven i § 5, § 6 eller § 7 – de simple sager, mindre simple sager eller de komplekse sager. Familieretshuset

har siden etableringen delt deres data med Børns Vilkår, og det er derfor blevet muligt systematisk at monitorere området fra år til år.

Vi efterlyser viden om konsekvenserne for børn ved at vokse op i konfliktfyldte skilsmisser og konsekvenser af lang vente- og sagsbehandlingstid.

Skolegang

Området for udsatte børns skolegang er velbelyst, og der udkommer kontinuerligt undersøgelser, som har fokus på udsatte børns udbytte af deres skolegang. Som det fremgår af rapportens kapitel om skolegang, har området været overvåget med årlige statistikker i en årrække, så frem- eller tilbagegang år for år kunne måles i forhold til gennemførelsesprocent, karaktergennemsnit og fravær. Det seneste år er denne monitorering dog ikke blevet prioriteret, og vidensgrundlaget er derfor på dette område forringet. I dette års Svigt af børn i Danmark-rapport refereres primært til ældre data, og til en ny undersøgelse Børns Vilkår har foretaget om børn med diagnoser. Her refereres også til den nye evaluering om inkluderende læringsmiljøer, som VIVE har offentliggjort i 2022.

Vi efterlyser systematisk monitorering af skolegangen for udsatte børn og unge samt børn og unge med psykiatriske diagnoser. Derudover efterlyser vi mere viden om skolefravær og kvaliteten af skolegangen for udsatte børn og unge.

Mobning og ensomhed

På området for mobning og ensomhed har der i mange år været gode dækkende data i kraft af den årlige nationale trivselsmåling samt skolebørnsundersøgelsen, der foretages hvert fjerde år.

Vi efterlyser viden om omfanget af digital mobning blandt børn og unge samt viden om, hvordan mobning og ensomhed spiller sammen.

Sygdomsramte familier

På området for de svigt, som børn i sygdomsramte familier bliver udsat for, er der ikke regelmæssige statistikker. Der foretages ikke kontinuerlige og ensartede undersøgelser, men der er i de seneste år udkommet en del relevante undersøgelser, som sætter fokus på de konsekvenser, det

kan have for børn og unge at vokse op som pårørende til en forælder, der er alvorligt syg, og i hvilken udstrækning disse børn og unge får tilstrækkelig hjælp og støtte. Der henvises til flere nyere undersøgelser i rapportens kapitel om sygdomsramte familier.

Vi efterlyser kontinuerlige undersøgelser om børn og unge i sygdomsramte familier og de svigt, de oplever og viden om, hvordan man bedst hjælper børn, der er pårørende til forældre med alvorlig somatisk eller psykisk sygdom.

Børn i psykiatrien

Der bliver udgivet årlige statistikker om antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien samt tal for ventetider og tvangsforanstaltninger, som fremgår af rapportens kapitel om børn i psykiatrien. Der er dog ikke megen viden om behandlingens effekt. Vidensgrundlaget har ikke ændret sig væsentligt siden første udgivelse af rapporten Svigt af børn i Danmark.

Vi efterlyser yderligere viden om effekten af psykiatrisk behandling af børn og unge og om effekten af forebyggende indsatser over for børn og unge i psykisk mistrivsel, som ikke behandles i psykiatrien.

Sagsbehandling af børnesager

På området for sagsbehandling af børnesager er vidensgrundlaget blevet væsentligt forbedret, siden Børns Vilkår og TrygFonden udgav den første Svigt af børn i Danmark-rapport. Rigsrevisionens beretning fra 2016, som undersøgte indsatsen af anbragte børn og unge, kritiserede, at man efter ti års indsats siden Anbringelsesreformen fra 2006 ikke kunne dokumentere, at kommunernes sagsbehandling på området var blevet bedre, og hvorvidt indsatsen havde haft den tilsigtede effekt. Med Satspuljeaftalen 2019 blev det besluttet at give varige midler til en årlig undersøgelse af kommunernes sagsbehandling, og vidensgrundlaget er dermed forbedret væsentligt. I 2019 udgav Ankestyrelsen en pilotundersøgelse med et mindre sagsantal, og i 2020 udkom den første Børnesagsbarometer-undersøgelse med en gennemgang af omkring 700 sager, hvilket herefter er omfanget af det årlige Børnesagsbarometer. Desværre er årets Børnesagsbarometer, som Ankestyrelsen udarbejder hvert år, endnu ikke offentliggjort på udgivelsestidspunktet. Det er kun en tredjedel af

landets kommuner, som indgår i Børnesagsbarometeret, og tilmed forskellige kommuner hvert år, hvilket gør det svært at sammenligne tallene år for år.

Vi efterlyser viden om kvaliteten af sagsbehandling og om børn og unges oplevelser af børneinddragelse.

Børn i fattigdom

Der foretages jævnligt en opgørelse over antallet af børn i Danmark, der lever i relativ fattigdom ud fra Danmarks Statistiks mål for relativ fattigdom, som er udviklet som opfølgning på FN's bæredygtighedsmål om at reducere relativ fattigdom. Der er de seneste år forsket i konsekvenserne af fattigdom og afsavn, men der efterlyses mere viden om konsekvenserne for børn, der lever i langvarig fattigdom.

Vi efterlyser mere viden om konsekvenserne af at befinde sig i langtidsfattigdom i barndommen.

Hjemløshed

Som det fremgår af kapitlet om hjemløshed, er der siden 2007 hvert andet år foretaget en national kortlægning af antallet af hjemløse i Danmark. Den seneste nationale kortlægning er blevet udskudt til 2022 på grund af COVID-19, så der kan heller ikke i år præsenteres en ny kortlægning i dette års Svigt af børn i Danmark-rapport. Tal fra børne-ungekrisecenteret, Joannahuset, tyder på, at der er flere hjemløse børn og unge, end opgørelsen indfanger. Vi efterlyser derfor en større klarhed over mørketallet.

Vi efterlyser mere præcise tal over omfanget af børn og unge, der lever i en form for hjemløshed.

Børn i asylsystemet

Der er generelt ikke meget viden om børn i asylsystemet. Der findes ingen data på, hvor mange forskellige asylcentre børn i gennemsnit bor på, mens de er i asylsystemet. Derudover er der tegn på, at der i Udlændingestyrelsens opgørelse af uledsagede mindreårige asylansøgere bliver registreret langt færre, end der egentlig er i Danmark, og der findes ingen opgørelser over, hvornår og hvorhen denne gruppe forsvinder ud af det danske asylsystem. Ligeledes offentliggøres der ingen tal for, hvor længe denne gruppe børn opholder sig i Danmark. Det giver et svagt

vidensgrundlag for disse børns ophold i Danmark. Der er årlige opgørelser over, hvor mange børn under 18 år, der er indkvarteret på et asylcenter samt den gennemsnitlige længde af deres ophold. Disse tal er at finde i rapportens kapitel om børn i asylsystemet.

Vi efterlyser viden om børns og unges ophold på asylcentre, deres trivsel, antallet af skift, de oplever og kvaliteten af deres skolegang. Derudover efterlyser vi mere sikre data på antallet af uledsagede mindreårige, som finder vej til Danmark, og som ikke får den hjælp og støtte, der er behov for, når man som helt ung står alene.

Digitale svigt

Der er flere undersøgelser, der spørger ind til børns og unges digitale liv. Red Barnet har bl.a. udgivet en rapport i 2021, der undersøger børns og unges oplevelser med digitale krænkelser på nettet bredt set. Skolebørnsundersøgelsen, der bliver udgivet hvert fjerde år, spurgte i 2018 for første gang ind til mobning på nettet. Data fra Red Barnets rådgivningstilbud, SletDet og AnmeldDet, indgår også i rapporten. Der eksisterer primært viden omkring omfanget af digital mobning og digitale seksuelle krænkelser og i mindre grad om andre former for krænkelser, børn

og unge udsættes for på nettet. Der mangler desuden tilbagevendende data på områder, der følger den historiske udvikling.

Vi efterlyser viden om omfanget og karakteren af digitale krænkelser, som børn og unge udsættes for. Derudover efterlyser vi data, der følger udviklingen over tid.

Stop svigt

Befolkningens tendenser til at gribe ind, når der er kendskab til, at et barn svigtes, kan bl.a. aflæses i underretningsstatistikken, der bliver offentliggjort hvert år af Danmarks Statistik. Derudover har Børns Vilkår og TrygFonden jævnligt fået foretaget undersøgelser, som viser befolkningens kendskab til underretningspligten og spørger ind til, hvordan den enkelte ville reagere ved kendskab til fysisk og psykisk vold. Fra disse undersøgelser og statistikker er der ny viden at finde i denne rapport.

Vi efterlyser viden om omfanget af underretninger, som fører til hjælp og støtte for barnet samt viden om barrierer for at underrette både hos fagprofessionelle og andre voksne i Danmark.

Metodisk tilgang til at belyse svigt af børn i Danmark

Rapportens definition af svigt

FN's Børnekonvention fastslår, at børn har en række grundlæggende rettigheder, herunder retten til skolegang, retten til at blive inddraget og retten til beskyttelse mod vold, overgreb og udnyttelse. Børnekonventionen er omdrejningspunkt for Børns Vilkår's arbejde for at stoppe svigt af børn, fordi det har alvorlige konsekvenser, når basale behov for omsorg, tryghed, beskyttelse og udvikling ikke opfyldes.

Konsekvenserne af omsorgssvigt kan være alt fra forsinket kognitiv udvikling, underudviklede følelsesmæssige kompetencer og fysiske skader til psykiske lidelser.²³² Børns sårbarhed, robusthed og påvirkelighed – deres resiliens – varierer. Men svigt, som sker tidligt i børns liv, giver en dårligere prognose for barnets udvikling end svigt, som sker senere i livet. Svigt, som begås af barnets nærmeste voksne i en lang periode og med stor voldsomhed, har de mest alvorlige konsekvenser.²³³

Et barn færdes i mange forskellige arenaer og miljøer, som alle bør have en beskyttende og udviklende funktion for barnet. Det er miljøer, som barnet færdes i til daglig – familien, dagtilbuddet, skolen og fritidsinstitutioner – som er præget af personlige relationer med direkte indflydelse på barnets trivsel og udvikling. Hjemmet og de nære omgivelser har den største indflydelse på barnets trivsel, udvikling og beskyttelse. Det er her, barnet vanligvis får den nødvendige omsorg, kærlighed og stimulans, så barnet udvikler sig i et trygt miljø gennem hele barndommen.

Når et barn svigtes af sine nærmeste voksne, har dagtilbud og skole samt de sociale myndigheder ansvar for at træde til. Det er afgørende for, at gentagne svigt forhindres, og at barnet bliver beskyttet bedst i forhold til de konsekvenser, svigtet fra de nærmeste voksne kan have for barnet på både kort og langt sigt. Det omgivende samfund indeholder formelle og uformelle samfundsinstitutioner, der er ansvarlige for at skabe gode rammevilkår for børn. Det gælder lovgivning, politiske beslutninger og økonomiske prioriteringer, mens kulturelle forhold har betydning for, hvordan der tages ansvar for børn.

Forholdene og samspillet mellem de forskellige arenaer er afgørende for at beskytte børn optimalt og sikre deres ret til et godt børneliv. Et barn, der først svigtes af sine nærmeste voksne og derpå svigtes af myndigheder, institutioner og det omgivende samfund, er særligt udsat, fordi varigheden af et svigt forlænges, og fordi barnets rettigheder krænkes.

Udvælgelseskriterier: Derfor belyser rapporten disse 15 svigt

Børns Vilkår og TrygFonden belyser i denne rapport omfanget af en række svigt, som krænker barnets ret til en tryk barndom, og som kunne være forhindret, hvis voksne omkring barnet havde handlet anderledes. For at kunne anskueliggøre, hvordan det står til med svigt af børn i Danmark, er et udvælgelseskriterium også, at svigtet er målbart og dokumenteret i et vist omfang. De 15 svigt, som rapporten behandler, har følgende tre fællestreks:

1. Barnets ret til beskyttelse, trivsel og udvikling krænkes

De svigt, som er præsenteret i rapporten, tager udgangspunkt i FN's Børnekonvention. Det er alvorlige svigt, som truer børns ret til beskyttelse, trivsel og udvikling. Rettigheder, der er indarbejdet i den danske lovgivning, og som er universelle. Krænkes disse rettigheder, kan barnet være udsat for omsorgssvigt. Fokus er primært på barndommen. Det betyder, at der er potentielle svigt i form af risikofaktorer og udsathed, der giver udslag på længere sigt, som rapporten ikke behandler. Fx barnets sundhedstilstand, forældres socioøkonomiske baggrund og arbejdsmarkedstilknøytning – faktorer, som kan have indflydelse på, hvordan barnet klarer sig i voksenlivet.

2. Voksne, der svigter deres ansvar

Det andet kriterium for udvælgelsen af de svigt, som rapporten belyser, er, at en eller flere voksne har et ansvar for det svigt, der begås. Det kan være barnets nære voksne, der begår overgreb. Det kan være læreren, der ikke griber ind over for mobning i klassen. Det kan være professionelle voksne, myndigheder og det omgivende samfund, der undlader at gribe ind eller på anden måde svigter deres ansvar for at sikre børnenes ret til trivsel, beskyttelse og udvikling.

3. Svigtet er målbart

Rapportens formål er at gøre status over den nuværende situation for børn i Danmark. Rapporten belyser derfor svigt, som er målbare, og som kan dokumenteres. Rapporten præsenterer år for år nye tal og opdaterede opgørelser, der hvor ny viden på børne- og socialområdet er tilgængelig.

Sådan har vi fundet den viden, rapporten præsenterer

Rapportens definition af svigt er definerende for den litteratursøgning, som ligger til grund for rapportens indhold. Litteratursøgningen tager udgangspunkt i de søgeord, som de 15 udvalgte svigt umiddelbart lægger op til. Litteratursøgningen i forbindelse med denne rapport er ikke foretaget systematisk, og rapporten har ikke karakter af et egentligt litteraturstudie, da der fx ikke er foretaget omfattende søgninger i forskningsdatabaser. Den litteratur, som anvendes i rapporten, er fundet og indhentet hos centrale vidensinstitutioner samt centrale offentligt

tilgængelige databaser. Litteratursøgningen er suppleret med kvalificering og kommentering hos en række eksterne eksperter på de fleste områder, rapporten præsenterer. Vi er opmærksomme på, at rapporten ikke er udtømmende med hensyn til den litteratur, der findes om de 15 udvalgte svigt. Det gælder for de fleste svigt, at de er omgærdet af et vist mørketal. De færreste svigt kan belyses ud fra data fra en enkelt kilde. Derfor præsenteres forskellige datakilder, opgørelser og forskning, som hver især kan belyse aspekter af det pågældende svigt og tilsammen give et bud på, hvordan det står til. Det betyder også, at definitionen af hvert svigt kan variere fra kilde til kilde. I rapporten gøres det løbende klart, hvilken definition konklusionerne bygger på – enten i teksten eller i noter. Det gælder desværre for flere af de svigt, rapporten beskriver, at viden er ufuldstændig. Alligevel er disse svigt medtaget i rapporten, da det er vigtigt at pointere, at der samfundsmæssigt set er 'blinde vinkler' i forhold til at følge en udvikling inden for disse områder.

Noter

- 1 Figuren tager udgangspunkt i Bronfenbrenners bioøkologiske model om de systemer, der præger et barn (Bronfen-brenner, U. (1979): *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*).
- 2 Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.
- 3 Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater.
- 4 Børne- og undervisningsministeriet. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2022): Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand 2022. Sammenfatning.
- 5 Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet
- 6 Rayce, B. S. et al. (2021): SPOR – Børns udvikling og trivsel gennem livet. Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 7 Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 8 Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.
- 9 Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrykFonden, 10/3-17/3/2022.
- 10 Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.
- 11 Nye tal: Vold mod børn bliver opdaget alt for sjældent. Lokaliseret på <https://www.tv2lorry.dk/region-hovedstaden/nyetal-vold-mod-boern-bliver-opdaget-alt-for-sjaeldent-den-21.-marts-2022>.
- 12 Ottosen, M., H. m.fl. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet. Et vidensgrundlag. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Volsing, M. H. (2018): Karakteristik af voldsudøveren i behandling. Barndommens skygger rækker ind i voksenlivet. Dialog mod vold. Askovfonden.
- 13 Denne definition, som Lev uden vold anvender, er udviklet af en arbejdsgruppe bestående af faglige eksperter på feltet. Den er udarbejdet på baggrund af en kortlægning af internationale definitioner og begreber for psykisk vold og to afholdte seminarer med oplæg, drøftelser og deltagelse af relevante fagfolk, forskere og repræsentanter fra organisationer, der arbejder med vold (Lev uden vold, 2018: Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer).
- 14 En analyse fra Justitsministeriet viser, at stigningen kan skyldes flere faktorer, bl.a. en øget anmeldelsestilbøjelighed, muligvis i kraft af overgrebspakken. En mindre del kan desuden skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Når en sag om overgreb anmeldes til politiet, kan den oprettes som en sag på et undersøgelsesnummer eller på et såkaldt "skarpt nummer". Undersøgelsesnumre optræder ikke i den officielle statistik. De "skarpe numre" referer til en konkret paragraf i straffeloven og viser dermed, at der kan være tale om en overtrædelse heraf. Rigspolitiet har efter kritik fra Rigsrevisionen i 2015 haft fokus på at nedbringe antallet af undersøgelsesnumre, hvilket har resulteret i en stigning i sagsstatistikkerne. Endelig kan der også være tale om en reel vækst i udsatheden for vold (Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager; Pedersen, Pedersen, A.B. m.fl. (2018): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005- 2017. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet).
- 15 Danmarks Statistik, tabel FOLK1A, egne beregninger.
- 16 Straffeloven »§ 243: "Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år." <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/329>
- 17 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Enheden i offerstatistikken er en offerhændelse. Hvis en person har været udsat for flere hændelser i løbet af et år, vil alle hændelser tælle med i statistikken. Ofre for anmeldte voldsforbrydelser omfatter alle kategorier, som omhandler vold – også forskellige former for psykisk vold.
- 18 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Enheden i offerstatistikken er en offerhændelse. Hvis en person har været udsat for flere hændelser i løbet af et år, vil alle hændelser tælle med i statistikken. Ofre for anmeldte voldsforbrydelser omfatter alle kategorier, som omhandler vold – også forskellige former for psykisk vold.
- 19 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Enheden i offerstatistikken er en offerhændelse. Hvis en person har været udsat for flere hændelser i løbet af et år, vil alle hændelser tælle med i statistikken. Her vises udelukkende ofre for anmeldelser om psykisk vold.
- 20 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Enheden i offerstatistikken er en offerhændelse. Hvis en person har været udsat for flere hændelser i løbet af et år, vil alle hændelser tælle med i statistikken. Her vises udelukkende ofre for anmeldelser om psykisk vold.
- 21 I perioden fra 2014 til 2018 er antallet af konsultative henvendelser på landsplan steget fra 1.060 til 1.915 henvendelser. I

- perioden fra 2014 til 2015 var stigningen på 34 pct. Fra 2015 til 2016 var stigningen på 32 pct. Fra 2016 til 2017 var der en stigning på 16 pct, men der har i den efterfølgende periode fra 2017 til 2018 været 12 pct. færre konsultative henvendelser. Konsultative sager er henvendelser til børnehuse, hvor børnehuset yder rådgivning og vejledning til en kommunal myndighedsrådgiver i en sag om overgreb mod et barn eller ved mistanke herom. En konsultativ sag kan bestå af en eller flere konsultative samtaler, der finder sted inden for 14 dage (Socialstyrelsen (2019): Årsstatistik om de danske børnehuse 2018; Socialstyrelsen (2018): Årsstatistik om de danske børnehuse 2017; Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse 2016; Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik om børnehuse 2015 og Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget for Socialstyrelsen).
- 22 Det fremgår af Socialstyrelsens årsstatistik for børnehuse (Socialstyrelsen (2018): Årsstatistik om de danske børnehuse 2017, Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse 2016; Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik om børnehuse 2015 og Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget for Socialstyrelsen). En praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen fra 2017 af kommunernes anvendelse af børnehuse peger desuden på, at der fra kommune til kommune er forskel på, hvorvidt der sker en systematisk og optimal inddragelse af børnehuse i udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse (Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen).
- 23 I 2013 blev der etableret fem børnehuse i Danmark – ét i hver region. I den forbindelse blev det lovpligtigt for kommunerne at benytte børnehuse i sager med mistanke eller viden om overgreb mod børn i alderen 0-17 år, hvor der udover kommunen er mindst én anden sektor involveret – eksempelvis politi eller sygehusvæsen.
- 24 Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik 2014. Mænd på mandecenter og mandekrisecenter.
- 25 Frederiksen, M. N. (2022): Når mænd udsættes for vold i nære relationer. En undersøgelse af voldsudsatte blandt mænd på herberger og mandekrisecentre. Lev Uden Vold.
- 26 Statistikken er en årlig opgørelse af antal ophold og antal kvinder og børn, der er indskrevet på kvindekrisecentre. Data til denne statistik indsamles via kvartalsvise indberetninger fra de enkelte kvindekrisecentre. Tællingen er en totaltælling, som dækker alle kvinder på 18 år og derover og børn, der er omfattet af et ophold på et kvindekrisecenter ifølge §109 i serviceloven. I tællingen er der ca. 5-6 pct., der er indberettet anonymt, hvilket giver usikkerhed. I sin nuværende form kan den sammenlignes med årsstatistikken fra Socialstyrelsen og Landsorganisation for Kvindekrisecentre (LOKK). Denne statistik opgør fraflytninger fra centrene og antal henvendelser på centrene, hvor Danmarks Statistik antal ophold og antal kvinder og børn, der er indskrevet på kvindekrisecentrene. Danmarks Statistik opgør antallet af ophold, antal kvinder og antal børn, der er indskrevet på kvindekrisecentre det pågældende år. Vi har tidligere henvist til opgørelse fra LOKK og Socialstyrelsen, som opgør fraflytninger det pågældende år. Derfor kan der være få variationer i data, og vi præsenterer her kun opgørelsen fra Danmarks Statistik. For at se udviklingen de tidligere år se da LOKKs årsstatistik eller de tidligere rapporter om svigt af børn i Danmark fra Børns Vilkår.
- 27 Justitsministeriet (2021). Stigning i voldtægtsanmeldelser og -sigtelser efter ny samtykkebestemmelse. Pressemeddelelse på justitsministeriet.dk fundet marts 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/stigning-i-voldtægtsanmeldelser-og-sigtelser-efter-ny-samtykkebestemmelse/>; Danmarks Statistik. Ofre for anmeldte forbrydelser. Sammenlignelighed over tid.
- 28 Danmarks Statistik. Statistikbanken STRAF5. Ofre for anmeldte forbrydelser efter køn, overtrædelsens art, alder og tid.
- 29 Det viser en undersøgelse fra SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fra 2016, som indeholder resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 8. klasseelever (Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd).
- 30 Ottosen, M. & Henze-Pedersen, S. (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. En vidensopsamling. VIVE – Det internationale forsknings- og analysecenter for velfærd. Data er baseret på følgende undersøgelse: Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Andresen, J. B., & Graugaard, C. (2019). Sex i Danmark: Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018. København: Statens Serum Institut.
- 31 Karstoft, K. m.fl. (2012): Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi. Syddansk Universitet.
- 32 Ottosen, M. H. & Henze-Pedersen, S. (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – En vidensopsamling. VIVE – Det internationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- 33 Danmarks Statistik. Ofre for anmeldte forbrydelser. Sammenlignelighed over tid.
- 34 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Enheden i offerstatistikken er en offerhændelse. Hvis en person har været udsat for flere hændelser i løbet af et år, vil alle hændelser tælle med i statistikken. I figuren dækker ofre for anmeldte seksualforbrydelser over alle kategorier i Danmarks Statistiks opgørelse inden for seksualforbrydelser, som ikke er blufærdighedskrænkelser.
- 35 Det fremgår af Socialstyrelsens årsstatistik for børnehuse (Socialstyrelsen (2018): Årsstatistik om de danske børnehuse 2017, Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse 2016; Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik om børnehuse 2015 og Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse.

- Foretaget for Socialstyrelsen). En praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen fra 2017 af kommunernes anvendelse af børnehuse peger desuden på, at der fra kommune til kommune tidligere var forskel på, hvorvidt der sker en systematisk og optimal inddragelse af børnehuse i udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse (Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen).
- 36 Stigningen kan skyldes en større tilbøjelighed til at anmelde og en forbedret opsporing. En mindre del kan skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Når en sag om overgreb anmeldes til politiet, kan den oprettes som en sag på et undersøgelsesnummer eller på et såkaldt "skarpt nummer". Undersøgelsesnumre optræder ikke i den officielle statistik. De "skarpe numre" referer til en konkret paragraf i straffeloven og viser dermed, at der kan være tale om en overtrædelse heraf. Rigspolitiet har efter kritik fra Rigsrevisionen i 2015 haft fokus på at nedbringe antallet af undersøgelsesnumre, hvilket har resulteret i en stigning i sagsstatistikkerne.
- 37 Blufærdighedskrænkelser dækker bl.a. over beføling, blotteri og beluring. Blufærdighedskrænkelser kan også ske på nettet.
- 38 Blufærdighedskrænkelser dækker bl.a. over beføling, blotteri og beluring. Blufærdighedskrænkelser kan også ske på nettet.
- 39 Straffelovens § 235 siger: "Den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter" (Retsinformation (2018): Straffeloven. LBK nr. 1156 af 20/09/2018).
- 40 Statistik over anmeldelser efter straffelovens § 235 er ikke tilgængelige i Statistikbanken på dette niveau. Data er derfor rekvireret direkte hos Danmark Statistik.
- 41 Sundhedsstyrelsen (2019): Børn i familier med alkoholproblemer. Fundet på Sundhedsstyrelsens hjemmeside april 2022: <https://www.sst.dk/da/viden/alkohol/boern-i-familier-med-alkoholproblemer>.
- 42 Lindgaard, H. (2008). Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA.
- 43 Data er baseret på flere spørgeskemaundersøgelser og registerdata med over 10.414 unge i alderen 15-24 år. Data er beskrevet i Frederiksen, K. S. et al. (2021). Estimating perceived parental substance use disorder: Using register data to adjust for non-participation in survey research. *Addictive Behaviours*, vol. 119.
- 44 Børns Vilkår og TrygFonden (2019): Børn i hjem med alkoholproblemer.
- 45 Mere specifikt en psykiatrisk diagnose inden for klassifikationssystemet DSM-IV.
- 46 Lindgaard, H. (2012a). Familier med alkoholproblemer: Familieorienteret alkoholbehandling med et særligt fokus på børnene. Sundhedsstyrelsen; Lindgaard, H. (2012b). Familier med alkoholproblemer: Et litteraturstudium af familier med alkoholproblemer og familieorienteret alkoholbehandling, Sundhedsstyrelsen.
- 47 Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen.
- 48 Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen.
- 49 Frederiksen, K. et al. (2021): How Do Register-Based Studies Contribute to Our Understanding of Alcohol's Harms to Family Members? A Scoping Review of Relevant Literature. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 82 (4).
- 50 Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 – Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre.
- 51 Rosendahl Jensen, H. A. m.fl. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for Sundhedsstyrelsen.
- 52 Børns Vilkår og TrygFonden (2019): Børn i hjem med alkoholproblemer.
- 53 Lindgaard, H. (2012a). Familier med alkoholproblemer: Familieorienteret alkoholbehandling med et særligt fokus på børnene. Sundhedsstyrelsen.
- 54 Behandlingsstederne indsender løbende data til kommuner, der efterfølgende indberetter til Sundhedsstyrelsen. Enkelte kommuner mangler stadig at indberette data for 2020, hvorfor tallet er lidt lavere.
- 55 Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011; Justitsministeriets Forskningskontor (2020): Typer af drab i Danmark. Justitsministeriet.
- 56 Her er tale om en kortlægning, som DR's Undersøgende Database-redaktion har foretaget ved at gennemgå tusindvis af artikler fundet og beskrevet af 1.338 drab begået i Danmark i perioden 1992-2016. Ved drab forstås episoder, hvor en person er død som følge af andre menneskers aktive voldshandling. Dette datasæt tager afsæt i den retsmedicinske definition og ikke den juridiske definition af drab. Medieomtalerne er valideret og krydstjekket med flere forskellige offentlige kilder, så ingen drab i databasen er baseret på mindre end tre kilder. Dermed har DR's Undersøgende Database-redaktion skabt en unik database med flere end 28.000 forskellige, detaljerede oplysninger om 25 års drab (Kielgast, N. og Bengtson, D. (16. juni 2018): Færre bliver slået ihjel. Danmarks Radio).
- 57 Justitsministeriets Forskningskontor (2020): Typer af drab. Justitsministeriet; Liem, M. (2012): Familial Homicide Suicide. The Oxford Handbook on Violence, Homicide and War. Red. Todd K. Shackelford, T. K. & Weekes-Shackelford, V. A. (red.). Oxford: Oxford University Press.
- 58 Det beskrives i en artikel fra Information, som også udfolder, hvordan den internationale forskning opererer med forskellige

- kategorier for barnedrab, som læner sig op ad det engelske 'homicide' (drab): 'filicide' er alle typer forældredrab på børn, 'infanticide' er drab på børn under et år, og 'familicide' er drab, hvor flere i familien bliver ofre, eller hvor motivet bag drabet er hævn mod tidligere eller nuværende partner. Sidstnævnte kendes som 'murder-by-proxy'. Et andet motiv er en forvredet antagelse om, at drabet beskytter barnet, og hvor gerningsmanden efterfølgende begår selvmord (Vaaben, L. (4. juni 2016): 'Jeg vidste bare, at det var mine piger, og at han havde slået dem ihjel'. Information).
- 59 STRAF5 dækker over antallet af ofre for anmeldelser af kriminalitet. Ofre for anmeldte drabsforbrydelser omfatter kategorierne manddrab, barnedrab og vold med døden til følge. Barnedrab dækker over tilfælde, hvor en mor har dræbt sit spædbarn umiddelbart efter fødslen.
- 60 VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Undersøgelser i gang. Viden om igangværende undersøgelser er fundet på [vive.dk](https://www.vive.dk/da/undersogelser/familedrab-13449/) marts 2022: <https://www.vive.dk/da/undersogelser/familedrab-13449/>
- 61 Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget. Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen, M.H. et al. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen M. H. et al. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børns Vilkår (2015): "Jeg er træt af at være deres brevdue" – En undersøgelse af, hvordan børn oplever konfliktfyldte skilsmisser. Børns Vilkår og Egmont Fonden; Børns Vilkår (2016): "Mine forældre skal skilles. Så vidt jeg forstår på det hele". Et indblik i hvad børn fortæller om skilsmisser til BørneTelefonen hos Børns Vilkår.
- 62 Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget. Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 63 Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS) Københavns Universitet, Institut for Psykologi); Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family* 72 (June 2010): 650 – 666; Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*; november, 2000; 62, 4.; Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 64 Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager; Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget. Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen, M.H. et al. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Ottosen M. H. et al. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børns Vilkår (2015): "Jeg er træt af at være deres brevdue" – En undersøgelse af hvordan børn oplever konfliktfyldte skilsmisser. Børns Vilkår og Egmont Fonden; Børns Vilkår (2016): "Mine forældre skal skilles. Så vidt jeg forstår på det hele". Et indblik i hvad børn fortæller om skilsmisser til BørneTelefonen hos Børns Vilkår.
- 65 I § 7-sager har Familieretshuset alene kompetence til at træffe midlertidige afgørelser, mens afgørelseskompetencen i forhold til de endelige afgørelser er hos familieretten, jf. familieretshusloven § 32. I § 6-sager kan Familieretshuset udover midlertidige afgørelser træffe ikke indgribende afgørelser om samvær, jf. familieretshusloven §§ 26-27.
- 66 <https://danskelove.dk/familieretshusloven>
- 67 De gennemsnitlige sagsbehandlingstider er ikke nødvendigvis et udtryk for den sagsbehandlingstid, som familierne oplever. Det skyldes blandt andet, at der under en sagsbehandling kan være flere ansøgninger, som ikke indgives samtidigt i sagsforløbet. Ansøgninger kan derfor afsluttes undervejs i sagsbehandlingen, mens det samlede sagsbehandlingsforløb fortsætter. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er derfor ikke nødvendigvis et udtryk for den oplevelse, borgerne har af sagsbehandlingstiden, men alene for den tid, der går fra registreringen af én ansøgning til afslutningen af den specifikke del af sagen.
- 68 En væsentlig bemærkning til tallene for både 2019 og 2020 er, at begge år på mange måder atypiske år. Tallene for 2019 dækker for perioden 1. april til 31. december – altså ikke et helt år. 2020 er påvirket af dels to måneders nedlukning pga. COVID-19 samt en underfinansiering.
- 69 Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed (2022): Analysenotat. Børn og unge i kontakt med psykiatrien i årene med COVID-19; En rundspørge foretaget af Information i 2020 blandt regionerne viste, at belægningsgraden på de psykiatriske afdelinger var markant lavere under COVID-19 end normalt. Det skyldtes blandt andet, at psykisk syge borgere blev væk grundet frygt for at blive smittet med COVID-19.
- 70 Sundhedsdatastyrelsen (2022). esundhed.dk. Nøgletal for Sygehusevæsenet og Praksisområdet.
- 71 Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed (2022): Analysenotat. Børn og unge i kontakt med psykiatrien i årene med COVID-19; En rundspørge foretaget af Information i 2020 blandt regionerne viste, at belægningsgraden på de psykiatriske afdelinger var markant lavere under COVID-19 end normalt. Det skyldtes blandt andet, at psykisk syge borgere blev væk grundet frygt for at blive smittet med COVID-19.
- 72 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder. Vidensråd for Forebyggelse.

- 73 Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020): Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatiske diagnoser.
- 74 Rysgaard, K. & Pedersen, C. (2021): Børn i mistrivsel venter i må-nedsvis på hjælp. Er samfundet ligeglad med min søn? DR. Fundet i april 2022. <https://www.dr.dk/nyheder/politik/kommunalvalg/boern-i-mistrivsel-venter-i-maanedsvis-paa-hjaelp-er-samfundet-ligeglad>
- 75 Bjørnholt, B. & Thøstesen, A. (2021): Kortlægning af PPR-ledernes oplevelse af de kommunale indsatser. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 76 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder. Vidensråd for Forebyggelse.
- 77 Holstein, B. (2021): Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn. Vidensråd for Forebyggelse.
- 78 Holstein, B. (2021): Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn. Vidensråd for Forebyggelse.
- 79 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder. Vidensråd for Forebyggelse.
- 80 Jeppesen, P. m.fl. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelsesmuligheder. Vidensråd for Forebyggelse.
- 81 Sundhedsdatastyrelsen, esundhed.dk: Nøgletal for Sygehusvæsenet og Praksisområdet. Anmærkninger og opmærksomhedspunkter til nøgletal.
- 82 Det fremgår ikke af tallene, hvordan ventetiden er på udredning/ behandling. Ventetiden til patienten er udredt og får behandling er også et vigtigt parameter ift. ventetid.
- 83 Børnerådet (2013): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed – Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien.
- 84 Sundhedsministeriet: Tvang og rettigheder i børne- og ungdomspsykiatrien. Fundet på Sundhedsministeriets hjemmeside april 2022: <https://sum.dk/arbejdsomraader/psykiatri/tvang-og-rettigheder-i-boerne-og-ungdomspsykiatrien>
- 85 I psykiatrien skelner man mellem flere forskellige tvangsforvaltninger. I denne opgørelse inkluderes tvangsbehandlinger og fikseringer og fysisk magtanvendelse. Der findes også frihedsberøvelser og beskyttelsesforanstaltninger.
- 86 Jørgensen, S. E. et al (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed.
- 87 Årsstatistik af samtaler på BørneTelefonen, 2021.
- 88 Spørg Mere – Så fylder det mindre (2021): De oversete børn. Børn af forældre med psykisk sygdom får ikke den hjælp, de har brug for. Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond.
- 89 Ranning, A., et al. (2018). School performance from primary education in the adolescent offspring of parents with schizophrenia and bipolar disorder- A national, register-based study. *Psychological Medicine*, 48(12), 1993–2000.; Shen, H., Magnusson, et al. (2016). Associations of Parental Depression With Child School Performance at Age 16 Years in Sweden. *JAMA Psychiatry*, 73(3), 239–246. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2015.2917>
- 90 Jørgensen, S. E. et al (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed.
- 91 Eleverne i undersøgelsen har svaret på, om en af deres forældre eller stedforældre har en alvorlig sygdom, kronisk sygdom eller et handicap, og hvorvidt der var ting, forældrene ikke kunne grundet sygdom. I rapporten opdeles elever med en fysisk syg forælder ud fra, om de har svaret, at der mindst ugentligt er ting, deres syge forælder ikke kan. Elever med syge forældre er således opdelt i tre grupper; elever med en fysisk syg forælder med normal funktion, elever med en fysisk syg forælder med nedsat funktion og elever med en psykisk syg forælder. Eleverne har også svaret på, om de har mistet en forælder eller stedforælder. Derudover har eleverne svaret på en lang række spørgsmål om deres skoleliv, fritidsliv og sociale relationer, familieliv, mental sundhed, helbred og sundhedsadfærd. (Jørgensen, S. E. et al (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed.)
- 92 Jørgensen, S. E. et al (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed.
- 93 Epinion for Bedre Psykiatri (2020): Børn som pårørende til forældre med psykisk sygdom. Bedre Psykiatri. 2. okt 2020.
- 94 Psykiatrifonden (2019): Undersøgelse af forekomst af psykisk sygdom blandt forældre til børn i alderen 0-18 år. Psykisk sygdom er i spørgeskemaet defineret som fx angst, depression, misbrug og personlighedsforstyrrelse.
- 95 Psykiatrifonden (2019): Rundspørge blandt alle kommuner i Danmark.
- 96 Ranning, A. (2020). Children of Patients Undergoing Psychiatric Treatment: An Investigation of Statutory Support Services After Referrals to Child Protection Services. 11(June), 1–10.
- 97 Tal er oplyst af Region Hovedstadens Psykiatri – men er ikke offentliggjort.
- 98 Spørg mere - så fylder det mindre (2021). Et partnerskab mellem Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond for at sikre støtte til børn, hvis mor eller far har psykisk sygdom.
- 99 Det viser en undersøgelse, der bygger på data fra en survey med 801 besvarelser af spørgeskema fra sorgerfarne børn og unge i alderen 10-30 år. Besvarelserne i undersøgelsen er eksempler på, hvordan dødsfald og alvorlig sygdom opleves for mange sorgerfarne unge. Der kan dog være nogen som har fravalgt eller ikke haft mulighed for at deltage i undersøgelsen, og hvis perspektiver er underrepræsenterede. Derfor kan man ikke generalisere undersøgelsens resultater til alle sorgerfarne unge (Mandag

- Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålningen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af trivsel og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien).
- 100 Harrsen, K. et al. (2021): Børn og unge som pårørende. Sundhedspersoners møde med pårørende børn og unge til alvorligt syge i det danske sundhedsvæsen. Det Nationale Sorgcenter.
- 101 Resultaterne fremgår af en ph.d., der fokuserede på, hvordan sundhedspersonale kommunikerer med alvorligt syge patienter om deres hjemmeboende børn og er baseret på etnografisk studie på tre forskellige hospitalsafdelinger: en neurointensiv afdeling, en hæmatologisk afdeling og en gynækologisk onkologisk afdeling. Studiet inkluderede 64 semistrukturerede interview med 39 interviewpersoner og 27 dages deltagerobservationer (9 dage på hver afdeling). Afhandlingen fandt blandt andet, at sundhedspersonalets følelsesmæssige barrierer medfører, at de undgår at kommunikere med alvorligt syge patienter om deres børn, og at strukturelle barrierer bliver overset. De følelsesmæssige barrierer bliver større, når strukturelle barrierer ikke adresseres (Dencker, A. (2017): Health communication – When seriously ill patients have dependent children. Ph.d.-afhandling. Kræftens Bekæmpelse og National Institute of Public Health, Syddansk Universitet).
- 102 Knap 2.500 børn af en forælder med diagnosen multipel sklerose er med i studiet. De var mellem 30 og 57 år gamle, da studiet blev afsluttet i 2012. Kontrolgruppen er på knap 20.000 personer (Moberg, J. (2017): Employment, disability pension and income for children with parental multiple sclerosis. Multiple Sclerosis).
- 103 Jørgensen, S. E. et al (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed; Gladstone B. M. et al. (2011): Children's experiences of parental mental illness: A literature review. Early Intervention in Psychiatry; Mattejat, F. et al (2008): Kinder psychisch kranker eltern. Deutsches Arzteblatt; Rambøll (2016): Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier; Rasic, D. et al. (2014): Risk of mental illness in offspring of parents with schizophrenia, bipolar disorder, and major depressive disorder: A meta-analysis of family high-risk studies; Reedtz C. et al. (2019): Identification of children of parents with mental illness: A necessity to provide relevant support. Frontiers in Psychiatry; Reupert, A. E. et al. (2013): Children whose parents have a mental illness: prevalence, need and treatment. The Medical Journal of Australia; Sundhedsstyrelsen (2011): Vejledning om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge. Sundhedsstyrelsen.
- 104 Arango, C., Díaz-Caneja, C. M., McGorry, P. D., Rapoport, J., Sommer, I. E., Vorstman, J. A., McDaid, D., Marín, O., Serrano-Drozdowskyj, E., Freedman, R., & Carpenter, W. (2018). Preventive strategies for mental health. *The Lancet Psychiatry*, 5(7), 591–604.
- 105 Lannes, A., Bui, E., Arnaud, C., Raynaud, J.-P., & Revet, A. (2021). Preventive interventions in offspring of parents with mental illness: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Psychological Medicine*, 1–16.
- 106 Kilde: Bolvig, I., Frederiksen, S., & Jensen M.A. (2021): Betydningen af anbringelsestype for anbragte børns skoleresultater: Sammenligning af familiepleje og institutionsanbringelse. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 107 Udsatte unge er her defineret ved, at de unge enten har en forebyggende foranstaltning fra kommunen eller en anbringelse.
- 108 KL (2011-2020): Udsatte børn. Nøgletal 2011-2020.
- 109 Vinnerljung, B. (2010): Dårlige skoleresultat – en tung riskfaktor for fosterbarns udveckling.
- 110 Røder, K. L. et al. (2021): Elever med psykiatriske diagnoser og deres afgangsprøve i 9. klasse. KL - analysenotat.
- 111 Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater.
- 112 Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater.
- 113 Andreasen, A.G., B.S. Rangvid og N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Lindeberg, N.H. et al. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 114 Børne- og undervisningsministeriet. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2022): Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand 2022. Sammenfatning; Andreasen, A.G., B.S. Rangvid og N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Lindeberg, N.H. m.fl. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 115 Balzarsen, m. et al. (2021): Håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen. Analyse og Tal for Børns Vilkår og Egmont Fonden.
- 116 Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020). Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 117 Bryderup, Engen og Kring (2017). Familiepleje i Danmark, Klim.
- 118 Kristensen, N. et al. (2020): Panelanalyse af bekymrende skolefravær. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 119 Rambøll (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget for Social- og Integrationsministeriet; Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring; Vinnerljung, B. m.fl. (2010): Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap. 7, s 227-266. Stockholm. Socialstyrelsen; Mortensøn, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 120 KL (2011-2020): Udsatte børn. Nøgletal 2011-2020.
- 121 Warming, H., Lagoni, K., & Lavaud, M.A. (2013). Tillid og mistillid i børns liv: En kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer,

- oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet; Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten, M. & Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 122 Lausten, M. et al. (2020): Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 123 KL angiver, at det på grund af de ganske små forskelle i data fra år til år ikke længere prioriteres at udgive nøgletallene hvert år.
- 124 Der er overlap mellem kategorierne anbragt og med forebyggede foranstaltninger, da nogle elever får begge typer indsatser. Tallene er KL's egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik (KL, 2020).
- 125 Ulovligt fravær i folkeskolen er, hvor eleven er udeblevet fra skolen, uden at forældrene har givet skolen besked om det, eller at skolelederen har givet tilladelse til fraværet. I så fald skal skolen kontakte forældrene og finde ud af, hvorfor eleven ikke er mødt op til undervisningen (borger.dk (2018): Fravær fra skolen. Skrevet af Undervisningsministeriet).
- 126 Børne- og undervisningsministeriet (2020 og 2021): Uddannelsesstatistik. dk. Tabel over elevfravær, skole og skoletrin.
- 127 "Anbragt uden for hjemmet" omfatter elever, som har været anbragt uden for hjemmet mindst én gang i løbet af de seneste fem kalenderår, mens "Med forebyggende foranstaltning" omfatter elever, som har haft mindst én individrettet forebyggende foranstaltning i samme periode, men som ikke har været anbragt. "Ikke-udsatte børn" er børn, som hverken er anbragt eller har fået en forebyggende foranstaltning (KL, 2019).
- 128 KL angiver, at det på grund af de ganske små forskelle i data fra år til år ikke længere prioriteres at udgive nøgletallene hvert år.
- 129 Madsen, M. (2019). Ensomhed er mobningens tvilling. Danmarks Læringsportal, Børne- og Undervisningsministeriet.
- 130 Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research.
- 131 Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barn-domserfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning. Sociale processer på afveje; Wolke, d. & Lereya, S.T. (2015): Long-term effects of bullying. Arch dis Child; 100; 879-885; Ottosen, M.H. m.fl. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 132 Østergaard, H. (2020): Kronik: Trivsel for vores børn er en kerneopgave i skolen – og den skal tages alvorligt nu. Mary Fonden; Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research.
- 133 Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research.
- 134 Sundhedsstyrelsen (2022): Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2021.
- 135 Børns Vilkår (2019): At stå udenfor. Hvordan styrker vi positive fællesskaber blandt børn og unge?
- 136 Qvortrup, L. m.fl. (2021): Skolenedlukninger i Århus Kommune under corona-pandemien i et elev- og forældreperspektiv: En sammenligning mellem foråret 2020 og vinteren 2021. Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse. Aarhus Universitet.
- 137 Børns Vilkår (2020). Analysenotat fra Børns Vilkår om unges bekymringer, savn og skolegang under lockdown. Børns Vilkår og Egmont Fonden.
- 138 Børns Vilkår (2021): Børns oplevelser med at vende tilbage til skolen.
- 139 Dansk Center for Undervisningsmiljø (2022): Årsberetning 2021.
- 140 Dansk Center for Undervisningsmiljø (2020): Årsberetning 2019.
- 141 Andelen ligger mellem 22,7 pct. i 6. klasse og 25,6 pct. i 4. klasse. Dog er andelen steget for samtlige klassetrin fra skoleåret 2019/2020 til 2020/2021. Den største stigning er sket blandt 7. og 8. klasses eleverne.
- 142 Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020): Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 143 Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020): Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Rapportens datagrundlag baserer sig på 1.189 besvarelser fra fjerde dataindsamling i en forløbsundersøgelse af anbragte børn født i 1995 samt VIVES forløbsundersøgelse af børn født i 1995 og Danmarks Statistiks registerdata.
- 144 Lausten, M. & A.G. Andreasen (2022): Anbragte unges trivsel 2020. Trivselsundersøgelse blandt 15- og 17-årige, 2014-2020. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 145 Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser -slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 146 Evalueringen baserer sig på registerdata, data fra en spørge-skemaundersøgelse blandt børn, hvor kommunen har besluttet at anvende regler fra Barnets Reform, samt interviews med 21 kommunale socialrådgivere og ni forældre, hvis barn er anbragt uden for hjemmet uden samtykke.
- 147 Servicestyrelsen (2011): Håndbog om barnets reform. Indhold udarbejdet af Professionshøjskolen Metropol, University College Lillebælt og VIA University College i samarbejde med Servicestyrelsen, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) og Ankestyrelsen.

- 148 Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser -slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018; Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser. Maj 2018).
- 149 Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser.
- 150 Ankestyrelsen (2021): Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner. Eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner.
- 151 Lausten, M. & Andreasen, A. G. (2022): Anbragte unges trivsel 2020. Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15 og 17-årige. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 152 Grundlaget for analyserne er en forløbsundersøgelse af anbragte børn født i 1995, der følger alle børn fra 1995-årgangen, der i løbet af barndommen anbringes uden for hjemmet, gennem barndom, ungdom og ind i voksenlivet. Der er gennemført dataindsamlinger, hvor børnene var 7, 11, 15 år og senest, da de var 18 år gamle. Datagrundlaget er vokset fra 607 7-årige børn, der i 2003 var eller havde været anbragt uden for hjemmet, til 2.920 18-årige, der alle har oplevet at være anbragt uden for hjemmet i kortere eller længere tid gennem deres barndom. 42 pct. af dem har besvaret spørgeskemaet som 18-årige. Det er deres besvarelser, sammen med besvarelserne fra en anden forløbsundersøgelse af børn født i 1995, der ligger til grund for notatet (Fuglsang Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat - Anbragte unges udsathed. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd).
- 153 Fuglsang Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat – Anbragte unges udsathed. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 154 Der er i satspuljeaftalen for 2019 afsat midler til, at Ankestyrelsen løbende kan følge kommunernes behandling af sager med udsatte børn og unge gennem en årlig statusundersøgelse af sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet for at belyse, om centrale lovkrav overholdes. Det vil i givet fald kunne styrke vidensgrundlaget til vurderingen af sagsbehandlingen i børnesager (Børne- og Socialministeriet. (2018): Udmøntning af satspuljen for 2019-2022. Delaftale for børne- og socialområdet).
- 155 Af de 322 sager, hvor lovkravet om at afholde en børnesamtale forud for afgørelsen ikke er overholdt, er der 157 sager, hvor det ikke fremgår, at der er afholdt en samtale, og hvor der ikke var grundlag for at fravælge samtalen, 87 sager, hvor der er afholdt en samtale, men ikke talt om den konkrete foranstaltning, og 78 sager, hvor samtalen er afholdt, efter afgørelsen blev truffet. (Ankestyrelsen (2020): Børnesagsbarometret 2020).
- 156 Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021.
- 157 Hvis et barn skal anbringes eller have en forebyggende foranstaltning, skal der afholdes en børnesamtale, inden der træffes afgørelse om valg af foranstaltning. Børnesamtalen skal afholdes i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse og inden afgørelsen. Hvis ikke der afholdes en børnesamtale, skal barnets perspektiv tilvejebringes på anden vis (Retsinformation (2018): Bekendtgørelse om lov om social service. LBK nr. 1114, § 50. stk. 3 og § 48).
- 158 Lausten M. et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten, M. og Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ottosen; Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018; Lausten, M. & A.G. Andreasen (2022): Anbragte unges trivsel 2020. Trivselsundersøgelse blandt 15- og 17-årige, 2014-2020. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 159 Det er erfaringen fra Børns Vilårs projekt 'Erstatningssager'. Her får børn og unge, der har været udsat for svigt fra kommunen i forbindelse med kommunens behandling af deres børnesag, muligheden for at anlægge erstatningssag og får støtte og vejledning i form af professionel bisidning under et eventuelt sagsforløb. Konsekvenserne af manglende inddragelse afdækkes også af bl.a. Leeson, C. (2007): My life in care: Experiences of non-participation in decision-making processes. I Child and Family Social Work. (12)3:268-277.
- 160 Egelund, T. m.fl. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge – erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 161 van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W. M., & Bunders-Aelen, J. F. G. (2015): Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: A state-of-the-art review. Child and Family Social Work, 20(2), 129-138.
- 162 Warming, Hanne (2011): Børneperspektiver – børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde. Akademisk Forlag, København.
- 163 Lausten, M., & H.S. Kloppenborg (2022): Involvement of children and young people in care order decision-making – A Danish perspective. Child & Family Social Work, 27(2), 349-357.
- 164 Ankestyrelsen (2021): Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner. Eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner.
- 165 Tallene er hentet fra de tre trivselsundersøgelser blandt anbragte børn og unge i 2014, 2016 og 2018. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd påbegyndte undersøgelsen om anbragte børn og unges trivsel i 2014, hvor 1.404 børn og unge på 11, 13, 15 og 17 år deltog. I 2016 deltog 1.560 børn og unge i undersøgelsen. I begge år er børnene og de unge bl.a. blevet spurgt om, hvorvidt de oplever, de er blevet taget med på råd i forhold til beslutningen om deres anbringelsessted. Resultaterne i undersøgelsen bygger på de medvirkendes selvrapportering. Rapporten fra 2018 bygger på spørgeskemabesvarelser indsamlet i foråret 2018 blandt anbragte børn og unge i aldersgrupperne 11, 13, 15 og 17 år og suppleres af data fra de to rapporter fra SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Rapporten fra 2018 bygger på en repræsentativ stikprøve på i alt 2.503 ud af de 4.442 børn og unge, som blev udtrukket til deltagelse i undersøgelsen. 1.301 (52 pct.) besvarede enten helt eller delvist spørgeskemaet, hvoraf i alt 417 af respondenterne både havde deltaget i 2014 og 2016, og 454 af respondenterne havde også deltaget i undersøgelsen i 2016. Alle aldersfordelinger er vægtet i alle tre rapporter, da der i alle årene er udtrukket lige mange børn for hver aldersgruppe i stikprøven. Det fører til

- en underrepræsentation af de ældste børn. Aldersvægtningen gør, at undersøgelsen bliver repræsentativ for hele gruppen af 11-17-årige børn.
- 166 I Ankestyrelsens Børnesagsbarometer ses der på, om lovkravet i § 48 er opfyldt i forhold til om samtalen er afholdt, om det er sket før afgørelsen, og om kommunen har talt med barnet om den påtænkte foranstaltning. Alle tre elementer skal være opfyldt, for at lovkravet er overholdt.
- 167 Kloppenborg, H. K. & Lausten, M. (2020): Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 168 Rapportens datagrundlag baserer sig på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse udført i sommeren 2019 blandt ca. 2.300 unge i alderen 12-17 år. Undersøgelsens unge er enten anbragt i familiepleje, på institution eller har en kontaktperson som forebyggende foranstaltning.
- 169 Ankestyrelsen (2019): Kommunernes brug af handleplaner til anbragte børn og unge.
- 170 Ankestyrelsen (2014): Undersøgelse om samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner. Delundersøgelse 2: Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommuner. September 2014. Ifølge undersøgelsen havde 12 pct. af de adspurgte familier slet ikke haft personrettet tilsynsbesøg i 2013.
- 171 Statsrevisorerne, Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn.
- 172 Det er erfaringen fra Børns Vilkårs projekt 'Erstatningssager'. Her får børn og unge, der har været udsat for svigt fra kommunen i forbindelse med kommunens behandling af deres børnesag, muligheden for at anlægge erstatningssag og får støtte og vejledning i form af professionel bistand under et eventuelt sagsforløb. Konsekvenserne af manglende inddragelse afdækkes også af bl.a. Leeson, C. (2007): My life in care: Experiences of non-participation in decision-making processes. I *Child and Family Social Work*. (12)3:268-277.
- 173 Danmarks Statistik: Tabel IFOR51
- 174 Danmarks Statistik: Tabel FOLK1A
- 175 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2021): Sprækkerne i det danske samfund vokser sig stadig større. Årsagen, til at de to fattigdomsmål kan bevæge sig i forskellige retninger, skal ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd findes i en række ydelses- og støttenedsættelser, som blev gennemført i 2016 og 2017 og har haft som konsekvens, at mange familier, der modtager disse, nu har en indkomst, som er under fattigdomsgrænsen. I og med at målet er 3-årigt, har konsekvenserne først vist sig i 2018 og 2019.
- 176 VIVE (2021): Hvilken effekt har det på børns udvikling og trivsel at vokse op i fattigdom?
- 177 Benjaminsen, L. et al. (2016): Fattigdom og afsavn – Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 178 Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.
- 179 Københavns Kommune (2021): Børnesundhedsprofilen 2021 – København.
- 180 Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.
- 181 Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom.
- 182 Lesner, R. V. (2016): The Long-Term Effect of Childhood Poverty. *Economic Working Papers*. Institut for Økonomi: Aarhus Universitet.
- 183 Manhica, Hélio, et al. (2021): Association between poverty exposure during childhood and adolescence, and drug use disorders and drug-related crimes later in life. *Addiction* 116.7: 1747-1756.
- 184 Opgjort pba. en endnu ikke offentliggjort panelundersøgelse foretaget i januar 2022.
- 185 Lesner, R. V. & Kristensen, N. (2020). Dynamiske effekter af offentligt forbrug – en litteraturoversigt. VIVE – Det nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 186 Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.
- 187 Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd.
- 188 Alexandrovitsch, T., Støttrup, C. & Smistrup, A. (2021): "Vi er børn, og vi har hver vores egen stemme." Tilbageblik på det første år i Joannahuset.
- 189 Benjaminsen, L. et al. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 190 Det udtaler seniorforsker Lars Benjaminsen, som er ansvarlig for den tilbagevendende kortlægning. <https://www.vive.dk/da/nyheder/2021/hjemloesetaellingen-udsattes-et-aar/>
- 191 Udlændinge- og Integrationsudvalget 2020-21: UUI Alm.del - Bilag 88, Bilag 1.
- 192 Der anvendes fra og med 2020 en ny opgørelsesmetode, hvor opholdstiden opgøres som nettoopholdstid. I perioden 2006-2018 blev opholdstiden opgjort som bruttoopholdstid. En nettoopgørelse omfatter alene de perioder fra beboernes første indkvartering til opgørelsestidspunktet, hvor de pågældende har været registreret indkvarteret i indkvarteringssystemet. Eventuelle mellemliggende perioder, hvor personer har været ude af indkvarteringssystemet, medregnes således ikke i nettoopgørelserne. En bruttoopgørelse omfatter hele perioden fra de indkvarterede personers første indkvartering til opgørelsestidspunktet uden at tage højde for mellemliggende perioder, hvor personen har været ude af indkvarteringssystemet.

- 193 Udlændinge- og Integrationsudvalget 2021-22: UUI Alm.del - Bilag 72: Bilag 1.
- 194 Når asylansøgere har fået endeligt afslag på deres asylansøgning, er de ifølge serviceloven i en 'udsendelsesposition' og skal rejse ud af Danmark inden for udrejsefristen, som typisk er syv dage. Ellers er det politiets opgave at sikre, at udsendelsen sker enten frivilligt eller ved tvang. Hvis den afviste asylansøger ikke ønsker frivilligt at medvirke til udsendelsen, skal politiet og Udlændingestyrelsen iværksætte 'motivationsfremmende foranstaltninger', hvilket inkluderer indkvartering på et udrejsecenter. Én af de motivationsfremmende foranstaltninger er en såkaldt cafeteria-ordning, der betyder, at beboerne ikke får udbetalt penge, der giver dem mulighed for selv at lave mad. I stedet bliver mad serveret på faste tidspunkter af døgnet. I praksis tager udsendelsesbeholdelserne typisk lang tid, og derfor bliver de fleste familier først udsendt måneder eller år efter, at udrejsefristen er overskredet (Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre).
- 195 Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmark, I MBC Public Health 2007 7:288.
- 196 Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark - En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.
- 197 Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre - Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp.
- 198 UNICEF (2018): Protected on Paper? An analysis of Nordic country responses to asylum-seeking children. UNICEF.
- 199 Sjællandske Nyheder (11. februar 2021): Nu kan de lave deres livretter på Center Avnstrup. <https://sn.dk/Lejre/Nu-kan-de-lave-deres-livretter-paa-Center-Avnstrup/> artikel/1410272
- 200 DR (2022, 16. marts): Historisk særlov for ukrainske flygtninge vedtaget: Det kommer den til at betyde; DR (2022, 25. marts): Regeringen vurderer, at over 100.000 ukrainske flygtninge kan komme til Danmark; Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmark, I MBC Public Health 2007 7:288; Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark - En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag
- 201 Røde Kors (2020): Dokumentation af problemstillinger vedrørende nordafrikanske uledsagede mindreårige. Røde Kors
- 202 Udlændingestyrelsen (2021): Tal på Udlændingområdet pr. 31.1.22
- 203 Opgørelsen er foretaget ultimo juni i det pågældende år. Tallene er hentet fra halvårlige redegørelser i hvert af årene 2010-2018. Det er anført i redegørelsen, at "oversigten omfatter samtlige personer, som var indkvarteret i indkvarteringsystemet pr. 30. juni 2018. Opgørelsen omfatter dermed både personer med en verserende asylsag, personer, der afventer udflytning til en kommune, personer i udsendelsesfasen samt personer på tålt ophold m.fl.", og at "antallet af dage fra første indkvartering til opgørelsestidspunktet er registreret i udlændingssystemerne uden fradrag for eventuelle perioder, hvor de registrerede personer har været ude af indkvarteringssystemerne, fx fordi de har haft en opholdstilladelse midlertidigt eller har været udrejst af Danmark. Blandt de udlændinge, der på opgørelsestidspunktet er indkvarteret i asylcentersystemet, vil der være personer, der i kortere eller længere perioder ikke har været indkvarteret i asylcentersystemet. Opgørelsen omfatter således perioder, hvor en udlænding har været forsvundet eller udrejst af landet, har afsonet en fængselsdom eller er blevet meddelt en opholdstilladelse, som senere er blevet inddraget eller er bortfaldet. Dette påvirker i særlig grad opgørelsen af de længste opholdstider. Det er ikke muligt at korrigere opgørelsen herfor uden en manuel gennemgang af samtlige sager. Opgørelsen afspejler således ikke den faktiske opholdstid i asylcentersystemet." Man må dog antage, at dette i de fleste tilfælde gælder voksne i opgørelsen, som vi ikke præsenterer her. Fra 2020 er ovenstående opgørelsesmetode forbedret således, at det, der anføres, ikke længere er bruttoopholdstiden, men nettoopholdstiden, altså kun den tid, hvor asylansøgeren er indkvarteret, og ikke de eventuelle mellemliggende perioder, hvor en asylansøger har været ude af indkvarteringssystemet. Man kan derfor ikke direkte sammenligne årene før og efter 2020.
- 204 Opgørelsen er foretaget ultimo juni i det pågældende år. Tallene er hentet fra halvårlige redegørelser i hvert af årene 2010-2018. Det er anført i redegørelsen, at "oversigten omfatter samtlige personer, som var indkvarteret i indkvarteringsystemet pr. 30. juni 2018. Opgørelsen omfatter dermed både personer med en verserende asylsag, personer, der afventer udflytning til en kommune, personer i udsendelsesfasen samt personer på tålt ophold m.fl.", og at "antallet af dage fra første indkvartering til opgørelsestidspunktet er registreret i udlændingssystemerne uden fradrag for eventuelle perioder, hvor de registrerede personer har været ude af indkvarteringssystemerne, fx fordi de har haft en opholdstilladelse midlertidigt eller har været udrejst af Danmark. Blandt de udlændinge, der på opgørelsestidspunktet er indkvarteret i asylcentersystemet, vil der være personer, der i kortere eller længere perioder ikke har været indkvarteret i asylcentersystemet. Opgørelsen omfatter således perioder, hvor en udlænding har været forsvundet eller udrejst af landet, har afsonet en fængselsdom eller er blevet meddelt en opholdstilladelse, som senere er blevet inddraget eller er bortfaldet. Dette påvirker i særlig grad opgørelsen af de længste opholdstider. Det er ikke muligt at korrigere opgørelsen herfor uden en manuel gennemgang af samtlige sager. Opgørelsen afspejler således ikke den faktiske opholdstid i asylcentersystemet." Man må dog antage, at dette i de fleste tilfælde gælder voksne i opgørelsen, som vi ikke præsenterer her. Fra 2020 er ovenstående opgørelsesmetode forbedret således, at det, der anføres, ikke længere er bruttoopholdstiden, men nettoopholdstiden, altså kun den tid, hvor asylansøgeren er indkvarteret, og ikke de eventuelle mellemliggende perioder, hvor en asylansøger har været ude af indkvarteringssystemet. Man kan derfor ikke direkte sammenligne årene før og efter 2020.
- 205 Opgørelsen er foretaget ultimo juni i det pågældende år. Tallene er hentet fra halvårlige redegørelser i hvert af årene 2010-2018. Det er anført i redegørelsen, at "oversigten omfatter samtlige personer, som var indkvarteret i indkvarteringsystemet pr. 30. juni 2018. Opgørelsen omfatter dermed både personer med en verserende asylsag, personer, der afventer udflytning til en kommune, personer i udsendelsesfasen samt

- personer på tålt ophold m.fl.", og at "antallet af dage fra første indkvartering til opgørelsestidspunktet er registreret i udlændingesystemerne uden fradrag for eventuelle perioder, hvor de registrerede personer har været ude af indkvarteringssystemerne, fx fordi de har haft en opholdstilladelse midlertidigt eller har været udrejst af Danmark. Blandt de udlændinge, der på opgørelsestidspunktet er indkvarteret i asylcentersystemet, vil der være personer, der i kortere eller længere perioder ikke har været indkvarteret i asylcentersystemet. Opgørelsen omfatter således perioder, hvor en udlænding har været forsvundet eller udrejst af landet, har afsonet en fængselsdom eller er blevet meddelt en opholdstilladelse, som senere er blevet inddraget eller er bortfaldet. Dette påvirker i særlig grad opgørelsen af de længste opholdstider. Det er ikke muligt at korrigere opgørelsen herfor uden en manuel gennemgang af samtlige sager. Opgørelsen afspejler således ikke den faktiske opholdstid i asylcentersystemet." Man må dog antage, at dette i de fleste tilfælde gælder voksne i opgørelsen, som vi ikke præsenterer her. Fra 2020 er ovenstående opgørelsesmetode forbedret således, at det, der anføres, ikke længere er bruttoopholdstiden, men nettoopholdstiden, altså kun den tid, hvor asylansøgeren er indkvarteret, og ikke de eventuelle mellemliggende perioder, hvor en asylansøger har været ude af indkvarteringssystemet. Man kan derfor ikke direkte sammenligne årene før og efter 2020.
- 206 Red Barnet (2021): Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse. Foretaget af Rambøll.
- 207 Red Barnet (2021): Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse. Foretaget af Rambøll.
- 208 Jensen, M. T. & Østergaard, J. (2021): Ungeprofilundersøgelsen 2019/2020 – En repræsentativitetsundersøgelse. VIVE – Det nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 209 Mogensen, C. (2021): Krænkelser i en Corona-tid: Flere anmelder grooming og sextortion. Center for Digital Pædagogik. Fundet på CfDPs hjemmeside i marts 2022 <https://cfdp.dk/blog/digital-trivsel/kraenkelse-i-en-corona-tid-flere-anmelder-grooming-og-sextortion/>
- 210 CfDP (2021): Krænkelser i en Corona-tid: Flere anmelder grooming og sextortion. Fundet på <https://cfdp.dk/blog/digital-trivsel/kraenkelse-i-en-corona-tid-flere-anmelder-grooming-og-sextortion/> den 31.03.22.
- 211 Red Barnet (2021): Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse. Foretaget af Rambøll.
- 212 Red Barnet (2022): 50 procent flere søger hjælp efter digitale krænkelse. Nyheder fra Red Barnet. <https://redbarnet.dk/nyheder/50-procent-flere-soeger-hjaelp-efter-digitale-kraenkelse/>, den 05/04/22.
- 213 Red Barnet (2022). Red Barnets hotline AnmeldDet 2021. Notat rekvireret hos Red Barnet.
- 214 Undersøgelsen er baseret på 915 unge i alderen 13-17 år, som har gennemført en online spørgeskemaundersøgelse. Respondenterne er ikke repræsentativt udvalgt. Undersøgelsen belyser deling af intime billeder og videoer uden samtykke, udnyttelse, tvang og trusler af seksuel karakter, mobning med seksuelt indhold og uønsket seksualisering (Projekt DeSHAME (2018): Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet).
- 215 Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. (2019): Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. Hans Reitzels Forlag.
- 216 Ottosen, M.H. m.fl. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 217 Red Barnet (2021): Børn og unges oplevelser med digitale krænkelse. Foretaget af Rambøll.
- 218 Kilde: Red Barnet (2022): Børn og unge, der særligt udsættes for digitale krænkelse. Moos-Bjerre.
- 219 Børns Vilkår og TrygFonden (2020): Krop, køn og digital adfærd.
- 220 IDAs Arbejdsgruppe for Etik & Teknologi og DataEthics.eu (2021): Onlinespil gambler med børns data.
- 221 CfDP (2022): Unge oplever stor skyldfølelse, når de bliver snydt i handel med skins. Fundet på <https://cfdp.dk/blog/gaming/unge-oplever-stor-skyldfoelelse-naar-de-bliver-snydt-i-handel-med-skins/> den 31.03.22
- 222 Jensen, M. T. & Østergaard, J. (2021): Ungeprofilundersøgelsen 2019/2020 – En repræsentativitetsundersøgelse. VIVE – Det nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 223 Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 10/3-17/3/2022
- 224 Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 10/3-17/3/2022
- 225 DR (25. april 2020): Coronakrisen har efterladt udsatte børn alene: Markant fald i underretninger.
- 226 Social- og Indenrigsministeriet (2020): Forløb op til en anbringelse. Velfærdspolitisk Analyse nr. 22, januar 2020.
- 227 I undersøgelsen spørges der i forhold til psykisk vold til følgende: "Hvordan ville du reagere, hvis du fik kendskab til, at et barn vokser op i et hjem, hvor barnet gentagne gange bliver talt til på en groft nedværdigende, forulempende eller krænkende måde?" Der er spurgt ind til fysisk vold på følgende måde: "Hvordan ville du reagere, hvis du fik kendskab til, at et barn vokser op i et hjem, hvor det bliver slået?"
- 228 Satspuljepartierne blev i efteråret 2012 enige om at afsætte 268 mio. kr. over fire år til udmøntning af overgrebspakken, som forløb fra 2013 til 2016. Overgrebspakkens formål er, at færre børn udsættes for vold og seksuelle overgreb, og at overgreb mod børn opdages og håndteres tidligt. Initiativerne blev samlet under fire hovedtemaer: 1) Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb. 2) Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes. 3) Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt. 4) Der skal fokuseres på den forebyggende og tværfaglige indsats.

- 229 DR (den 25. april 2020): Coronakrisen har efterladt udsatte børn alene: Markant fald i underretninger.
- 230 Tal fra Danmarks Statistik viser, at dagplejere, daginstitutioner med videre kun foretog 5,4 pct. af underretningerne i 2017. Det var skolen, der foretog flest underretninger med 21 pct. (Danmarks Statistik. (2018): Tabel UND1).
- 231 Væver, M. S. (2018): Tidlig opsporing af psykisk mistrivsel hos spædbørn. SAMFUNDSØKONOMEN NR. 1 MARTS 2018 –TIDLIG OPSPORING AF PSYKISK MISTRIVSEL HOS SPÆDBØRN.
- 232 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur.
- 233 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko; Chrisoffersen, M. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ploug, N. (2007): Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Christoffersen, M. N. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Litteraturliste

- Alexandrovitsch, T. & Støttrup, C. (2021): Joannahuset – Et sted hvor man ikke bare skal passe sig selv. Et tilbageblik på det første halve år i Joannahuset
- Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*. Nov. 2000. 62, 4
- Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family* 72
- Anders Reinholdt Jonssen (2022): Nye tal: Vold mod børn bliver opdaget alt for sjældent. Fundet på TV2 Lorry i marts 2022: <https://www.tv2lorry.dk/region-hovedstaden/nye-tal-vold-mod-boern-bliver-opdaget-alt-for-sjaeldent>
- Andreasen, A.G., B.S. Rangvid & N.H. Lindeberg (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Andreasen, A. G. & Fuglsang Olsen, R. (2017): Notat – Anbragtes skolepauser. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ankestyrelsen (2012): Ankestyrelsens undersøgelse af anbringelsessteders oplevelse af det kommunale tilsyn. Marts 2012
- Ankestyrelsen (2014): Undersøgelse om samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner. Delundersøgelse 2: Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommuner. September 2014.
- Ankestyrelsen (2015): Ankestyrelsens undersøgelse af Evaluering af overgrebspakken
- Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen
- Ankestyrelsen (2017): Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet. Delrapport 2. Plejefamiliers vilkår: Uddannelse, supervision og aflønning
- Ankestyrelsen (2018): Kontinuitet i anbringelser. Maj 2018
- Ankestyrelsen (2019): Børnesagsbarometret. Pilotundersøgelse. November 2019
- Ankestyrelsen (2019): Kommunernes brug af handleplaner til anbragte børn og unge
- Ankestyrelsen (2020): Børnesagsbarometret 2020
- Ankestyrelsen (2021): Børnesagsbarometret 2021
- Ankestyrelsen (2021): Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner. Eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner
- Ankestyrelsen & Socialstyrelsen (2012): Opfølgning på implementering af Barnets Reform. Bestilt af Social- og Integrationsministeriet og KL i regi af det strategiske partnerskab på det specialiserede socialområde
- Arbejderbevægelses Erhvervsråd (2021): Sprækkerne i det danske samfund vokser sig stadig større. Tema: Fordeling & Levevilkår
- Appel, C. et al. (2016): Risk of use of antidepressants among children and young adults exposed to the death of a parent. *Epidemiology*, July, 2016. Aarhus Universitet, Institut for Kultur og Samfund
- Balzarsen, m. et al. (2021): Håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen. Analyse og Tal for Børns Vilkår og Egmont Fonden
- Benjaminsen, L. et al. (2016): Fattigdom og afsavn - Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Benjaminsen, L. (2017): Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Benjaminsen, L. (2019): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Benjaminsen, L. et al. (2020): Hjemløshed i ungdommen. En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation. VIVE □ Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Bjørnholt, B. & Thøstesen, A. (2021): Kortlægning af PPR-ledernes oplevelse af de kommunale indsatser. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Bolvig, I., Frederiksen, S., & Jensen M.A. (2021): Betydningen af anbringelsestype for anbragte børns skoleresultater: Sammenligning af familiepleje og institutionsanbringelse. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Borger.dk: Fravær fra skolen. Skrevet af Undervisningsministeriet. Fundet på [Borger.dk](https://www.borger.dk/skole-og-uddannelse/Folkeskolen-privatskoler-efterskoler/Fravaer-fra-skolen) i marts 2019: <https://www.borger.dk/skole-og-uddannelse/Folkeskolen-privatskoler-efterskoler/Fravaer-fra-skolen>
- Bressendorff, S. & Line Klyvø (2018): Det gode match – Erfaringer fra et projekt om inddragelse af børn og forældre i matchet til en plejefamilie. Center for Familiepleje, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge, Københavns Kommune
- Bronfenbrenner, U. (1979): *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*
- Bryderup, I. et al. (2017): Familiepleje i Danmark. Klim
- Børne- og undervisningsministeriet (2020 & 2021): Uddannelsesstatistik. dk. Tabel over elevfravær, skole og skoletrin

- Børne- og undervisningsministeriet. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (2022): Evaluering af inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand 2022. Sammenfatning
- Børnerådet (2013): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed – Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien
- Børnerådet (2016): Børneindblik nr. 7/16. Analyse: Vold i hjemmet – Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag
- Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 – Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre
- Børnerådet (2017): Børneindblik 4/17. Analyse fra Børnerådet: Unges erfaringer med digital mobning
- Børns Vilkår (2022): Vold mod børn i Danmark. Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.
- Børns Vilkår & Egmont Fonden (2015): Jeg er træt af at være deres brevdue
- Børns Vilkår & Egmont Fonden (2016): "Mine forældre skal skilles. Så vidt jeg forstår på det hele". Et indblik i hvad børn fortæller om skilsmisser til BørneTelefonen hos Børns Vilkår
- Børns Vilkår (2016): Børn i komplekse skilsmisser. En kvalitativ undersøgelse af børns oplevelse af komplekse skilsmisser
- Børns Vilkår & TrykFonden (2018): Svigt af børn i Danmark – Udsatte børns skolegang. Fokusrapport 2018/1
- Børns Vilkår & TrykFonden (2018): Svigt af børn i Danmark – Samtaler om psykisk mistrivsel på BørneTelefonen. Fokusrapport 2018/2
- Børns Vilkår & TrykFonden (2019): Digitale krænkelse – Kort om Umbrellasagen
- Børns Vilkår & TrykFonden (2019): Digital Dannelse i Børnehøjde: Del 4. Skolebørn og dataetik
- Børns Vilkår & TrykFonden (2019): Børn i hjem med alkoholproblemer
- Børns Vilkår & TrykFonden (2019): At stå udenfor. Hvordan styrker vi positive fællesskaber blandt børn og unge?
- Børns Vilkår & TrykFonden (2020): Krop, køn og digital adfærd
- Børns Vilkår & Egmont Fonden (2020). Analysenotat fra Børns Vilkår om unges bekymringer, savn og skolegang under lockdown
- Børns Vilkår (2021): Børns oplevelser med at vende tilbage til skolen
- Børns Vilkår (2022): Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater
- Børne- og Socialministeriet (2018). Udmøntning af satspuljen for 2019-2022. Delaftale for børne- og socialområdet. Fundet på Socialministeriets hjemmeside marts 2019 på: <https://socialministeriet.dk/arbejdsomraader/satspuljen/penge-i-satspuljen/>
- Caspersen, S. (2022). Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd
- CfDP (2021): Krænkelser i en Corona-tid: Flere anmelder grooming og sextortion. Fundet på CfDPs hjemmeside marts 2022: <https://cfdp.dk/blog/digital-trivsel/krænkelser-i-en-corona-tid-flere-anmelder-grooming-og-sextortion/>
- CfDP (2022): Unge oplever stor skyldfølelse, når de bliver snydt i handel med skins. Fundet på CfDP hjemmeside marts 2022: <https://cfdp.dk/blog/gaming/unge-oplever-stor-skyldfoelelse-naar-de-bliver-snydt-i-handel-med-skins/>
- Center for Kliniske Retningslinjer (2015): Interventioner til støtte til teenagere i alderen 13-17 år med en kræftsyg forælder i palliativt forløb
- Center for Selvmordsforskning (2016): Mobning og selvskade blandt unge. Nyhedsbrev, december 2016
- Center mod Menneskehandel (2021): Menneskehandel i Danmark 2020 - Årsrapport
- Christoffersen, M. N. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Christoffersen, M. N. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Christoffersen, M. N., (2019): Psykisk vold rammer også børn – og den kan ramme hårdere end den fysiske. Kronik i Information 9. februar 2019. Information
- Dahl, K. M. (2019): Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Danmarks Statistik (2018): Relativ fattigdom
- Danmarks Statistik (2018): Bag tallene: Næsten hvert andet barn med gentagne og grove underretninger i 2015 fik ikke støtteforanstaltning. 11. april 2018
- Danmarks Statistik. Ofre for anmeldte forbrydelser. Sammenlignelighed over tid
- Danmarks Statistik (2021): COVID-19s effekt på måling af indkomsthøjde og fattigdom
- Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel FOLK1A
- Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel BRN11
- Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5
- Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1
- Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel VAN5
- Dansk Center for Undervisningsmiljø (2019): Årsrapport 2018 – Den Nationale Klageinstans mod Mobning

- Dansk Center for Undervisningsmiljø (2020): Årsberetning 2019
- Dansk Center for Undervisningsmiljø (2021): Årsberetning 2020
- Dansk Center for Undervisningsmiljø (2022): Årsberetning 2021
- Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre – Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp
- Deen, L. et al. (2018): Vold og seksuelle krænkelser – En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelser samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelser. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
- Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehusene. Foretaget for Socialstyrelsen
- Dencker, A. (2017): Health communication – when seriously ill patients have dependent children. Ph.d.-afhandling. Kræftens Bekæmpelse og National Institute of Public Health, Syddansk Universitet
- DR (2020, 25. april): Coronakrisen har efterladt udsatte børn alene: Markant fald i underretninger. DR (2022, 16. marts): Historisk særløv for ukrainske flygtninge vedtaget: Det kommer den til at betyde
- DR (2022, 25. marts): Regeringen vurderer, at over 100.000 ukrainske flygtninge kan komme til Danmark
- Due, P. et al. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse
- Dyregrov, A. & Lytje, M. (2018): Oversigtsartikel. Sorgens pris: En litteraturgennemgang af konsekvenserne ved at miste en forælder i barndommen. Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund, nr. 29, 27-54
- Egelund, T. et al. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge – Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Egmont fonden (2021): Egmont rapporten 2021; Små kår – børn og unges opvækst i økonomisk fattigdom
- Epinion for Bedre Psykiatri (2020) Børn som pårørende til forældre med psykisk sygdom. Bedre Psykiatri. 2. okt. 2020
- Folketingets Ombudsmand (2017): Ombudsmanden rejser spørgsmål om retsgrundlag for at tvangsanbringe asylbørn
- Folketingets Ombudsmand (2018). Redegørelse: Børns forhold i Udrejsecenter Sjælsmark.
- Folketingets Ombudsmand (6. marts 2018): Ombudsmanden fokuserer på asylbørn. Fundet på Ombudsmandens hjemmeside marts 2019: http://www.ombudsmanden.dk/find/nyheder/alle_ombudsmanden_fokuserer_paa_asylboern/
- Folketingets Ombudsmand (2020): Nye regler sikrer et klart retsgrundlag for at tvangsanbringe asylbørn. Fundet på Ombudsmandens hjemmeside marts 2012 på: https://www.ombudsmanden.dk/find/nyheder/alle_klart_retsgrundlag_for_at_tvangsanbringe_asylboern/
- Forsman, H. & Vinnerljung, B. (2012): Interventions Aiming to Improve School Achievements of Children in Out-of-Home Care: A Scoping Review. Children and Youth Services Review.
- Frederiksen, S. & Hestbæk, A. (2021): Kontinuitet i anbringelser -slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Frederiksen, K. et al. (2021): How Do Register-Based Studies Contribute to Our Understanding of Alcohol's Harms to Family Members? A Scoping Review of Relevant Literature. Journal of Studies on Alcohol and Drugs, 82 (4)
- Frederiksen, K. S. et al. (2021). Estimating perceived parental substance use disorder: Using register data to adjust for non-participation in survey research. Addictive Behaviours, vol. 119
- Frederiksen, K. (2021): Vi ved ikke nok om konsekvenserne for børn af forældre med rusmiddelproblemer. STOF 39. Center for Rusmiddelforskning
- Frederiksen, M. N. (2022): Når mænd udsættes for vold i nære relationer. En undersøgelse af voldsudsatte blandt mænd på herberger og mandekrisecentre. Lev uden vold
- Frost, L. (2018): Overgreb mod børn. Vov at se, vov at høre og vov at handle. Månedsskrift for almen praksis, august 2018
- Gladstone, B. M. et al. (2011): Children's experiences of parental mental illness: A literature review. Early Intervention in Psychiatry
- Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: A retrospective study from Denmark. I MBC Public Health 2007 7:288
- Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og skolepædagoger. Rapporten er udarbejdet for Mary Fonden med støtte fra TrygFonden og i samarbejde med Epinion. Udgivet af rabø research 2020
- Harrsen, K. et al. (2021): Børn og unge som pårørende. Sundhedspersoners møde med pårørende børn og unge til alvorligt syge i det danske sundhedsvæsen. Det Nationale Sorgcenter
- Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barndoms erfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning. Sociale processer på afveje
- Hestbæk, A.-D. & S. Henze-Pedersen (2017): Anbragt. Udfordringer fra barndommen og ind i voksenlivet. I Ploug, N. (red.): Social arv og social ulighed, Hans Reitzels Forlag
- Holstein, B. (2021): Mental sundhed og psykisk sygdom hos 0-9-årige børn. Vidensråd for Forebyggelse
- Holt, H. (2017): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge med handicap. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

- IDAs Arbejdsgruppe for Etik & Teknologi og DataEthics.eu (2021): Onlinespil gambler med børns data
- Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed (2022): Analysenotat. Børn og unge i kontakt med psykiatrien i årene med COVID-19
- Jeppesen, P. et al. (2020): Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – Forekomst, udvikling og forebyggelses-muligheder. Vidensråd for Forebyggelse
- Jensen, H.A.R. et al. (2018): Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2017. Sundhedsstyrelsen
- Joannahuset: Faktasheet på hjemmesiden www.joannahuset.dk
- Justitsministeriet (2021). Stigning i voldtægtsanmeldelser og -sigtelser efter ny samtykkebestemmelse. Fundet marts 2022 på <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/stigning-i-voldtaegtsanmeldelser-og-sigtelser-efter-ny-samtykkebestemmelse/>
- Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011
- Justitsministeriets Forskningskontor (2020): Typer af drab i Danmark. Justitsministeriet
- Jørgensen, S. et al. (2019): Trivsel og hverdagsliv blandt børn og unge som pårørende og efterladte. Statens Institut for Folkesundhed, SDU
- KANTAR Gallup (2020): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår 31. januar-5. februar 2020
- Karstoft, K. et al. (2012): Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi. Syddansk Universitet
- Khan Amiri, D., et al. (2021): Suicide and suicide attempts among asylum-seekers in Denmark. Archives of suicide research, 1-11
- Kielgast, N. og Bengtson, D. (16. juni 2018): Færrer bliver slået ihjel. DR
- KL (2018): "Børns diagnoser og skoletyper". KL - Kommunernes Landsforening
- KL (2011): De udsatte børn. Nøgletal 2011
- KL (2012): De udsatte børn. Nøgletal 2012
- KL (2013): De udsatte børn. Nøgletal 2013
- KL (2014): De udsatte børn. Nøgletal 2014
- KL (2015): De udsatte børn. Nøgletal 2015
- KL (2016): De udsatte børn. Nøgletal 2016
- KL (2017): De udsatte børn. Nøgletal 2017
- KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018
- KL (2019): De udsatte børn. Nøgletal 2019
- KL (2020): De udsatte børn. Nøgletal 2020
- Kloppenborg, H. K. & Lausten, M. (2020): Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Kofoed, J. (2019): In- og eksklusionsprocesser er altid kollektive. I Görlich, A. (2019): Ny udsathed i ungdomslivet. 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge. Center for Ungdomsforskning. Hans Reitzels Forlag
- Korzen, S. et al. (2010): Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever. Delrapport 2. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Kristensen, N. et al. (2020): Panelanalyse af bekymrende skolefravær. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur
- Kyvsgaard, B. (2017): Udviklingen i anmeldelser af vold og trusler. København: Justitsministeriet
- Københavns Kommune (2021): Børnesundhedsprofilen 2021 – København
- Källquist, A. & Salzmänn-Erikson, M. (2019): Experiences of Having a Parent with Serious Mental Illness: An Interpretive Meta-Synthesis of Qualitative Literature. Journal of Child and Family Studies
- Lausten, M. og Jørgensen, T. (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Lausten, M. & Frederiksen, S. & Olsen, R. F. (2020): Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Lausten, M. & Andreasen, A. G. (2022): Anbragte unges trivsel 2020. Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15 og 17årige. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Lausten, M., & H.S. Kloppenborg (2022): Involvement of children and young people in care order decision-making – A Danish perspective. Child & Family Social Work, 27(2), 349-357
- Leeson, C. (2007): My life in care: Experiences of non-participation in decision-making processes. I Child and Family Social Work. (12)3:268-277
- Lesner, R. V. (2016): The Long-Term Effect of Childhood Poverty. Economic Working Papers. Institut for Økonomi: Aarhus Universitet
- Lesner, R. V. & Kristensen, N. (2020). Dynamiske effekter af offentlig forbrug – en litteraturoversigt. VIVE - Det nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Lev uden vold (2018): Socialfaglig definition af psykisk vold i nære relationer
- Lindgaard, H. (2008). Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA
- Lindgaard, H. (2012a). Familier med alkoholproblemer: Familieorienteret alkoholbehandling med et særligt fokus på børnene. Sundhedsstyrelsen

- Lindgaard, H. (2012b). Familier med alkoholproblemer: Et litteraturstudium af familier med alkoholproblemer og familieorienteret alkoholbehandling. Sundhedsstyrelsen
- Liem, M. (2012): Familial Homicide Suicide. The Oxford Handbook on Violence, Homicide and War. Red. Todd K. Shackelford, T. K. & Weekes-Shackelford, V. A (red.). Oxford: Oxford University Press
- Lindeberg, N.H. et al. (2022): Styring, organisering og faglig praksis. Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Lindgaard, H. (2008): Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA
- LOKK – Landsorganisation af kvindekrisecentre (2020): Årsstatistik 2019. Kvinder og børn på kvindekrisecentre
- Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Mackrill, T. (2010): Passiv druk – en befolkningsundersøgelse. TUBA
- Madsen, M. (2019). Ensomhed er mobningens tvilling. Danmarks Læringsportal, Børne- og Undervisningsministeriet
- Mattejat, F. et al (2008): Kinder psychisch kranker eltern. Deutsches Arzteblatt
- Mandag Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålingen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af trivsel og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien
- Manhica, Hélio, et al. (2021): Association between poverty exposure during childhood and adolescence, and drug use disorders and drug-related crimes later in life. *Addiction* 116.7: 1747-1756
- Moberg, J. (2017): Employment, disability pension and income for children with parental multiple sclerosis. *Multiple Sclerosis*
- Mok P. L. H. et al. (2016): Parental Psychiatric Disease and Risks of Attempted Suicide and Violent Criminal Offending in Offspring - A Population-Based Cohort Study. *JAMA Psychiatry*
- Mogensen, C. (2021): Krænkelser i en Corona-tid: Flere anmelder grooming og sextortion. Center for Digital Pædagogik. Fundet på CfDPs hjemmeside i marts 2022 <https://cfdp.dk/blog/digital-trivsel/krænkelser-i-en-corona-tid-flere-anmelder-grooming-og-sextortion/>
- Mortensøn, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Mulvad-Reinhardt, S. (2017): Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. Justitsministeriets Forskningskontor
- Mølholdt, A. K. (2004): Efterværn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Nielsen, J. C. (2012): Unge pårørende og efterladtes trivsel. En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie. Center for Ungdomsforskning – Aarhus Universitet
- Oldrup, H. et al. (2013): Når børnefamilier sættes ud af deres lejeboelig. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Oldrup, H. et al. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Oldrup, H. et al. (2020): Partnervold under COVID-19. Lev uden vold
- Olofsson, M. (2010): Omsorg for gravide og småbørnsfamilier med rusmiddelproblemer. Sundhedsstyrelsen
- Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat - Anbragte unges udsathed. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Olsen, R. & Montgomery, C. J. (2017): Notat – Tidligere anbragt og uddannelsessystemet. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ottosen, M.H et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Ottosen M. H. et al. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. et al. (2018): Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. & Andreasen, A. (2020): Børn og unges trivsel og brug af digitale medier – to analysenotater. VIVE – Viden til Velfærd. Det nationale Forskningscenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. et al. (2020): Psykisk vold mod børn i hjemmet – Et vidensgrundlag. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. et al. (2022): Danskernes kendskab til partnervold. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. & Henze-Pedersen, S. (2021): Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn. En vidensopsamling. VIVE – Det internationale forsknings- og analysecenter for velfærd
- Pearl, L.H. m.fl (2016): Parental Psychiatric Disease and Risks of Attempted Suicide and Violent Criminal Offending in Offspring - A Population-Based Cohort Study. *JAMA Psychiatry*
- Pedersen, C. H. (30. november 2014): Ekspert: Få børn fødes med alvorligt alkoholsyndrom i Danmark. Politiken. Fundet marts 2019 på: <https://politiken.dk/forbrugogliv/sundhedogmotion/art5554835/Ekspert-Få-børn-fødes-med-alvorligt-alkoholsyndrom-i-Danmark>
- Pedersen, K. K. (2018): De digitalt udsatte. Loopland Press
- Pedersen, A.B. et al. (2018): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005-2017. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet

- Perthou, A.S. (2008): Skolegang under anbringelse. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Petersen, G. et al. (2015): Forsterskadende effekter af alkoholforbrug under graviditeten. Københavns Universitet
- Pisinger, V.S.C. et al. (2016): Perceived parental alcohol problems, internalizing problems and im-paired parent-child relationships among 71.988 young people in Denmark. *Addiction*
- Ploug, N. (2007): Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Projekt DeSHAME (2018): Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet
- Psykiatrifonden (2019): Undersøgelse af forekomst af psykisk sygdom blandt forældre til børn i alderen 0-18 år
- Psykiatrifonden (2019): Rundspørge blandt alle kommuner i Danmark
- Qvortrup, L. et al. (2021): Skolenedlukninger i Århus Kommune under corona-pandemien i et elev- og forældreperspektiv: En sammenligning mellem foråret 2020 og vinteren 2021. Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse. Aarhus Universitet
- Rambøll (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget af Social- og Integrationsministeriet. Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring
- Rambøll (2016): Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier
- Rambøll Management Consulting (2018). Anbragte børn og unges trivsel 2018
- Rambøll Management Consulting (2018): Undersøgelse af hjemmeundervisning, fravær og børn uden for undervisningstilbud. Rapport til Undervisningsministeriet, marts 2018
- Ranning, A., et al. (2018). School performance from primary education in the adolescent offspring of parents with schi-zophrenia and bipolar disorder- A national, register-based study. *Psychological Medicine*, 48(12), 1993–2000
- Ranning, A. (2020). Children of Patients Undergoing Psychiatric Treatment : An Investigation of Statutory Support Services After Referrals to Child Protection Services. 11(June), 1–10
- Rasic, D. et al. (2014): Risk of mental illness in offspring of parents with schizophrenia, bipolar disorder, and major depressive disorder: A meta-analysis of family high-risk studies
- Rasmussen, M. et al. (2000): Skolebørnsundersøgelsen 1998, Sundhed, sundhedsvaner og sociale forhold. Kbh: Institut for Folkesundhedsvidenskab Komiteen for Sundhedsoplysning
- Rasmussen, M. et al. (2018): Skolebørnsundersøgelsen 2018. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
- Rasmussen, M. et al. (2019): Skolebørnsundersøgelsen 2018. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. Statens Institut for Folkesundhed
- Rayce, B. S. et al. (2021): SPOR – Børns udvikling og trivsel gennem livet. Præsentation af undersøgelsen og udvalgte resultater fra første dataindsamling 2017/2018. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Reedtz, C. et al. (2019): Identification of children of parents with mental illness: A necessity to provide relevant support. *Frontiers in Psychiatry*
- Red Barnet (2015): Hvor slemt ka' det være? – En antologi om it-relaterede seksuelle overgreb på børn og unge
- Red Barnet (2021): Børn og unges oplevelser med digitale krænkelser. Foretaget af Rambøll
- Red Barnet (januar 2021): "Voldsom stigning i henvendelser om digitale krænkelser"
- Red Barnet (februar 2021): "Red Barnet får langt flere henvendelser om blottede børn på nettet"
- Red Barnet (2022): 50 procent flere søger hjælp efter digitale krænkelser. Nyheder fra Red Barnet. Fundet på Red Barnets hjemmeside marts 2022: <https://redbarnet.dk/nyheder/50-procent-flere-soeger-hjaelp-efter-digitale-krænkelser/>
- Red Barnet (2022): Børn og unge, der særligt udsættes for digitale krænkelser. Moos-Bjerre
- Red Barnet (2022). Red Barnets hotline AnmeldDet 2021. Notat rekvireret hos Red Barnet
- Retsinformation (2018): Vejledning om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier. VEJ nr. 9142 af 26/02/2019.
- Retsinformation (2018): Bekendtgørelse af straffeloven. LBK nr. 1156 af 20/09/2018
- Retsinformation (2018): Bekendtgørelse om lov om social service. LBK nr. 1114 af 30/08/2018
- Rigspolitiet: Grooming. Fundet på Politiets hjemmeside marts 2019: <https://politi.dk/anmeld/seksualforbrydelser/grooming>.
- Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager
- Rockwool Fondens Forskningsenhed (2019): Brud mellem forældre har negative konsekvenser for børnene – og antallet af skilsmisse er steget
- Rosenbæk, K. (7. januar 2019): Hørsholm-borgmester om Sjælsmark: "Ja, vi har tvangsfjernet et barn. Ja, vi har anbragt børn". Berlingske
- Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen
- Rysgaard, K. & Pedersen, C. (2021): Børn i mistrivsel venter i månedsvis på hjælp. Er samfundet ligeglæd med min søn? DR. Fundet

- i april 2022. <https://www.dr.dk/nyheder/politik/kommunalvalg/boern-i-mistrivsel-venter-i-maanedsvis-paa-hjaelp-er-samfundet-ligeglad>
- Røder, K. L. et al. (2021): Elever med psykiatriske diagnoser og deres afgangsprøve i 9. klasse. KL – analysenotat
- Røde Kors (2021): Det Nye Center Avnstrup
- Røde Kors (2020): Dokumentation af problemstillinger vedrørende nordafrikanske uledsagede mindreårige. Røde Kors
- Rådgivende Sociologer & Dansk Center for Undervisningsmiljø (2003): Mobning og udvikling af kriminelle – et kendetegn ved skolen?
- Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS). En empirisk undersøgelse blandt 971 fraskilte danskere, som definerer og karakteriserer skilsmisser, hvor forældresamarbejdet er brudt sammen. Københavns Universitet, Institut for Psykologi
- Servicestyrelsen (2011): Håndbog om barnets reform. Indhold udarbejdet af Professionshøjskolen Metropol, University College Lillebælt og VIA University College i samarbejde med Servicestyrelsen, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) og Ankestyrelsen
- Shen, H., Magnusson, et al. (2016). Associations of Parental Depression With Child School Performance at Age 16 Years in Sweden. *JAMA Psychiatry*, 73(3), 239–246. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2015.2917>
- Siegenthaler, E. (2012): Effect of Preventive Interventions and Mentally Ill Parents on the Mental Health of the Offspring: Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, Volume 51, Number 1, January 2018
- Sjællandske Nyheder (11. februar 2021): Nu kan de lave deres livretter på Center Avnstrup. <https://sn.dk/Lejre/Nu-kan-de-lave-deres-livretter-paa-Center-Avnstrup/artikel/1410272>
- Social- og Indenrigsministeriet (2020): Forløb op til en anbringelse. Velfærdspolitisk Analyse nr. 22, januar 2020
- Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik 2014. Mænd på mandecenter og mandekrisecenter
- Socialstyrelsen (2016): Årsstatistik om børnehuse 2015
- Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse 2016
- Socialstyrelsen (2018): Årsstatistik om de danske børnehuse 2017
- Socialstyrelsen (2019): Årsstatistik om de danske børnehuse 2018
- Socialstyrelsen & LOKK (2018): Årsstatistik 2017. Kvinder og børn på krisecenter
- Socialstyrelsen (2019): Årsstatistik 2018. Kvinder og børn på krisecenter
- Spørg Mere – Så fylder det mindre (2021): De oversete børn. Børn af forældre med psykisk sygdom får ikke den hjælp, de har brug for. Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond
- Spørg mere - så fylder det mindre (2021). Et partnerskab for at sikre støtte til børn, hvis mor eller far har psykisk sygdom
- Spørg mere - så fylder det mindre (2021). Et partnerskab mellem Børns Vilkår, Psykiatrifonden og Ole Kirk's Fond for at sikre støtte til børn, hvis mor eller far har psykisk sygdom
- Statsrevisorerne, Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn
- Straus, M. et al. (1998): Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents. *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270
- Sundhedsstyrelsen (2019): Børn i familier med alkoholproblemer. Fundet på Sundhedsstyrelsens hjemmeside april 2022: <https://www.sst.dk/da/viden/alkohol/boern-i-familier-med-alkoholproblemer>
- Sundhedsdatastyrelsen (2022). Landspatientregisteret - esundhed.dk. Nøgletal for Sygehusvæsenet og Praksisområdet
- Sundhedsdatastyrelsen (2022): Landspatientregisteret - esundhed.dk. Ventetid på behandling på sygehus
- Sundhedsdatastyrelsen (2021): Landspatientregisteret. Antal af patienter på 17 år eller derunder med et eller flere psykiatriske ophold, der har start i opgørelsesåret
- Sundhedsdatastyrelsen (2022): Landspatientregisteret - esundhed.dk: Register over Tvang i psykiatrien
- Sundhedsministeriet: Tvang og rettigheder i børne- og ungdomspsykiatrien. Fundet på Sundhedsministeriets hjemmeside april 2022: <https://sum.dk/arbejdsomraader/psykiatri/tvang-og-rettigheder-i-boerne-og-ungdomspsykiatrien>
- Sundhedsstyrelsen (2011): Vejledning om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge. Sundhedsstyrelsen
- Sundhedsstyrelsen (2011): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2012): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2013): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2014): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2015): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2015): Alkoholstatistik 2015. Nationale data
- Sundhedsstyrelsen (2016): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2017): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2018): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2019): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2020): Narkotikasituationen i Danmark
- Sundhedsstyrelsen (2021): Narkotikasituationen i Danmark

- Sundhedsstyrelsen (2018): Prævalens, incidens og aktivitet i sundhedsvæsenet for børn og unge med angst eller depression, ADHD og spiseforstyrrelse
- Sundhedsstyrelsen (2022): Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2021
- Sundhedsdatastyrelsen: esundhed.dk: Register over Tvang i psykiatrien. Fundet marts 2022 på: <https://www.esundhed.dk/Registre/Register-over-Tvang-i-psykiatrien>
- Straffeloven § 243: "Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil tre år."
- Talsma, M., et al. (2015). Facing suspected child abuse – What keeps Swedish general practitioners from reporting to child protective services? *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, 2015, Vol.33(01), P.21-26, 33(01), 21-26
- Terp, M. og K.H. Kehlet (2017): Pædagogisk rådgivning om børn som pårørende. Enhed for Evaluering of Brugerinddragelse, Region Hovedstaden
- Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Tideman, E. et al., (2011): Improving Foster Children's School Achievements. Promising Results from a Swedish Intensive Study. *Adoption & Fostering*
- Townsend, P. (1979): Poverty in the United Kingdom. A survey of Household resources and standards of Living. Penguin Books. Middlesex
- TUBA (2022): Årsmagasin 2021/2022
- Udlændingestyrelsen (2022): Tal på Udlændingeområdet pr. 31.1.22
- Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2012-13 UUI Alm.del Bilag 97
- Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2013-14 UUI Alm.del Bilag 142
- Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik 2014-15 (1. samling) UUI Alm.del - Bilag 80
- Udlændinge-, Integrations- og Boligudvalget 2015-16 UUI Alm.del Bilag 123
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2016-17 UUI Alm.del Bilag 166
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2017-18 UUI Alm.del Bilag 15
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2017-18 UUI Alm.del Bilag 209.
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2020-21 UUI Alm.del - Bilag 88: Bilag 1
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2020-21 UUI Alm.del - Bilag 153: Bilag 1
- Udlændinge- og Integrationsudvalget 2021-22 UUI Alm.del – Bilag 72: Bilag 1
- Undervisningsministeriet (2018): Elevernes svar på spørgsmål om trivsel 4.-9. klasse – Social trivsel. Fundet marts 2019 på www.uddannelsesstatistik.dk
- Undervisningsministeriet (2019): Trivselsmåling. Fundet marts 2020 på: <https://uvm.dk/frie-grundskoler/proever-test-og-evaluering/trivselsmaaling>
- Undervisningsministeriet (2020 & 2021): Spørgsmål til elevernes trivsel i 4. - 9. klasse – landsoverblik <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1773.aspx>
- UNICEF (2018): Protected on Paper? An analysis of Nordic country responses to asylum-seeking children. UNICEF
- Userneeds (2021): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden 5.-10. marts 2021
- Userneeds (2022): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår og TrygFonden, 10/3-17/3/2022
- van Bijleveld, G. G., Dedding, C. W. M., & Bunders-Aelen, J. F. G. (2015): Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: A state-of-the-art review. *Child and Family Social Work*, 20(2), 129-138
- Vinnerljung, B. et al. (2010): Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. I Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap. 7, s. 227-266. Stockholm: Socialstyrelsen
- Vinnerljung, B. (2010): Dåliga skolresultat – en tung riskfaktor för foster-barns utveckling
- Vitus, K. & Schmidt Nielsen, S. (2011): Asylbørn i Danmark – En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag
- VIVE (2021): Hvilken effekt har det på børns udvikling og trivsel at vokse op i fattigdom?
- Vaaben, L. (4. juni 2016): 'Jeg vidste bare, at det var mine piger, og at han havde slået dem ihjel'. Information
- Væver, M. (2010): Udviklingspsykopatologi og den transaktionelle udviklingsmodel: Introduceret og diskuteres i relation til tidlig udvikling og risiko. *Psyke & Logos*, 31(2), 531-551
- Væver, M. S. (2018): Tidlig opsporing af psykisk mistrivsel hos spædbørn. SAMFUNDSØKONOMEN NR. 1 MARTS 2018 –TIDLIG OPSPORING AF PSYKISK MISTRIVSEL HOS SPÆDBØRN
- Wang, L. (2020): Psykiatrien oplever »voldsomt« fald i indlæggelser under coronakrisen. Information, d. 4. april 2020. <https://www.information.dk/indland/2020/04/psykiatrien-oplever-voldsomt-fald-indlaeggelser-coronakrisen>

Warming, Hanne (2011): Børneperspektiver – børn som ligeværdige medspillere i socialt og pædagogisk arbejde. Akademisk Forlag, København

Warming, H. et al. (2013): Tillid og mistillid i børns liv: En kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer, oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet

Wolke, d. & Lereya, S.T. (2015): Long-term effects of bullying. Arch dis Child. 100. 879-885

World Health Organization (2016): Abuse (drug, alcohol, chemical, substance or psychoactive substance)

Yamamoto, R. & Keogh, B. (2018): Children's experiences of living with a parent with mental illness: A systematic review of qualitative studies using thematic analysis. Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing

Økonomi- og Indenrigsministeriet (2018): Tilknytning til uddannelse eller beskæftigelse blandt unge med psykisk sygdom

Østergaard, H. (2020): Kronik: Trivsel for vores børn er en kerneopgave i skolen – og den skal tages alvorligt nu. Mary Fonden; Rabøl Hansen, H. & Nielsen, J. C. (2020): Forståelser af mobning og ensomhed i grundskolen. En undersøgelse i befolkningen og blandt lærere og pædagoger. Mary Fonden & Rabøl Research

Kolofon

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Redigering: Marianne Bom og Rie Jerichow, Publicér

Analyseansvarlig: Anne Marie Bach Svendsen og Petrine Marie Fahnøe Kristensen

Tekst og analyse: Anne Marie Bach Svendsen, Petrine Marie Fahnøe Kristensen, Felix Schul, Khanhvan Tran og Amalie Mathilde Jacobsen

Layout: Lisa Torris

Illustrationer: Mads Ortmann

Billeder: Jeppe Carlsen, Lars Andreas Kristiansen og Colourbox

Tryk: Mercoprint

Udgivelsesår: 2022

I Danmark er der stort fokus på børn og unges trivsel, og de fleste ved, at god trivsel er forudsætningen for at komme godt i gang med livet. Heldigvis har de fleste børn i Danmark det også godt og oplever et solidt fundament af nærvær, kærlighed og omsorg. Det billede bliver bekræftet af de undersøgelser, som løbende giver indblik i, hvordan det står til med vores børn og unge.

Men undersøgelserne viser desværre også, at der fortsat er en betydelig skyggeside. Der er fortsat for mange børn og unge, som udsættes for alvorlige svigt. Svigt fra deres nærmeste voksne. Svigt fra myndigheder og institutioner. Svigt, fordi ingen griber ind, når det er åbenbart, at et barn bliver svigtet. Det er disse svigt, denne rapport belyser.

Børns Vilkår og TrygFonden har siden 2007 samarbejdet om at give flere børn mulighed for en tryk barndom. På den baggrund udkom denne rapport, Svigt af børn i Danmark, for første gang i 2017. Rapportens formål er at give et overblik over omfanget af de svigt, børn udsættes for, og belyse udviklingen over tid. Det er ambitionen, at en årlig udgivelse skal bidrage til at kvalificere beslutningerne på området og prioritere indsatsen for at stoppe svigt af børn i Danmark.

Rapporten henvender sig til politikere samt ledere og medarbejdere hos myndigheder og andre organisationer på børne- og socialområdet.